

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Lómenie de Brienne.

Budapest, augusztus 11.

(v.) Az udvar elejtett egy embert. De vajjon elejtette-e azt a politikát is, amelynek kieroszakolását a most elejtett ember feladataul tüzte volt ki? Ezen a kérdésen tessék rágódni. Ne pedig azon, hogy ki jó vajjon gróf Khuen-Héderváry után. A személy senkit a világon nem érdekel, kivéve talán a kormánypartot, melyben lappanghat máris némi türelmetlen kíváncsiság, hogy kit kell ezentul vezéreül tisztelni és követnie. A non quis, sed quid talán sohasem volt olyan igaz, mint az adott szituációban. Ki akarják-e a nemzetet elégíteni, boldog meglepedést akarnak-e az ideges zugolódás helyébe tenni: ezen fordul meg minden. És okultak-e már eléggé a saját kárukra a mindenféle dolgokkal mindenkor elkésző bécsi körök.

Megfenyíteni egy renitens ellenzékét lehet, sőt lehet egy ágaskodó többséget is. De lehetetlen a megfenyítés egy egész nemzetnek akkor, ha természetadta és törvénybe iktatott jogait követeli, sőt akkor is, ha azt a nemzeti haladást, amelyet bajhatatlanul akar, semmiféle irott paragrafus a törvényesség kenetével nem látja el. A világon minden politikai fejlődés úgy történt, hogy amit a nemzetek akartak, abba a trónok kénytelenek voltak belenyugodni. Szépszerivel, ha bölcsök voltak a fejedelmek; erősebb megpróbáltatások után és végzetesebb rendülések árán, ha a korának kemény koponyák felett domborultak. És semmi sem természetesebb a dolgok rendjében, mint a nemzeti fejlődések iyetén menete. Még pedig nem azért, mert a trón rendszerint okosabb s az okosabb rendszerint enged, hanem azért, mert egy egész nemzet mindig erősebb egy egész uralkodónál s a nagyobbik erő mindig kiküzdí a maga foganatját. A modern nép-

képviselői alkotmány merőben ezen a dinamikai alapelven nyugszik, mely homályos sejtelemként lappangott az elmékben a francia forradalomig, de egy évszázad óta világos és egyetemes köztudattá bontakozott ki minden nép lelkében. S ez a köztudat tette azt, hogy míg azelőtt a fejedelmi akaratot a népek forradalmi korlátozták, a világhistoria új rendjében a nemzetek akarata vált a politikai élet döntő tényezőjévé s az államfők egyetlen hivatása immár az lett, hogy a népakarat diadalmas érvényesülésének esetleges oligarchikus törekvésekkel szemben a feltétlen foganatját biztosítsák.

Bécsben remélhetőleg tisztán látják immár, hogy a közös hadseregben a kizárólagos osztrák szellemnek további uralma a magyar nemzet akaratába ütközik. E tapasztalati ténynyel szemben mitsem használna már a régi háziszer: a parlament kiolvasása, hogy hány ember larmázik a nemzeti jogokért s hány türi több vagy kevesebb feszengéssel ezt a larmát. Azzal tisztában lehetnek az udvari körök, hogy ez a mai parlament, noha korrupció s erőszak nélkül jött létre, de már magánál az anachronisztikus korlátolt választási rendszerrel fogva nem az egész nemzet akaratát képviseli, hanem csupán a magyar nemzet ama csekély töredékének akaratát, melyet jelenlegi alkotmányunk a választói joggal felruház. Ezzel szemben tökéletesen mindegy, vajjon a parlamentben száz ember követeli-e a nemzet jogait, vagy husz, vagy akár csak egy is. Ha olyan volna a házszabály, hogy egyetlen ember ellenszegülése meg tudná akasztani a parlament munkáját mindaddig, amíg a nemzetnek a véderő tekintetében formált jussai megvalósulnak, s ha a nagy nemzeti közvélemény hangos szóval hagytná jóvá ennek az egyetlen embernek a cselekvését, hát akkor sem volna bölcs dolog

a nemzeti követelések letiprásának olcsó, de a hatalomra nézve mindig veszélyes eszközhöz folyamodni. Sőt akkor járna el a nép szempontjából okosan s a saját érdekének szempontjából még okosabban a hatalom, ha olyan időben szánná rá magát a nemzeti vágyak kielégítésére, amikor ezt még nem tulsokan és nem tulhevesen követelik. Veszett csaták után mindig drágább a békekötés, s a legszerencsésebb végü az a hadjárat, amely még a döntő ütközet előtt nyer befejezést. Beszélhetünk konkrétumokról is. Ha Széll Kálmán jöhetett volna a hadjárat legelejtén az unjonctóbblet elejtésével, a béke akkoriban ezen az áron el lett volna érhető. Mire Bécsben ráadták a fejüket erre az engedményre, már késő volt. Akkor Széll Kálmán helyes előrelátással már nem vehette ezt igénybe, s ugyanakkor a megmozdult nemzeti közvélemény már nem érthette be a javaslat visszavonásával, mely a küzdelemnek csak elhatalasztatást jelentette volna, hanem követelte a pozitív hadizsákmányt nemzeti vívmányok képében. E helyett jött Tisza István üres, de ököbe szorított kézzel; s utána a bán az ő szokott politikai szerzsámaival: az ostorral és az abrakzsákkal. Akármilyen népszerűtlen volt Khuen-Héderváry, ha meghozza legalább azt a három nemzeti engedményt, amelyeket Széll Kálmán megígért: a magyar tisztok áthelyezését, a zászló-kérdés megoldását és a katonai jogszolgáltatás reformját, — szintén szent lett volna a béke s ma már nyugodtan sorozhatnák az unjoncokat országszerte. Ámde akkor még a nemzet teljes kijátszásáról almodoztak a bécsi körök, nem ígérték semmit, nem is adtak semmit, csak halasztást, amelyet Széll Kálmán becsületes kormányának gyanútlanul adott volna meg a nemzet, de amely nem volt megadható annak a férfinak, akit azzal

TÁRCA

Az aranytollu tyuk.

A Budapesti Napló eredeti tárcája: Irta: **Krúdy Gyula.**

Siheder koromban egy híres, szép asszony járt a házunkhoz. Az apám fiskális volt és az asszony váltott az urától. Eppen tiz esztendeje váltott tőle, de soha el nem váltak és ma is azt hiszem, hogy nagyon szerették egymást.

A híres, szép asszonyt Szultán Miskánének hívták; nem nagyon magas, nem nagyon kicsi, barna, fekete szemű, ideges orrocskájú asszonyka volt. Abban az időben még nem volt divatos az ideges betegség, — Szultánnéra bizvást ráfogták volna e betegséget. Olykor sirva, kétségbeesetten jött az apámhoz, mások patogott és káromkodott: mindez azért, hogy az apám választanám már el az urától. Az apám amolyan régi módi, nagy-pipájú, anekdotás ember volt, csendesesen nevetgált, ha az asszonyka elment.

— Meglátsátok, egy esztendeig se jön felém. Ő haragudna a legjobban, ha ezalatt elválasztanám...

Igaz, igaz: néha egy esztendő is elmúlt, de máskor már hetek múlva begurult kocsija nyitott udvarunkba.

— Urambátyám, ha istent ismer, zárra es el azt az embert, — kiáltotta már messziről Szultáné és csaknem ájultan vették le a kocsiról.

— Ugyan hová az ördögbe záratnám? — dörmögött az apám. — Legfeljebb a maga két karjába.

— Soha, soha, — pattogott a menyecske.

— Egyszer volt Budán kutyavásár, többé nem hiszek neki. Többé meg nem bocsátok neki.

— Jól van, szívem, ne bocsásson meg neki. Nem is érdemli meg az a kutya.

Ekkor az volt a baja a menyecske, hogy Szultán, — mulatós, vidám cimborá volt, olyan jó fiú, mint a falat kenyér, — egy reggel boros fővel támitott haza. A menyecske kiugrott az ágyból és neki a tiz körmével a Miska arcának. Miska józan fejfel nevetve tartotta volna a hátát, hiszen még az ökölesapás is lágy simogatás volt attól a gyenge, harmatasszonytól, de nagyfejfel felülkerekedett a jóságán a férfiúi önért. Hogy őt egy asszony megverje! Már mint egy asszony! Persze nem gondolta meg a golyó, hogy az az asszony az ő felesége. Nem gondolt arra, hogy alig van férfiú a vármegyében, akit a felesége már meg ne vert volna, még a nagyon öregeket sem véve ki. Lám, Lipóczy bácsi éppen a mult héten kapott egy pofonkát hűsége életépárjától, pedig olyan hosszú deres szakállá senkinek sincs a vármegyében, mint neki. Zathureczky Gyurkát pedig minden áldott nap elagyabugyálja a felesége, a híres Cseri Krisztina. Gyurka pedig nevet a dolgon és hizik, hizik, szétpattog rajta a ruha a belső jókedvtől. Mért akart hát éppen őt kivétel lenni, a bolond? Ugy jó minden, ahogy van. Ha az asszony verekedni akar, inkább az urával verekedjen, mint más férfiúval.

Miska nagyfejfel megfogta az asszony vállát azzal a tallért-tördelős kezeivel és megszorította, hogy az asszony felsikoltott bele. A sikoltásra a Miska fejéből egyszerre kiszállt a mámor. Es miután éjszaka nagyon jó kedve volt, elszontyolodott, sirva fakadt, mint egy gyermek. De persze már akkor minden hiábavaló volt. Judit nem szólt többé egy árva szót se, pakkolt és felült a kocsira.

Ebédnél álmétkodva hallgattuk a rettenes Miska viselt dolgait. Az anyám csöndesen törölgette a könnyeit, az apám pedig pedergette deres bajusját. Hümmögött és csövélt a fejét, de a szeme huncutul mosolygott:

— Olyan maga, Judit lelkem, mint az aranytollu tyuk. Ha egy tollát kitepték, száz arany toll nőtt a helyébe... Ismerem tiz esztendeje. Más asszony belepusztult, belevéült volna abba a tenger szenvedésbe. Maga meg évről-évre szebb lesz, fiatalabb lesz. Teltebb, gömbölyűbb, kívánatosabb. Ha mindig veszekednek, sohasem lesz magából öregasszony.

Az anyám az apám kezére ütött:

— János, nem szabad a klienssel így beszélni.

Judit lesütötte a szemét és méltatlankodva morgotta:

— Urambátyám, ez főbenjáró dolog. Asszonyt megütni nem szabad. Tele vagyok két foltokkal. Bizony megöli, ha nem kiáltok segítségért.

Az apám évődve mosolygott:

— Az bizony. Az aranytollu tyuk is mindig segítségért kiáltott. Ha sokáig beszélünk a dologról, akkor odalyukadunk ki, hogy már régen meg is ölte a szegény Miska. Eltemették és sirjára koszorut tettek.

Az aranytollu tyuk felugrott az asztaltól.

— Urambátyám, adja vissza az írásaimat. Megyek más ügyvédekhez, aki nem veszi tréfára egy szegény nő boldogtalanságát.

— De bizony nem adom vissza az írásokat, mert akkor engem öl meg Miska. Hanem majd csinálom valamit a dologban. Addig maradjon itt nálunk. Ha kitérne unitáriusnak vagy reformátusnak...

a rendeltetéssel küldték a nyakunkra, hogy közibénk csapjon.

Lehet, hogy Khuen-Héderváry utódjának már megadják a bécsi körök azt a három vívmányt, amellyel ő boldogulhatott volna. Amde ma már ismét drágább lett a béke. Kivált ha Apponyi jön, aki, ha jól tudjuk, a nemzeti követelések tekintetében *hajításainak minimumát* foglalta nevezetes memorandumába, s aki, ha jól emlékszünk, a Széll-kabinet utolsó heteiben nem csinált titkot abból a meggyőződéséből, hogy ezt a minimumot haladéktalanul kell megvalósítani. No hát ha minimum, hát legyen minimum; és legyen igazán az; és ne akarjon abból senki semmit lefaragni; és ne akarja senki annak bármilyen kis részét későbbi időkre halasztani. A küzdő ellenzék, mely mögött az egész nemzet áll, nem fogadhat el kevesebbet, mint amennyit a többségnek egy illusztris tagja mint egészen és rögtön megvalósítandót követelt.

Ha elszalasztja a korona a békeszerzésnek ezt az alkalmát is, akkor készüljön el pro futuro még súlyosabb feltételekre. És jöjjön tisztába vele, hogy e kérdés elől többé nem lehet kitérni, ne várja tehát valamely isteni csodának közbejöttét, mely őt a terhes kényszer nyomása alól felszabadítaná. Lómenie de Brienne, XVI. Lajos pénzügyminisztere, mikor a párisi parlament sehogysem akarta az új adótörvényeket regisztrálni s alurol egyre viharosabban zúdult fel a demokratikus alkotmány-reform követelése, továbbbi ellenszegülésre nógatta királyi urát s mikor faggták, hogy mitől várja hát a kedvezőbb fordulatot, így felelt:

— Istenem, annyi millió és millió véletlen van a világon, s nekünk közülök csak egyre van szükségünk, hogy megmenekülhessünk.

Mikor aztán nagykesőn a király ráfanyalódott a demokratikus alkotmány-reformra, akkor az engedékenység már nem használt semmit s elháríthatatlan lett a khaósszal terhes katasztrófa.

Azóta száz esztendő telt el, s az emberek — a királyok is — okosabbak lettek. De vajjon nem ólálkodik-e Bécsben a trón körül valamely újabb Lómenie de Brienne?

— Kitérek én, csak szabaduljak attól az embertől! — kiáltotta a menyecske.

— Hát akkor rendben van a dolog! Mindjárt elintéztük — szölt az apám és felállt az asztaltól.

Siheder voltam. Furdalt a kíváncsiság. Vajjon hogy lesz rendben ez a dolog? Az asszonyok a beföztekről kezdte beszélni, én pedig az apám után mentem. Vajjon hogy hozza rendbe a dolog? A kancelláriában volt egy öblös karosszék. Abba leült és megtömté a nagy tájékpipáját. Lágra lobbant a fídbusz, a pipából pedig gomolygva szállt fel a lágykék dohányfüst. Az eldobott fídbusz ott hevert a fehérre surló padlón, mint egy ördögnek a körme. A pipából pedig szállt, szállt a kék füst. Gomolygott, szétfoszlott, eltűnt a fehér falak között, mint az álom támad és mulik. A füst elszállt, a pipa lecsuszott az apám kezéből, arca, feje pedig mellére hajolt, elszundított. Ejnye, hát így intézte el a szegény aranytollu tyúk dolgát.

Két nap se mulott el. Egy este megzörgötték az ablakot, amely mögött én aludtam az aptammal. Felkeltünk. Holdas augusztusi éjjel volt. Az utca tulsó felén az alacsony ház-sor méla árnyékban aludt nesztelen, az ablakunk előtt egy vén ákác halkkal sóhajtott.

— Ki az? — kérdezte az apám.

— En vagyok, Szultán Miska, — hangzott egy hang kívülről.

— Hozott az isten, — felelt az apám. — A feleséged ott alszik a legutolsó ablak mögött. Eredj, kérj tőle engedelmet. Addig be nem jöhetsz.

Miska mérgesen dümmögött. (Látzott, hogy szerenését próbált már annál az ablaknál.)

— Te vagy a házigazda, vagy mi?

— Igen ám, de a feleséged vendégem. Ó parancsol most itt.

— Eregy, eregy, te is ellenségem vagy, mint mindenki, — szölt Miska ekkeseredve.

Az apám bezárta az ablakot és nyugodtan

BELFÖLD

A kormányválság.

Budapest, augusztus 11.

A király pénteken érkezik Budapestre. Ad-dig döntés nincs, de még tanácskozás sincs. Ellenben kombináció sok van. Ahány újtság, ahány klub és talán ahány kávéház: az mind kombinációkat gyárt mostanság. Nehéz e zagyva mappán eligazodni, amire különben nincs is szükség, mert hiszen lehet ugyan, hogy e kombinációk valamelyikében ott rejtőzik az igazság, de az véletlen igazság. Azok közül, akik a válság megoldásában közreműködhetnek, senki sem szolgál adatokkal a kombinációk gyártásához s nem akarnak ezek a kombinációk egyebet, mint hangulatot csinálni, intrikálni, fehérre mosni, befekőtíteni, népszerűsíteni és bemártani. A *nevek országos vására* ez: sok portékával, de a vevő csak csütörtökön érkezik meg.

Mindenestre szembeötöl az a vehemencia, melylyel gróf Apponyi Albert jelöltségét támogatni iparkodnak. A hang, a törekvés, a modor: valósággal erőszakos. Mindenki hazazárul, gyakorlatos és sároskezi, aki az Apponyi nagysághoz nyulni merészel. Aki nem hajt térdet, annak fejét akarják venni. Aki le nem borul önként, azt fel akarják lökni. Nagy Ferenc svábhgyi lakását ma néppártiak keresték fel nagyobb számmal. Az egyéni vagy pártérdek nélkül szemléltető igazán mulatságosnak találhatná ezt az erőszakos túlekedést. Mert persze a másik oldalon is elég erőszakosan folyik a munka. Az ugynevezett ó-szabadelvűek állítólag telegrafáltak Hieronymi Károlyért, hogy siessen a fővárosba s mint az ó-szabadelvűek külön szervezetének elnöke, vegyék fel a munkát ott, ahol Tisza István vállalkozásának dugába dölése után opportunizmusból abban-hagyták. Az ó-szabadelvűek közül ma is többen fennen hangoztatták, hogy ha nem az ő körükből szemeli ki a király a jövőndő miniszterelnököt, tömegesen kilépnek a szabadelvűpártból s ezzel ugyszólván lehetőtlenné teszik az újállakultást. Ma már listát közörteek. *Gajári Géza, Werner Gyula, Mikszáth Kálmán, gróf Serényi Béla, Kristóffy József, Kubinyi Géza* nevei voltak ma este az iven. Azonkívül sokan tudni vélik, hogy a volt nemzeti párt mozgolódása következtében a szabadelvűpárt Bánffyista elemei ma délben seregessül keresték fel a fődvarmestert, akinek lakásán szintén haditervek készülnek az esztleges viaskodásra.

lefeküdt. Ejnye, gondoltam, de kegyetlen, rossz ember néha az én apám. A vándorlőlegények, csavargó komédiások napokig tanyáznak az udvarunkon, a szímben. A konyhán üstökben főznek nekik. Es most szegény Miskát még csak be se akarja eresztelni! Nem tudtam lehunyni a szemem. Egyforma, lassu lépések kopogása hallatszott a ház előtt. Miska sőtát odakünn. Néha-néha megállapodtak a léptek a ház végénél, ott, ahol az az ablak volt, halk zörög hallatszott, de az ablak nem nyílt meg. A lépések ujra közeledtek, távolodtak. Vajjon miket gondol most odakünn magában az a szegény Miska? Elaludtam, meg ujra felébredtem, a lépések nem szűntek meg a ház előtt. Már hajnalodott, az ákác sóhajtsa behallatszott a szobába. Ekkor erősen megzörgötték az ablakot:

— Megállj, pörvesztő, megbánod még ezt! — hangzott egy dühös hang.

Az apám felébredt. Halkan felnevetett.

— Jól van, Miska. Így szeretlek, — dör-mögte. S tovább aludt. A lépések elmúltak az ablak alatt. Miska elment valamerre.

Másnap az aranytollu tyúk sápadtan, betegesen ébredt.

— Itt járt az a gyilkos! Hallottátok? Be akart törni a házba, szerencsére nem tudott, — szölt hidegglelösen.

Az apám mosolygott:

— Majd be fog törni, Judit lelkem. És el is viszi magát.

Az aranytollu tyúk kétségbeesetten nézett maga elé.

— János bátyám, remélem, megvédelmez. Jó volna a csendörökért küldeni!

Az apám nevetett:

— Bolondság. Száz csendörök se tudná tőle megvédeni.

Az aranytollu tyúk ezen sirva fakadt, később megnyugodott.

— Lelövöm, mint egy kutyát, ha hozzám-

Szóval: az egész vonalon, minden pártban, sőt minden pártárványlatban megindult a készülődés, aminek természetes következtése a sok kombináció. De ezek a kombinációk álcásak: legnagyobbbrszét intrikákat és alattomos harcokat takarnak. Ugy is kell őket appreciálni.

Ugy látszik, ez a jelenség a szabadelvűpárt összes árnyalatát megdöbbentette. Ők maguk is elrémültek, mikor észrevették, hogy a felfordulás és darabokra porlás még sokkal veszedelmesebb mértékben mutatkozik, mint Széll Kálmán távozása után. A két legerősebb áramlat: az ó-szabadelvűek és a volt nemzeti pártiak frakciója már a mai nap folyamán észrevette, hogy a nagy túlekedésből baj lehet s ma este már beszéltek olyan törekvésről, hogy valami közös akcióval megkisértek az egységes párt álláspontját megkeresni, megtalálni. Szó van róla, hogy az egyik árnyalat részéről Hieronymi Károly és Berzeviczy Albert, a másik árnyalat részéről gróf Andrásy Gyula és Szentiványi Árpád közös értekezleten próbálják az együttes és egységes fellépés feltételeit megállapítani. Ez egyszerűsind a koncentrációs kabinet-alakítás alapját is lerakhatná. A közös eljárás gondolatának propagálóját azt mondják, hogy egységes nagy párt nélkül a helyzet rendkívüli nehézségeit leküzdeni nem lehet, az egységes nagy párt pedig nem lehetetlen, mert hiszen ma már nincs olyan frakció, mely a kibontakozást nemzeti engedmények nélkül el tudná képzelni. Bárki jöjjön, csak nemzeti engedményekkel jöhet, különben azonnal — mehet.

A pozitív híreket és a kombinációkat a következőkben csoportosítottuk.

(Kiket nem hív meg a király.)

Hogy kiket hív meg a király, arról legfőbb kombinációs listák kerültek forgalomba. De hogy kiket nem hív meg a király kihalgatásra, arról a félhivatalos *Magyar Távirati Iroda* már be tud számolni. A következőket jelenti:

Gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök utódjának kérdése az Ischlen legutóbb tartott kihallgatásokon nem került szóba. Egyik vagy másik személyiségnek, akit gróf Khuen-Héderváry állítólag mint jövőndő miniszterelnököt javaslata hozott volna, a sajtóban ismételtén történt megemléltése nem jelt meg a ténylegnek. Hasonlóképpen többekévesé önkényes kombinációk alapul ama személyiségek kolportált listája is, akiket ő felsége a helyzetről való inormálás végeti meghallgatni szándékozik, mivel ő felsége eddig nem kívánta az erre vonatkozó javaslat előterjesztését és ebben az irányban minden a király elhatározásának maradt föntartva. Minthogy a meghívandó személyiségek kombinációk alapuló eme listá-

nyul. Nem bánom, ha be is zárnak érte, — morgogta nagy elhatározással.

S így mindnyájan izgatottan vártuk az estét. Zivatáros felhők gyülekeztek este az égen, a vén ákác ug sirt, ug nyugótt odakünn, mint egy beteg, öreg ember. Galyaival csapkodta az ablakot, mintha bekivánczolnék a szobába. Később megeredt a zuhogó eső. Susogott, zugott odakünn, mintha hontalan lelkek húzódnának tova az éjszakában. Az apám sem tudott aludni.

— Szegény Miska! — sóhajtotta egyszer. — De megcsenved a részegségeért.

Ejtfélfél csapódott egy ablak.

— Itt van Miska! — kiáltotta az apám és talpraugrott. Hallgatözva lépett az ablakhoz. Odakünn csak az eső zugott. Pár perc mulva szekézőrgés hallatszott, lovak dobogtak, majd minden elcsendesedett. Felkeltünk és megkerestük a vendégszobát. Az aranytollu tyúk eltűnt onnan. Az ablak tárva-nyitva volt. Belülről nyitották ki, tehát ő nyitotta ki. Az apám nevetve simogatta meg a fejem:

— Jaj de bolondok az asszonyok! Le akarta löni és kinyitotta neki az ablakot.

Csóválta a fejét és mielött lefeküdt volna, egy pipa dohányt szívott ki s füst gomolygott, eloszlott. Az apám csendesen nézett a füstbe.

— Ha megölné, akkor is igaza volna — dör-mögte.

Akkor nem értettem a dolgot, ma már értem. Az aranytollu tyúk voltaképpen ideges, bolond asszony volt, aki folyton azon törte a fejét, hogyan keseríthetné az urát. Habár, hogy szerette, az bizonyos. Némely szerelem csak ugy esik jól, ha szenvedés, kínzás, kétségbeesés jár vele. A mai fiskálisok azonban kevésbé lelkiismeretesek, mint a régiok voltak, és a válópörök szereplői gyakran együtt siratják meg ostobaságukat.

ban a közjogi ellenzék több kiváló férfa is szerepel, utalunk kell az alkotmányos gyakorlatra, a mely szerint az ő felsége által meghallgatandó politikusok rendszerint csak azokból a körökből kerülnek ki, amelyek programjuk alapján az esetleges kabinetlakításnál tekintetbe jönnek, ennél fogva ő felsége, mint a közjog és alkotmány legfőbb őre, elvöl nem hivatja meg valamely közreműködésre az új kormány megalakításánál azokat a pártokat, amelyek a közjog rideg tagadásának alapján állanak. A közjogi ellenzék minden valószínűség szerint maga is elvi álláspontja megtagadásának tekintendő egy dualisztikus kabinet megalakításánál való pozitív közreműködését avagy véleménynyilvánítását és a maga részéről ily lépésre csakis bizonyos irányú és ennél fogva a korona részéről közjogilag elfogadhatatlan főmértásokkal vállalkoznék.

(Ami eddig bizonyos.)

A sok kombinációt meg kell hagyni kombinációnak. A listák, tervek s egyebek nem bizonyosak. Föltétlenül megbízható forrásból tudjuk, hogy eddigelé csak ennyi bizonyos:

Ő felsége szórdán érkezik Bécsbe. Másnap fogadja gróf Khuen-Hédervázy Károly miniszterelnököt, aki csak akkor lesz abban a helyzetben, hogy akár az utód, akár a meghallgatandó politikusok személyét iránt előterjesztést teheszen. Eddig kétségtelen, hogy a távozó miniszterelnök kihallgatásra fogja ajánlani a két Ház és a delegáció elnökeit, azonkívül Wekerle Sándort és esetleg Széll Kálmánt.

Ami gróf Apponyi Albertet illeti, az ő sánczai az utolsó órákban megcsappantak. Főn számom tartják a katonai vitában az ellenzékkel fennálló érintkezéseit, lenn pedig minden egybétől eltekintve, szöveget ütött a politikusok fejébe, hogy a kibontakozással kapcsolatban a gazdasági kiegyezés óriási érdekű kérdése is megoldandó. Még olyan körök is, melyek egyébként gróf Apponyihoz a multból erős rokonszenven fordulnak, aggodalommal hangsúlyozzák ma, hogy Apponyi a kiegyezés utvesztőjében nem elég járatos és tartani lehet tőle, hogy néhány nemzetiszínű frázisért cserében elejté még azt az eredményt is, melyet Széll Kálmánnak a kiegyezési tárgyalások során nagynehezen sikerült kivívni Magyarországra javára.

(Bud. Tud.) Mint értesülünk, gróf Khuen-Hédervázy Károly minisztere nők szórdán este Bécsbe utazik, hogy másnap ő felségének a kormányválsággal összefüggő előterjesztéseket tegyen

(Szervezkedések.)

A volt nemzeti párt sajtója cáfolni próbálja azt a hírt, mintha tegnap este már megint külön konventikulum lett volna. De ravasz módon cáfol. Azt mondja, hogy ilyen konventikulum Nagy Ferenc lakásán nem volt. De ezt nem is állítottuk. Ellenben tudjuk, hogy az a találkozás és az a tanácskozás megvolt Ivánka Oszkár lakásán. És éppen ez az új konventikulum szólította életre megint az ő-szabadelvűek elalattolt szervezetét. Ugyancsak ennek hírére gyűltek ma a főudvarmester lakásán tanácskozásra báró Bánffy Dező hívei. És látván a szakadásnak ijesztő mértékét, a szabadelvűpárt előkelőbb tagjai közös értekezlet tartását határozták el. Ezen a közös értekezleten Hieronymi Károly, Berzeviczy Albert, gróf Andrassy Gyula és Szentiványi Árpád meg akarják kísérlelni, hogy az ellentétes nézeteket kiegyenlítsék s a katonai kérdésekben követendő közös eljárás módzatait megállapítsák. Az esetleg kialakuló közös határozat mindjárt iránt is adna a jövődő kormányoknak, azonkívül olyan egységessé tenné a pártot, hogy a külön konventikulumok szükségé és alkalma önmagától elesnek.

Konstatáljuk, hogy a közös eljárás szándéka megvan, de valami sok reményességgel senki sem néz a konferencia elé. A szabadelvűpárt egyes árnyalatai között sokkal nagyobb a szakadék s az egyes frakciók sokkal türelmetlenebbek egymással szemben, semhogy egy kis határozati fiastrom a sebeket meggyógyíthatná.

(Bud. Tud.) Egy estilapnak az a közlése, mintha, Hieronymi Károly, Berzeviczy Albert, gróf Andrassy Gyula, Szentiványi Árpád és a szabadelvűpárt más tagjai tanácskozásokat készítenének e ő,

hogy pártprogrammáit állapítsanak meg, nem felel meg a tényeknek. Az egész arra vezethető vissza, hogy nemely függő elvi kérdések tárgyában feszlenen megbeszélések jöjnyak.

Kossuth Ferenc a helyzetről.

Á *Neue Freie Presse* budapesti levelezője hosszabb beszélgetést folytatott Kossuth Ferencel a helyzetről. Az érdekes interview, melyet a bécsi újság mai reggeli számában közöl, szöszereint így hangzik:

— Minhogya a minisztérium az ön állásfoglalása következtében határozta el magát a lemondásra, lenne-e olyan jó megmondani, hogy mi vezérte főképpen arra, hogy kilépjen visszavonultságból és állást foglaljon?

Kossuth Ferenc: Engem az a meggyőződés vezérelt, hogy a fumei volt kormányom eléggé el nem ítélhető vesztegetési kísérlete egy egészen új helyzetet teremtett. Meggyőződtem arról, hogy ilyen teherrel a vállain gróf Khuenál sokkal gyakorlottabb uszó sem bírna a külvilágban is leggyőzhetően áradat ellen uszni; mert beláttam, hogy akármilyen történet legyen közte és a fumei kormányom közt, az a tény, hogy a kormányzat egyik legmagasabb rangu tagja pénzzel vesztegetni igyekezett, a kormány fejének állását végtelenül nehezít tenné mindenütt, de leginkább Magyarországon, ahol a gyanu ezentul lépten-nyomon követné a miniszterelnököt és helyzetét lehetetlenné tenné. Erről lévén meggyőződve, mint hazafinak kötelességem volt magamat labba vetni azért, hogy a lehetetlenre vált helyzetből az ország kimeneküljön; ez pedig csak úgy volt lehetséges, ha gróf Khuen rábíráhat vagy ráerőszakolható arra, hogy belássa, hogy az ő helyzete tarthatatlan és hogy kísérletezésének véglegesen tegadta a halálos döfést jó barátjának meggondolatlansága. Hazafini kötelességem volt tehát előidézni azt, hogy a lemondás elkerülhetetlenné legyen.

— Kétségtelenül meg van győződve önök ur arról hogy fellépésével rem utott ellentétbe azzal a határozattal melyhez, mint pártjának elnöke, mindenki által elismert korrektséggel annyira ragaszkodott, hogy e miatt lemondott elnökségéről és teljesen félreállt?

Kossuth Ferenc: Igenis meg vagyok győződve arról, hogy előbbi magatartásom és ennek okai nem korlátozhattak abban, hogy helyt álljak elveim mellett és hazám érdekei mellett ha a helyzet megváltozott. Annál pedig nem is lehetne képzelné nagyobb változást a helyzetben, mint azt, amely megtörtént, hogy t. i. a kormány egyik legfőbb közege, az ellenzéket vesztegetéssel akarta leszerelni. Lelkiismeretem nyugodt, hogy én a legkorrektebbül cselekedtem, midőn igyekeztem utját állni annak, hogy a magyar országgyűlésben, beláthatatlan ideig minduntalan kiűrhessenek a leghevesebbi jelenetek a megvesztegetési kísérletre való vonatkozással. Ez alásta volna a magyar parlament tekintélyét nemcsak az ország előtt, hanem a külvilág előtt is; én pedig eleget fáradtam e tekintély emelésén annak elődzésével, hogy pártom minden kérdésben a legmagasabb színvonalon álló vitákat folytassa, hogy talán némi jogot érezzek arra, hogy személyesen is törődjem a magyar országgyűlés tekintélyével.

— De hiszi-e önök ur, hogy gróf Khuen bármiképpen is részes volt a vesztegetési kísérletben?

Kossuth Ferenc: Errenézve már abban a felzólalásban nyilatkoztam amely, állítólag a helyzetet elődöntötte. A parlamenti vizsgáló-bizottság jelentését várja most az országgyűlés és ennek elébe vágni sem nékem nincs jogom, sem senkinek. Erre vonatkozólag csak személyes fellogásomat tolmácsolhatnám, én pedig elismerem, hogy egész a hibáig visszazoktam utasítani minden kedvezőtlen feltevést bárkire nézve mindaddig, míg a legmegdönthetőbb bizonyítékok nincsenek kezben elenne. Az emberiség jobb hajlamaiba vetett makacs hitet boldogult édesatyámtól örököltem, ő is megfizette sokszor és nagyban ennek az árat, én is; de ebben rendíthetetlen maradt ő is, és eddig én is az maradtam.

— Lehete-e befolyással gróf Khuen állására a vizsgáló-bizottság esetleges egybangu kedvező határozata?

Kossuth Ferenc: Eddig nem olyan a helyzet mintha az egyhangu lenne, sőt ellenkezőleg, mert a kereszt-kérdések elárultak már a különböző bírásokdók fellogását. Mindenesetre azonban maga az a tény, hogy ilyen vizsgálat megejtett, hogy a miniszterelnök magát menieni volt kénytelen, s tanuk vallottak mellette és ellene, oly csorbát ütött tekintélyén, hogy még akkor sem tarthatná meg állását, ha ez ezelőtt szilárd lett volna.

— Minek tulajdonítja önök ur, hogy pártja, mely ön iránt a szeretet és lelkesedés számos jelet adta még sem maradt meg azon határozata mellett, amelynek folytán és a párt megbízásából ön az ismert megállapodást létesítette gróf Khuenel.

Kossuth Ferenc: Annak tulajdonítom, hogy a közvélemény teljesen felébredt évtizedes szunnyadásá-

ból és nem elégedett meg azzal a negatív eredménnyel, hogy visszavertük a katonai kormány meg nem gondolt támadását, amely abban nyilvánult meg, hogy több vér- és pénzadó követelt éppen akkor, mikor az ország a legszegényebb; most már pozitív eredményt követelt. E követelést kerülteink nagy része tudatta és éreztette a párttal, amelynek fellogásával is jobban öszszevágot a közvélemény és felbuzdulása. Akármely fog következni, kell, hogy számoljon a közvélemény e felbuzdásával. A királynak az teszi a legjobb szolgálatot, aki ezt a felséggel legtisztábban megérteti.

— Ausztriában nagyon láznak a magyar nemzeti eszmék megvalósulásától.

Kossuth Ferenc: Ezt jól tudom, de ha nem lennék bozszárokva ahhoz, hogy Ausztriában némi előlételet tekintetbe a magyar dolgokra, csodákoznam rajta.

— Miért?

Kossuth Ferenc: Azért, mert Magyarország teljességgel nem akar beleavatkozni Ausztria ügyeibe és mennél közelebb áll valaki a mi pártunkhoz, annál kevésbé akar ezeket beleszólni. Magyarország egész békében tejlódhatik és tejltheti ki egész erejét, anélkül, hogy Ausztriának ártna vagy ezzel versenyezne, ha egyszer elfogadjuk azt az eszmét, hogy egyik állam se domináljon a másik felett, hanem egymás mellett, mint jó szomszédok, hű barátok, hű szövetségesek, valóságos testvérek éljenek és tejlődjenek ugyanazon uralkodó alatt. Csak akkor lehet egyik ország erősbödése és tejlődése a másik kárára, ha úgy öszszó vannak köte, hogy az egyiket erejének növekvése a másikkal szemben domináló helyzetbe hozza; de ha mint szövetségesek állnak egymás mellett és nem egymás felett, akkor mindegyik erejének gyarapodása a közös szövetség haszna és a közös uralkodó hatalmának növelése. A magyar nemzeti eszmék diada Magyarországot erejét növelni; sokszor volt már a Habsburgok trónjának szükségére erre az erőre és lehet is még szükség rá; ez az erő pedig annál inkább; annál feltételebbül állna mint törhetlen szikla az uralkodó rendelkezésére, mennél jobban tartaték tiszteltben a magyar állameszme, mely semmiben sem érinti és nem kisebbiti az osztrák állameszmet.

— Nem hiszi-e, hogy az ugynevezett nemzeti vívmányok gyengíték a hadsereget?

Kossuth Ferenc: Mint olyan ember, aki foglalkoztam még fiatal koromban a katonai tudományokkal, a legbárározottabban mondom, hogy nem! A közös hadsereg katonai története azt bizonyítja, hogy mióta egységes a vezényszó és a zászló s mióta a hadsereg nem szoldos hadsereg többé, hanem néphadsereg (és ennek dacára a néphadseregnek még sincs harája), azóta minden nagyobb háboruban megverték, pedig a hadseregben a legtejltebb nemzetek fiatalága szolgát és tisztjei példányképei a katonai vitéségnek. Szomoró példák rá az 1859-ki és 1866-ki hadjáratok, amelyeknek következménye az lett, hogy a korona sorsát nem védte többé a hadsereg, hanem a győző ellenség mérsékletétől lett függővé. Ellenben a mult időkben 350 év alatt különböző háborukban: dán, spanyol, olasz, hollandi, lengyel, orosz stb. gégedcsapatok segítségével vívott meg e hadsereg ke-rekszámában 7000 nagyobb csatát és kisebb ütközetet. Ez alatt az idő alatt (hogy csak egy példát idézzek) a francia hadak ellen 198-szor vívott renzen csatát és ütközetet, s bár soknyelvű volt a császári katonaság vezénynyelve és sokszínű a zászlója, e 198 csatából 110-szor győzött; mióta pedig egységes a vezényszó és a zászló, azóta 10-yrást megverték. Természetesen nem ezért, hanem más okból.

— Milyen okból?

Kossuth Ferenc: Azért, mert a hadseregben utóbbi szöszvezete szerint a nemzetek nincsenek jelen, csak a fejlegly van jelen. Az a lelkesedés, melyet a nemzeti érzelim ad, ki van küszöbölve és a hadsereg mostan alakjában, ha dicsőséget arat, és nem a nemzet dicsősége; multja és jelenje nem a nemzeté; hagyományai nem a nemzet szivéből nőttek ki. Mindenki tudja, mily kegyeletlen csúg a nemzet 1848-iki hadserege emléken; öregek, ifjak könnyeznek, ha dicsőségeit emlegetik. Így érezze a nemzet, ha a hadsereg nemzeti lenne; pedig a hadsereg nemcsak a hazát védene, hanem a koronát is, annak lenne a végsőségig lelkesülmi tudó, kétségbeesett védője a veszély perceiben. A halálmegvetést a lelkesedéstől, a hazafiságtól, a férfias önértézetl, a nemzeti büszkeségtől lehet csak reményleni, de a halálmegvetés erényét nem lehet ott keresni, hol a lelkesedés tilos, a hazafiság gyanus, a férfias önértézetl, a nemzeti büszkeségtől a fegyelmeknek idegen nyelven érvényesített szigora, amely nem fejlöszi a köztvéte önértéte, hanem ellenkezőleg, megszóktatja a szigort birkamódra tűrni.

Milyen pompás hadsereg állhatna az uralkodó rendelkezésére, ha ki tudnák használni a különböző nemzetek jellemvonásait, melyek egészen eltérők. A magyar a gyors és heves támadás s az egész begyakorlásnak a jellemvonásra kellene alapítva lenni;

ellenben a szláv és a német a szívós ellentállás. Csodálatos az az elforgultság, mely be nem tudja látni azt, hogy milyen kínosbányája lehetne az a taktikai erőnek, ha a csatákon kellő percekben váltakozva alkalmazható lenne a magyar impetus s a német és szláv szívósság, mindgyik a maga helyén és olyan csapatokkal, melyeknek begyakorlása nem egy kaputára, hanem a nemzeti szellem figyelembevételével menne. Nem lenne Európának hasonló hadserege ahhoz, amilyenné lehetne átalakítani Magyarországot és Ausztria hadseregét, ha ez nem úgy jönnék meg, mint a két állameszmét lebilincselő egység, hanem úgy, mint a két állameszmét védő, teljes lelkéből védő nemzeti hadsereg.

— A különböző nyelvű parancsszó nem képezne-e Babel tornyát?

Kossuth Ferenc: Aki a dologhoz ért, tudja, hogy a valóságban a csatában jelekkel parancsolnak, a trombita pedig nem trombitál sem németül, sem magyarul. Az hasznos lehet, hogy a főhadvezér egy nyelven parancsoljon és hogy megérték azok, kik parancsot szívesen szívesen; ez legfeljebb odavezet, hogy bizonyos hadi egységig egységes lehetne a nyelv, azon a vil pedig a két állam nyelve érvényesülne. Kínában Waldersée alatt angol, olasz, francia, magyar és osztrák, amerikai, német és japáni csapatok voltak; Waldersée nem parancsnokolt például japáni nyelven, de olyanon, amelyet a japáni haderő parancsnoka megértett, és ez oly nyelven adta tovább a parancsot, amilyent az ő serege legjobban értett.

— De a magyar nyelv behozatala időbe kerülne?

Kossuth Ferenc: Ezt tudjuk, mert a magyar haderő az egésznek 42%-a, a magyar honos tisztak száma pedig az összesnek csak usque 25%-a. De 10 év alatt jókora részük kiképezhető lennének kellő számú tisztak.

— Meg van győződve arról, elnök ur, hogy a nemzet e vivmányt most erősen követeli?

Kossuth Ferenc: Igen, még a kormánypárt zöme is az egész országban, s az alkotmányosság lehetetlenné válnék, ha nem lenne teljesíthető az, amit az ország a királyt iránt a legnagyobb hódolattal, de teljes meggyőződéssel kíván. Ezt meg kell, hogy értsék a mérvadó körök, ha mert, hitem szerint, csak úgy lehet állandó béke, ha azt megértik. Erre nézve kell, hogy egy tervvel jöjjön bárki, aki jönni fog.

Az engedmények.

Szerdán este érkezik a király Schönbrunnba és másnap fogadja gróf Khuen-Héderváryt, aki referál a felségének a politikai és egyéb eseményekről, melyek a kormányválsággal összefüggésben vannak, a magyar politikai körök hangulatáról, kívánságairól és követeléseiről. Még aznap meg fogja hallgatni Fitzreich hadügyminisztert és Koerber miniszterelnököt is, minthogy ő felsége legelőször is azzal óhajt tisztába jönni, hogy a véderő és az osztrák politika (!) szempontjából meddig terjedhetnek azok az ígéretek, amelyeket az új magyar kormányelnök a katonai követelmények tekintetében tehet. Hír szerint a Koerberrel való értekezletben a közös minisztereken kívül résztvesznek Khuen-Héderváry és a két honvédelmi miniszter is.

A Neue Freie Presse mai estillapja a következőket írja:

Természetes, hogy az országgyűlés csaknem minden partjának az a kívánsága, hogy a leendő miniszterelnök olyan programot hozzon magával, amely a hadsereg tekintetében támasztott nemzeti követelményeket kielégíti és hogy az ilyen módon teendő engedmények mértékétől függ a lehetősége annak, hogy egy tartós életű kabinet alakíthatassék. Legelőször is tehát az engedmények mértékével kell tisztába jönni, melyekre nézve a hadügyminiszter feladata az lesz, hogy technikai, az osztrák miniszterelnöké pedig, hogy politikai szempontokból bírálja meg azokat. Az utóbbira annál inkább szükség van, minthogy most sem a Reichsrath, sem pedig a delegációk nem üléseznek és így nincsenek abban a helyzetben, hogy Ausztria vétumát ebben az ügyben, mely talán 60 százalékkal Ausztria ügye, látna vessék. Ezuttal annál kevésbé tekint el a korona attól, hogy Koerber osztrák miniszterelnököt meghallgassa, mert akkor, amikor az újonclétzám felméréséről lemondtak, ezt tenni elmulasztották, miáltal Koerbernek lemondással való fenyegetését idézték elő.

Az engedményekkel foglalkoznak azok a magyar politikusok is, akiket a bécsi Zeit budapesti levelezője szólaltatott meg. Ezeknek a politikusoknak nyilatkozatait a következőkben ismertetiük:

Báró Dániel Ernő: A krízis megoldásával a nemzeti engedmények állanak előtérben. És egészen világos az, hogy nemzeti engedmények nélkül béke nem is képzelhető. Most tehát mindenképp meg kell határozandó azok a keretek, amelyekben belül a kérdés megoldása lehetséges. És itt elvieként állítható fel, hogy a közös hadsereg védőképessége mindenképp megőrvendő. De éppen a monárkia és a dualistikus elv érdekében való lenne, hogyha bizonyos tekintetben bőkezűek volnának. Miután az természetes, hogy annak az államférfiúnak, aki a kormányzás evezőit akarja megragadni, mindenképp az ellenzékkel kell tisztába jönnie, azért van a személyi kérdésnek ebben az irányban nagy fontossága, mert egy népszerű államférfiú aránylag kisebb ellentállással fog találkozni az ellenzék részéről.

Szentiványi Árpád: A jelenlegi helyzet távolról sem lenne ilyen komoly, hogyha az én ajánlataimat a Széll-kabinet egész terjedelmükben a magáévá tehetné volna. Ma azonban a magyar vezényleti nyelv kérdésében határozott állásfoglalás nélkül nem képzelhető olyan megoldás, amely jobb és állandóbb viszonyokat teremthetne. Pedig a dolog nem is olyan komplikált, mint amilyennek képzélik, mert a magyar vezényleti nyelv tulajdonképpen csak az intenzívebb magyar katonai nevelést illetélezi, úgy, hogy a tiszték kérdése természetes, szinte automatikus úton nyer megoldást és ezzel a vezényleti nyelv kérdésének megoldása is el volna érve. A megoldás útján tehát a nevelés kérdése a legelső állomás. Ami a személyi kérdést illeti, az, Szentiványi nézete szerint, másodrendű dolog.

Holló Lajos: Nézetem szerint az Apponyi-Daranyi-Wekerle-féle kombináció a liberális párt összes árnalatait kielégítené. De az ellenzéknek természetesen, bárki jöjjön, a nemzeti követelmények teljesítése elengedhetlen feltétele. Az ellenzéknek is, az országnak is a végleges megoldás áll érdekében, azé, visszautasítunk minden „ideiglenes” és „átmeneti” kormányalakítást.

Bedöly Ákos: A kibontakozásra csak ezt az egy módot tudja: *Tabula rasa, reformatio in capite et in membris.*

Rakovszky István: Ma már nemzeti engedmények nélkül lehetetlen a kibontakozás. És csak az az államférfiú oldhatná meg sikerrel a válságot, akiben a nem-et minden rétege bizik s akinek politikai multjában garancia van.

Bánffy álláspontja.

Báró Bánffy Dezső — mint a Magyar Szó írja — azt tartaná szükségesnek, hogy a legközelebbi kormány átmeneti legyen. Az átmeneti kormány feladata volna új választásokat csinálni. Hogy ezeket megcsinálhassa meg kellene állapodnia az ellenzékkel, adjon indemnít, nehogy az ex-lex tovább folyjon és a választások kiírása lehetetlenné váljék. Nézele szerint, ha az új kormány kijelentené, hogy csak átmeneti kormány lesz, amelynek feladata csakis a jövendő előkészíteni új választásokkal, — az ellenzék megadhatná az indemnít. Megadhatná, mert ezzel nem ad föl semmit, hiszen mihielyt az új Ház összeül, folytathatná az obstrukciót, ha kell. Bánffy szerint azonban nem volna szabad hogy erre sor kerüljön. Az obstrukció folytatása aól ugyanis magának az átmeneti után hivatalba lépő állandó kormánynak kellene a tárgyi alapot e vonni, új program által. Új program — ez lehet csak ut az egészleges kibontakozáshoz. Gazdasági téren meg kell csinálni az önállóságot s katonai téren be kell fogadni a nemzeti szempontokat. Az új program alapján azután a kormány megállapodhatik az ellenzékkel abban a keretben és időben, melyben s mely alatt az új program megvalósítandó. Új programnak választás után azért is kellene jönni, mert mint a debreczeni és más vidéki szabadelvűpártok példája mutatja, az ország szabadelvűpárti közönsége maga is sürgeti azt. Ami már most a konkrét jelöléseket illeti, Bánffy Dezső igen szívesen látná Lukács Lászlót a kormány élén, feltéve, hogy átmeneti kabinete vállalkozik.

Egyebekben a Magyar Szó tudni véli, hogy báró Bánffy Dezső azok között lesz, akiket a király a válság alkalmából meg fog hallgatni.

Az ellenzék köréből.

A Balaton-kávéház, az ellenzék tanyája, tegnap óta csendes. Az ellenzék vezető emberei majdnem kivétel nélkül elhagyták a fővárost. Akik itt maradtak, a megsokotott politikai tanyákon csak nagyrítán jelenkeznek. A képviselőház folyosója helyett a Kossuth Lajos-utcai korzó lett a politikai beszélgetések színhelye. Ma délelőtt a járókelők egész kis fiokparlamentet láthattak a Kossuth Lajos-utca sarkán, ahol Ugron, Bedőházy, Sebess, Leszky, Ery, Bakonyi, Bornemissza és még néhány szabadelvűpárti ember tippelt a jövendő kormányn.

Az ellenzéki politikusok, mint mondtuk, hazamentek tehát pátriájukba. Kossuth Ferenc tegnap megragadta nekik, hogy nyugodtan távozhassanak, 6 órát áll, s mihielyt szükség lesz rá, táviratilag hívja őket egybe. Elhatározták, hogy az esetre, ha Kossuth Ferencel az újonnan kinevezendő kormányelnök tárgyalásokba kívánna bocsátkozni, az csak egy előzetes konferencia alapján történhetik meg. Erre a konferenciára minden párttagnak kötelessége megjelenni vagy levélben nyilatkozni, nehogy félreértések támadhassanak a párt egységének rovására.

A néppárt konferenciája.

A tegnap este lefolyt néppárti konferencia lefolyásáról pótlólag még a következőkről értesülünk:

A párt tagjai nagy számban, de nem teljes számban jelentek meg, ami azért nevezetes, mert ez adta meg a kibuvót arra, hogy a párt ne foglaljon véglegesen állást a nemzeti követelmények kérdésében. Mindjárt a konferencia elején fölvetette Zboray Miklós azt a kérdést, hogy a párt miért nem foglal végleges állást a nemzeti követelmények dolgában s hangsúlyozta, hogy a párt-nak nem szabad ilyen semleges politikát üznie. A felszólalásokból látva Zichy János, hogy kisebbségben marad, azt fejtegette, hogy a nemzeti követelmények ellen nincs ugyan kifogása, de nem tartja időszereinek, hogy a párt ebben a kérdésben állást foglaljon. Végleges határozatot majd csak akkor hozzon a párt, ha majd az összes párttagok jelen lesznek.

Az óvatosság kétségtelenül előkelő politikai erény. Főleg előkelő, ha az új kormány megalakulása előtt nem akarnak precíz állást foglalni olyan kérdésben, mely az egész néplelkében megérelődött már. Ilyenkor valóban csak a néppárt eínöke veheti föl az időszereit gondolatát. Soha sem lehet tudni, hogy az eljövendő kormánnyal szemben mit kellene visszamódosítani egy precizizotott állásfoglalásból.

Az a hír, mintha Kolosváry Dezső honvédelmiügyi miniszter katonai tanácskozáskorra Bécsbe utazott volna, teljességgel alaptalan. A honvédelmi miniszter jelenleg Veszprémben testvérénél, az ottani alispánnal van látogatásban.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség	56—12
Kiadóhivatal	54—39

KÜLFÖLD

Magyarország és Rampolla.

Budapest, augusztus 11.

Hiába tagadták a félhivatalosok, ma már senki sem kételkedik benne, hogy Ausztria-Magyarország csakugyan gyakorolta vétőjogát a pápaválasztáson és a bécsi és kraikói érsekek felszólalása hiusította meg Rampollának megválasztását. A fontos lépésre közvetlenül a konkláve megnyitása előtt határozatát elmagukat az osztrák és magyar bíborosok. Rómába utazásuk előtt se Vaszary hercegprimást, se az osztrák bíborosokat nem fogadta a király és ő felsége neki: nem is adhatott utatást oly irányban, hogy tiltakozzanak Rampolla esetleges megválasztása ellen. Goluchowski külügyminiszter sem találkozott az utóbbi időkben az osztrák és magyar kardinálisokkal. Goluchowski XIII. Leo megbetegedése után Vittebbe utazott, azt híven, hogy a pápa betegsége nagyon soká el fog húzódni. A döntő elhatározás július 31-ikén, pénteken történt.

Eleinte monarchiánk nem is akart beleavatkozni a pápaválasztásba, csak az volt a terv, hogy felkéri az osztrák és magyar bíborosokat, hogy ne szavazzanak oly jelöltre, aki nem barátja monarchiánknak, vagy a hármasszövetségnek.

Az osztrák és magyar bíborosok néhány nappal a konkláve előtt érkeztek Rómába és a kongregációk alatt, ugyezintén kollégáikkal tett látogatásuk alkalmával meggyőződtek arról, hogy Rampollának nagyon komoly kilátásai vannak a hármaskoronára. Jóval utána sorakoztak Gotti, Sarto, Vannutelli Serafino és a többi jelöltek. Így érlelődött meg a magyar és osztrák bíborosokban, s még inkább Szécsen Miklós vatikáni nagykövetünkben az az elhatározás, hogy Rampolla megválasztását monarchiánk érdekében minden áron meg kell akadályozni.

A pápaválasztás után arról beszéltek, hogy monarchiánk Németország és Olaszország felszólalására gyakorolta vétőjogát. Ez nem áll. Magyarország az Ausztriának is tisztán belpolitikai szempontból állt érdekében, hogy ne Rampolla

logyen a pápa. Ausztriának épp úgy, mint Magyarország ismételtelen kellemetlenkedett Rampolla az ő merev és ellenséges magatartásával, aki 16 évig volt XIII. Leo államtitkára. Különösen Magyarországot érte ez idő alatt sok kudarc a Vatikánban és mint tudjuk, a közvélemény főképp Revertera nagykövetet tette azokrét felelőssé és Reverterának távozniia kellett. De utódja, gróf Szécsen Miklós sem volt szerencsésebb Rampollával szemben és a bécsi külügyi kormányban megerősödött az a meggyőződés, hogy Rampolla szándékosan viseltetik ellenséges indulattal monarkiank iránt, hogy a nagy középúrpai hatalmat megbüntesse, amiért annak az Olaszországnak a szövetségese, amely a szentszéket megfosztotta uralmától.

Évekkel ezelőtt a magyar kormány *Fraknoi* Vilmos címzetes püspököt, a nagynevű tudóst szeretete volna kinevezni pécsi püspökké. Gróf Revertera a külügyi kormány képviselőjében kérte a kinevezéséhez a szentszék hozzájárulását, de a kuria semmitmondó megokolással visszautasította a jelöltséget, ami nemcsak a magyar közvéleményt, de a kormányt is kínosan érintette, mert oly férfi érdemeinek elismeréséről volt szó, aki a magyar tudomány és művészet szolgálatában megbecsülhetetlen tevékenységet fejtett ki.

Még jobban sértette a magyar kormányt az, hogy Leo pápa Rampolla befolyása alatt megtagadta a bíborosi kalapot *Samassa* egri érsektől, akit ő méltóságra a magyar kormány minden tekintélyének latbavetésével ajánlott. Junius közepén volt a konzisztórium, amely Rampolla agítálása folytán Samassát elejtett. Sokfelől azt hitték, hogy *Talliani* nuncius akadályozta meg *Samassa* jelöltséget. De nem úgy volt. Ellenkezőleg, — *Talliani* nuncius a leghizelgőbb jelentésben ajánlotta *Samassa* jelöltséget, akit az egyház és állam büszkeségének mondott. A magyar egyházfejedelmek közt Samassát tartotta a legméltóbbnak a bíborosi méltóságra és e véleményével annyira merészkedett, hogy Rampollával ellentétbe jutott, aki legjobban szeretete volna az erdélyi püspököt kitüntetni a birtummal, de ha már ezt nem lehetett, hát belenyugodott volna a kalocsai érsek ily kitüntetésébe is.

Igy megtörtént a konzisztórium és magyar főpapot megint nem neveztek ki bíbornokká. A bíbornoki testületben ma 7 francia, 5 spanyol, 3 német és egyetlen magyar kardinális van, Spanyolországban 19 millió katolikus lakik, míg Magyarország katolikusaik száma 10 millió. Hát nem csudalatos ez, amikor Magyarország annyi százezer keresztül a kereszténység védőbástyája volt, amely a kereszténység védelmében vívott harcokban sokszor létét veszélyeztetette.

De gróf Szécsen azért is szembeállt Rampolla megválasztásának, mert *Rampolla* befolyásának volt tulajdonítható, hogy Leo pápa nem akarta fogadni királyunkat, ha az olasz vendégként Rómába találna jönni. Már Revertera hiába fáradozott ez irányban és nem volt szerencsésebb gróf Szécsen sem, amikor *Viktor Emánuel* trónra lépte után újra felmerült királyunk római látogatásának terve.

De még ennyi invektíva után sem tiltakozott volna Ausztria-Magyarország Rampolla választása ellen, ha nem kellett volna félnie, hogy csakugyan Rampolla lesz a pápa. Már augusztus 2-ikán, vasárnap, annyi szavazata volt Rampollának, hogy hűveinek csekély erőlködése mellett biztosan meg is választják pápának. Ekkor előált *Gruscha* bécsi hercegecsék, mint monarkiank bíboros főpapjai közt a legidősebb és a legrégibb és az osztrák-magyar kormány nevében tiltakozott Rampolla választása ellen, mint olyan ellen, mely Ausztria-Magyarországban nem találna helyeslésre. A mit tehát gróf Szécsen közbejöttésére elhatározták, azt *Gruscha* bíboros végrehajtotta és *Puzyna* krakói érsek, mint ügyesebb szónok támogatta *Gruscha* érseket, aki rövid tiltakozását egy papírlapról olvasta föl.

Veleno, augusztus 11.

A klerikális *Difesa* szerkesztője, akit a pápa közvetlenül megválasztása után fogadott, a következőket jelenti Rómából: Ausztria-Magyarország tulajdonképpen nem is gyakorolta *vétő-jogát* Rampolla ellen, hanem csak azt jelentette ki, hogy nem szeretné, ha Rampollát választanák meg pápának. Ezt a kijelentést *Puzyna* kardinális tette meg, Rampollára, aki e kijelentés előtt 29 szavazatot kapott, a következő szavazásánál csak egy-egy több voks esett.

Róma, augusztus 11.

A Vatikán a hatalmak vétő-jogának megszüntetését tervezi. A *Voce della Verità* azt írja, hogy katolikus lap létere nem írhat ugyan a konkλάβóban végbement eseményekről, de egészen bizonyos, hogy a szentszék lépéseket fog tenni, hogy a szent kollégium sérthetetlen jogát megővje és hogy a jövőendő pápaválasztás sérthetetlen jogát biztosítsa.

A macedon események.

Budapest, augusztus 11.

Oroszország nem érte be az egyszerű sajnálkozással, amelyet a török nagyvezér *Rosztovszki* konzul halála miatt az orosz nagykövet előtt kifejezett, és már tegnap megjelent a szultán testvére teljes díszben, nagy kísérettel a nagykövetségen és így fejezte ki a szultán részvétét a monasztiri gyilkosságon. Azonkívül összeült Monasztirban a statáriális bíróság, amely gyorsan fog végezni a szegény gyilkos katonával és ha voltak büntérsái, azokkal is. Oroszország bizonyára belenyugszik ilyen elégtételbe, annyival is inkább, mert a monasztiri válit már elmozdították állásától és a meggyilkolt konzul családjáról megfelelő kártérítéssel fog gondoskodni a török kormány. A második orosz konzul meggyilkolása tehát hamar lekerül a napirendről, de még inkább előtérbe nyomulnak miatta a macedon bandák üzemelmei, amelyek most már a vasuti közlekedés biztonságát veszélyeztetik. A legtekintélyesebb orosz lapok határozott állásfoglalásra szólítják föl a bolgár kormányt és felhívják a fejedelmet, hogy mielőbb utazzék haza és teljes erővel vessen gátat a forradalmi törekvéseknek.

Konstantinápoly, augusztus 11.

Rosztovszki orosz konzul és a monasztiri váli között már régóta nagy volt a viszálykodás. Mindkettőn folyt az a kérdés főlebbvalóikról, hogy a másikat mozdítsák el állásától.

Konstantinápoly, augusztus 11.

Tegnap *Achmed* effendi herceg *dizszenyruhában* több hadsegéd kíséretében az orosz nagykövetségre ment és ott *Szinovjev* nagykövetnek kifejezte a szultán részvétét *Rosztovszki* orosz konzul meggyilkolása fölött. *Szinovjev* kijelentette, hogy ezt a részvényt nyilatkozatot tudomására fogja hozni az orosz cárnak és annak választás aztán majd közölni fogja a szultánnal. Egy irradé szerint *Monasztirban* már összeült a statáriális bíróság, amely itélni fog a gyilkos *Halim* és büntérsái fölött. *Husszein Hilmi* basa tábornok, akit ideiglenes monasztiri válinak neveztek ki, megtartja főfelügyelői állását is.

Konstantinápoly, augusztus 11.

A monasztiri konzul meggyilkolásáról külföldön verziók forognak. Az egyik szerint a konzul *Bukovából* jött délelőtt 10 órakor az órség előtt hatjattal el. Az ő rem közzönt és erre a konzul kiugrott kecsijából és kétszer pofonvágta a katonát. Csak ekkor kapta le válláról puskáját a katoná és három lövéssel megölte a konzult.

Pétórvár, augusztus 11.

Az orosz távirati ügynökség jelenti: A lapok a monasztiri konzul meggyilkolásában a török fanatizmus jelét látják. Egész Törökország felelős és rendkívül elégtellel tartozik. Mindezekelőtt biztosítania kell a konzulok biztonságát. Erre azonban nem képes és ezért a *Petersburgszkija Vjedomostsi* azt hiszi, hogy Oroszországnak magának kell erre vonatkozólag intézkednie, meggyőzve ennek módjára nézve a többi hatalmassággal.

Belgrád, augusztus 11.

Délelőtt 11 órakor a székesegyházban a metropolita gyásztiszteletet celebrált *Rosztovszki* orosz konzul lelkiüdvéért. Az istentiszteleten jelen voltak a király, az orosz követség tagjai, a miniszterek, a tisztikar és nagyszámu közönség.

Belgrád, augusztus 11.

Úszküből jelentik, hogy török katonák behatoltak a Monasztir mellett levő *Milyavóba*, ahol az egész lakosságot lemészárolták. *Sarajov* bizalmasan felszólította a bolgárokat, hogy ne utazzanak mostanában a török vasutakon, nehogy életüket kockára tegyék.

Konstantinápoly, augusztus 11.

Szalónikiból érkezett jelentések szerint ott híre jár, hogy újra megrongálták a táviróvonalakat és a vasuti pályákat és hogy a kijávitási munkával elfoglalt munkások fenyegetik. A fölkelőkhez még folyton csatlakoznak újabb fölkelők. Sok fiatal bolgár eltűnt. A bandák főlegitik a gabonát. *Hilmi* basa főfelügyelő és *Omer Rusidi* basa főparancsnok Szalónik Monasztir irányában érintették.

Szalónik, augusztus 11.

Mivel a vasuti személyzet életét a szalóniki-mosztiri vonalon komoly veszély fenyegeti, a forgalmi főnök azt javasolta a konstantinápolyi vasuti

igazgatóságának, hogy rendelje el a forgalom ideiglenes fölfüggesztését. A konstantinápolyi vasuti igazgató az osztrák-magyar nagykövetségre ment és előadta a panaszt. *Gross* nagykövetségi titkár fölkereste a nagyvezírt, aki azonban kijelentette, hogy aggodalomra nem lehet ok. E kijelentés következtében a vasuti igazgatóság táviratban azt tanácsolta a forgalmi főnöknek, hogy a személyzet részére a kormányzótól kérjen védelmet.

Konstantinápoly, augusztus 11.

Hir szerint egy szófiai macedon meetingen a végsőig való küzdelmet és 4000 felkelőnek Macedóniába való kiküldését határozták el. Még a meetinget követő éjszakán 500 önkéntes ment Macedóniába.

Rosztovszki Sándor.

A meggyilkolt orosz konzulról, *Nikolajevics Rosztovszki*ről sok szépet és jót ír a *Neues Wiener Tagblatt*. Egyik munkatársának volt alkalma megismerkedni *Rosztovszki*ekkel Olaszországban. Az újságíró nászuton volt. *Rosztovszki* pedig mint a cár futárja fontos táviratokkal Rómába ment és ottani orosz követséghez. Ez 1892-ben történt, amikor *Rosztovszki* harminnégy éves volt, s három éves házast. Felesége *georgia hercegi családból* származott, mint *D'Abija* hercegnő született. Maga *Rosztovszki* kis-orosz családból való volt; apja, *Miklós* és az általa szolgált mint őrnagy, s az a tiszt volt, aki *I. Ferenc Józsefnek* a cárt megbízásából átadta annak a negyven magyar tábornoknak a kardját, akik *Világos* mellett az orosz csapatok előtt a fegyvert letették. *Rosztovszki* őrnagyot akkor a vaskorona-renddel tüntették ki.

*Rosztovszki*ek iránclani beszéltek a bécsi újságíróval, de néméül is érintettek. Nagy szeretettel és gyönyörűséggel beszéltek kis gyermekükről, akit *Tiflisben* hagytak a nagyanyjánál. Az atlatéterméti, elégszen diplomata és a nyulánk graciózus, cserkesztípusu felesége fülig szerelmesek voltak egymásba. Dolga végzetével *Rosztovszki* a római orosz követség orvosának rendeltére néhány hetet Dél-Olaszországban töltött s az újságíróval és feleségével gyakran együtt voltak *Capriban*, *Castellamareban*, *Sorrentóban* és *Nápolyban*.

— Nem vagyunk-e mi boldogok? — kérdezte *Rosztovszkiné* új barátaitól — *Félek, hogy nagyon is azok vagyunk.*

— Nagyon is? — kérdezte az újságíró. — Hát lehet-e túlságosan boldog az ember?

— Bizonyára, kedvesem, csak gondoljon *Polykrates* gyűrűjére.

*Rosztovszki*ek rajongtak a zenéért.

— Mi oroszok mindannyian bolondjai vagyunk a muzsikának! — mondotta *Rosztovszki*, akivel később már *Monasztirban* találkozott a bécsi lap munkatársa 1896-ban, amikor már konzul volt. Törökök, románok, görögök és bolgárok egyaránt dicsérték *energius*, de mindazonáltal *koncilians* és mindenekelőtt *igazságos* eljárását. A város mindenféle nemzetiségi egyformán kedvelték. Irodalmilag is működött. *Macedonia* nemzetiségeiről írt könyvét a bécsi tudományos akadémián is kiütötték. Nem volt agitatorius államférfi. Kiválóan nyugodt, lelkismeretes diplomata volt, s őszintén buzogkodott, hogy mindkét nagyhatalom reformműveit előmozdítsa.

A meggyilkolt monasztiri orosz konzul *Rosztovszki Sándor* régi orosz nemesi család sarja volt és diplomáciai pályáját mint a jeruzsálemi orosz konzul títára kezdte meg. Aztán *Brindisiben* alkonzul lett és 1894-ben helyezték át hasonló minőségben *Monasztirba*. Magas karcsu termetű volt, hosszú, szőke szakáll körítette arcát, amelynek a csipető bizonyos merevséget kölcsönözött. Özvegye *D'Abija* hercegnő, egy 14 éves leányt s 10 éves fiút hagyott árván. Családja a nyarat a *bukovoi görög kolostorban* szokta tölteni, amely egy bükkfaerdőben, egy ezer méter magas hegyen van. *Monasztirban* Oroszországon és Ausztria-Magyarországon kívül *Szerbia*, *Románia* és *Görögország* tart fenn konzulátusokat, míg *Angliát* és *Franciaországot* alkonzulok és *Bulgáriát* kereskedelmi ügynökség képviseli. A konzulok mind hivatásos tisztviselők és *Rosztovszki* volt a konzuli testület doyenje. Már múlt évben panaszkodott *Rosztovszki* egyik kollégájának, hogy a török örök nem szalutálnak neki és ajánlotta, hogy a konzulok közösen járjanak el a válmái ázirant, hogy az örök a konzulokat az öket megillető katonai tiszteletadásban részesítsék. *Rosztovszki* állandóan egyenruhát viselt, míg kollégái csak hivatalos funkciójuk közben öltöttek egyenruhát. Az emberekkel való érintkezésben igen szeretetreméltóan viselkedett, a török hatóságokkal szemben kissé rideg, a bolgárokkal szemben mindig tartózkodó volt. Ausztria-Magyarország politikája iránt bizalmatlan kedvű és sokszor olyan kijelentéseket tett e tárgyban, amelyek nem telettek meg a valóságnak. *Monasztirban* föltűnést kellett ő is, a felesége is, pazar életmódjukkal. Az utóbbi időben azonban felesége visszavonultan élt, mert családjában több haláleset fordult elő. Az idén vesztette el atyját *D'Abija* herceget is.

HIREK

Gróf Hamlet Albert monológja.

Leszek, vagy nem? — ez itt a kérdés,
Akkor vagyok nemesb, ha töröm
Az ellenzéknek nyűgét, nyilat,
Vagy kiszallok obstrukciója ellen
S klotúrt ragadván, végét is vetem.
Kineveztetni... kormányozni, — és
Egy többség élén szónokolni úgy,
Hogy fülemüle-hangom hallatára,
Ah! sirjanak a karzat hölgyei,
Oly cél, minőt óhajthat a kegyes.
Kineveztetni... kormányozni... menni!!!
Csunyan megbukni! — ez a bökkenő,
Mert, hogy mi kinok vannak a bukásban,
Ha az ellenzék futni kényszerít,
Ez visszadöbent. E megmondolás az,
Mi kétségem oly hosszan élteti.
Mert ki viselné a kor gúnycsapását,
Paktum bosszuját, az ellenzék dolyfét?
Utált szövetség kínját, sok halasztást,
Az újságoknak packázását
S mind a rugást, melylyel méltatlanok
Bántalmazták a váró érdemet:
Ha biztonságban nem lelné magát
A bársonyszékben?... Ki hordaná a terheket,
Izzadva, nyögve ülés fáradalmán,
Ha rettegésünk egy bukás utáni
Valamitől — a jól ösmert tartomány,
Melyből nem tért meg utazó — le nem
Lohasztja kedvünk inkább túrni a
Jelen gonosz, mint ismeretlenek
Felé sietni? Ekképp az öntudat
Belőlünk gyávát csinál
S az elszántság, úgyszólván titkos színét
A gondolat halványra betegíti;
Ily kétkedés által sok gyönyörű,
Ábrándos terfifordul medriből
S elveszti „lesz” nevét... De csendesen!
K. Hédvérjű jó... Gróf úr, imádba
Legyenek foglalva minden vágyaim!

F.

Budapest, augusztus 11.

BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 15-ikén
új előfizetést nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azo-
kat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése
ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról
idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalan-
ul köldhessük tovább.

— Személyi hírek. György és Konrád bajor
hercegek délután Ischből elutaztak. — Gróf Golu-
chowski külügyminiszter ma este Bécsbe érkezett. —
Berzeviczy Albert országgyűlési képviselő, val. belső
titkos tanácsos, ma Berzeviczére utazott s innen indul
szombaton Bártfára, ahol elhunyt királynéknak szobra
leleplezésén az ünnepi szónoklatot fogja tartani. —
Tarkovich József államtitkár nyaralására a lipótmegyei
Fenyőházára érkezett.

— Wekerle a Tátrában. Liptó-Szent-Miklósról
táviratozzák: Dr. Wekerle Sándor, a közigazgatási bi-
rósg elnöke egy kiránduló társasággal Liptó-Szent-
Miklósra érkezett. A társaság hétfőn megmászta az
Alacsony-Tátra 2045 méter magas Djumbir-hegységét.

— Új titkos tanácsos. A király monyorókeréki
és monoszlói gróf Erdődy Istvánna, a magyar fő-
rendház és a horvát-szlavon-dalmát országgyűlés tag-
jának a belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.
A kiutételéről szóló királyi kérészt a hivatalos lap
mai számában jelent meg.

— Károly király elutasítása. Kétnapi időzés
után Károly király ma délelőtt elutazott Ischből és
ma már Gasteinban nyaral. Az elutasítás előtt meg-
jelentek a király szállásán Liechtenstein herceg főudvar-
mester, gróf Goluchowski külügyminiszter és báró Beck
vezérkari főnök. Pélitz órákor odaérkezett Gizella
bajor hercegné és Mária Valéria főhercegné és csak-
hamar királyunk is és mindnyájan a román király
termeibe vonultak. A két uralkodó nemokára elhagyta
a szállodát. Károly király elbucsozott Gizella herceg-
nétől és Mária Valéria főhercegnétől, megcsókolva
kezüket és igen szívélyesen bucsuzott el a megjelen-
léltől is. A két uralkodó aztán az egybe-
gyűlt közönség ovációi közepette a kocsira szállott és az
éljenző furdöndvégek sorfala közt a pályaudvarra
hajlatott, ahol Lipót és György Konrád bajor hercegek
vártak rájuk. Rövid ideig az udvari váróteremben
tartózkodtak, aztán a peronra mentek, ahol újra
rendkívül szívélyesen bucsuztak el egymástól. Meg-
csókolták egymást és újra meg újra melegen meg-

rúzták egymás kezét. A bajor hercegektől, valamint
a melléje becsotott Dietrichstein szárnysegédétől és a
többi méltóságtól való elbucsozás után a román király
a vonatra szállott, miután királyunkat harmadszor is
megcsókolta. Már elindult a menet, amikor Károly
király még az ablakon állt s onnan köszönt meg egy-
szer királyunknak. Ő felsége aztán visszatért villájába.
Károly király, mint egy távirat jelenti, délután 4/5-kor
érkezett Gasteinba; a pályaudvaron a hatóságok kép-
viselői fogadták.

— Merénylethir, amiből egy szó se igaz.
Ma azoknak a híreknek egyike járta be a fővá-
rost, amelyeknek az eredete kideríthetetlen. Lehet
izléstelen tréfa is, tévedés is, fődolog azon-
ban, hogy: nem igaz. Arról van szó, hogy
az a hír terjedt el Budapesten s néhol a vidéken
is, hogy a király ellen merényletet követtek el.
Az esti lapokat megkérdezték telefonon, meg te-
legrammban is vidékről atól, hogy mi igaz a
hírből. — Utána jártunk a dolognak magunk is
s megállapítottuk, hogy a hírek az igazságos
semmi köze sincs. Mindössze az felel meg a való-
ságnak; az a szintén Ischben lévő román ki-
rályról azt írta pár bukaresti lap, hogy bolgár
ágensék kísérték el az utjára. Ezt írták Bukarest-
ben a román királylyal kapcsolatban. S valószínűleg
ez a hír az alapja annak a másiknak is, amelylyel
megriasztották az egész királyváros Budapestet.

— Hírek a Vatikánból. Rómából érkező tá-
viratok szerint X. Piusz nagyon elkedvetlenül él a
körülmény, hogy nem tud államtitkár találni. A bi-
bornokok egymásután utastják vissza a fényes méltó-
ságot. Eddig Ferrata, Agliardi és Vannutelli bibor-
nokoknak ajánlotta fel az államtitkárságot, de hiába.
A pápa még néhány kísérletet vágy győtri. A ka-
dareot val, kényzszereszközökhez fog folyamodni.

A pápa különben igen jól érzi magát a Vati-
kánban, csak a Velencei utáni vágy győtri. Tegnap-
előtt két velencei polgárt fogadott a Vatikán kert-
jében és beszélgetés közben haragszó csendült meg.

— Halljátok a harangokat? — szólott erre a pápa.
— Éppen olyan hangjuk van, mint a velencei harang-
oknak. Valahányszor hallom őket, Velenceben kép-
zelem magamat, pedig örökre bucsuzom! mondta neked,
édes Velence és a te kedves harangjaidnak!

Azután elmerengett és így sóhajtott fel:

— Ki hitte volna, hogy itt maradok bezárva?

Mikor a vendégek azzal vigasztalták a pápát,
hogy megválasztása nagy örömet és meglepődést
okozott, ő így felelt:

— Igen, elhiszem, de micsoda teher és micsoda
felelősség!

A pápa jó egészségéről elterjedt hírek közé
ma reggel egy aggasztó is került. Római táviratok
szerint ugyanis a pápa 7 órákor reggel azon egy-
házkerületi képviselőnek, melyekben ő mint lelkes
működött, misét mondott. Mire után az óltár előtt le-
borulva, csendesen imádkozott. E közben hirtelen áju-
lasi roham jelent meg. A kápolnában nagy ijedség
támadt; az orvos, aki a pápa mellett állt, hamar
eszméltre hozta a szentatyát, aki pár perc alatt ma-
gához tért, egészen jobban lett és minden támogatás
nélkül gyalog ment vissza termeibe. Ott aztán Lap-
poni és a pápa mellett volt orvos meg egyszer meg-
vizsgálták a szentatyát és megállapították, hogy semmi
baja sincs, a rosszulletet egyedül az utolsó napok sok
igazma nyomán támadt fáradtság, a roppant hőség
és a kápolna rossz levegője okozta.

Rómából táviratozzák: A pápa, aki délelőtti
gyöngye rosszulletéből teljesen magához tért, gyalog
tért vissza magástermeibe. Az osztrák-magyar nagy-
követnek mára bejelentett fogadását, amelyen a nagy-
követ megbízólevelét akarta bemutatni, valamint a nagy-
nemes testőrség fogadását, amely szerzenekiválmánait
akarta kifejezni, hír szerint csütörtökre halasztották,
mivel dr. Lapponi azt ajánlotta a pápának, hogy a
holnapi napot is pihenésre szánja. Ma délután ő szent-
sége a Vatikán kertjében sétát fog tenni.

— Kossuth-mauzóleum. A keressy-uti temé-
tőben a jövő hónapban megkezdődik Kossuth Lajos
mauzóleumának építése. A fővárosi tanács az elfoga-
dott új tervek alapján az építési anyagok beszerzé-
sére rövid határidőre lejáró, szűkebb pályázatokat írt
ki s mielőtt az anyag meglesz, hozzájárulnak a már
készen levő alapon az alapítvány építéséhez.

— Steyn ex-elnök katolikus lesz. Münchenből
írják, hogy Steyn volt oránji elnök, aki jelenleg
Reichenhauzen üdül, legközelebb átér a katolikus
vallásra. Steyn elnököt az őt ápoló apácák térítették
meg. Az elnök már buzgógn tanulja a katekizmust
egy katolikus lelkészről, aki egész nap mellette van.

— Összetűközött vonatok. Nagyváradról jelen-
tik: A belnyési személyvonat tegnap délelben Drácséke
és Tasmádó között egy tehervonattal összetűközött. A
mozdonyok összezúzódtak, több kocsit összetört és
négy vasúti alkalmazott súlyosan megsérült. Nagyváradról
segélyvonat ment a helyszínre és a sebesülteket és
utasokat Nagyváradra szállította.

**— Péter király — Obrenovics Sándor
sírjánál.** Egy belgrádi tudósítás azt mondja, hogy
tegnap feltűnően sok ember kereste föl Sándor
király és Draga királyné sírját. Ez különben nem
is nagy újság, mert a vidékiek gyakran fölkeres-
sük a sírt s a minap maga Péter király is kiment
a kápolnába, amelyben Sándor és Draga el van-
nak temetve. — A hírek ez az utolsó passzusza
már magában is érdekes, különösen akkor, ha van
valami alapja annak a híreknek, hogy a királygyilk-
kos tiszteketnek írásos bizonyítékuk van arról, hogy
Péter király előzetesen tudott a királygyilkosság
tervéről.

— Tanono-kiállítás Szegeden. Szegedről jelen-
tik: A szegedi iparkamara által rendezett kerületi
tanono- és segédmunka-kiállítást ma Szarvady Lajos
kamara elnök a hatóság és a társadalom előkelőségei
jelenlétében megnyitotta. A kiállítás a leányiskola 16
termét és udvarát foglalja el. A kiállításon 1200 kiál-
lító vesz részt a kerületből. A vidékről is számosan
jöttek a kiállítás megtekintésére, mely az iparosok dí-
csőségére válik. — Az iparkamara augusztus 20-án
kerületi iparogyűlést tart, melyre 600-an jelentkezők.
Ezek a szegedi kiállítás megtekintése után a zentai
kiállítást is megtekintik, mely szintén a szegedi ka-
mara közreműködésével most készült és szombaton nyí-
lik meg Latinovics Pál főispán védnöksége alatt.

— Az orvosgyógyemről. Réczey Imre egyetemi
tanárt az igazságügyi orvosi tanács alelnökét az igazság-
ügyminiszter további három évre kinevezte erre a
tisztségre. — A budapesti orvosgyógyemtel belgyógyá-
szati segédét, dr. Nusser Lajost, a munkács állami
gyermekmenhely igazgató-főorvosává nevezte ki a
belügyminiszter.

— A hercegprimás és a vétő. A hercegprimás
ugyanasok nagy alak lett a párisi sajtó révén. A
francia lapok ragaszkodnak ahhoz, hogy Ausztria óvást
emelt Rampolla megválasztása ellen. Most pedig azon tö-
rik a fejéket a francia lapok, hogy értesülhetett Ausztria
oly pontosan a konklávéban történetekről, hogy vétő-
jával éppen a kellő időpontban léphetett fel. A Figaro
megoldja ezt, még pedig úgy, hogy szerepet ad
Vaszary Kólos hercegprimás egyik huszárnak, akit
társaival együtt annyira megbámultak az örökváros-
ban. A Figaro szerint a dolog így történt: Vaszary
bibornok, bár ez ellen Oreglia camerlengo erőlyesen
tiltakozott, mégis keresztülvitte azt, hogy ebédjét és
vaosoráját kivülről, a városból hozathassa be a kon-
klávéba. Ezzel a tisztséggel Vaszary egyik huszára
volt megbízva, aki az ételek átadása alkalmával mind-
annyiszor buzamosabban beszélgetett azzal az inassal,
aki a hercegprimás mellett benn a konklávéban telje-
sített szolgálatot. Ezeket a beszélgetéseket sokan
hallották a konklávé előtt áldogálók közül, de meg
nem értették, mert a beszélgetések magyarul folytak.
A huszár így pontosan értesülhetett az eseményekről.
Aztán mindig jelentést tett az osztrák-magyar nagy-
követségnek, amely aztán informálhatta Bécest s ez
információ alapján következett be a vétő, amely a
franciabará, Rampolla pápaságának utját vágta.

— Az első beszéd. György, a szerbek trónörö-
köse beszélt már, mint már megirtuk, szerb földön.
Ez az ő első hivatalos szereplése, mióta édesapjának
trónt adott a sora. Az a beszéd, amelyet elmondott
Belgrádban a vasutnál válaszul Avakumovics üdvöz-
letére, teljes szöveggel így szól:

— Az ön üdvözlése nagy hálára kötelez. Még
abban az időben, amikor drága szerb nyelvünket
tanultam, beszélte nekem atyám, hogy távol fő-
lünk van egy ország, mely az én hazám, amelyet
szeretnem kell. Ettől az időtől fogva Szerbiáról ál-
modtam: szépségéről, hegyeiről és völgyeiről. Leg-
forróbb vágyam azóta az volt, hogy hazám meg-
lássam. Ez a vágyam ma beteljesedett: ideérkeztem
Szerbiába. Ijű lelkemet és tiszta szívemet hozom
Szerbiának és a szerb népek. Szeretem hazámat és
elvárom a szerb néptől, hogy befogad, mint közös
anyánk, Szerbia fiát, mint legbűbb alattvalóját ő fe-
ségének Péter királynak, mint dedumokáját Kara
Györgynek. Telve szerb szellemmel és szerb tejen
nevelkedve, örövezdeve kiáltom: Éljen atyám, Péter
király! Éljen a szerb nép!

A történelmi hűség kedvéért meg kell jegyezni,
hogy ezt a beszédet úgy olvasta le egy papirapról
György trónörökös. Pedig igazán kicsinyke beszéd
volt. És a kijeltes a trónörökösnek ezidő szerint még
feltűnően oroszos volt.

— Sárosvármegyei múzeum. A bártfai város-
házat, amely Magyarországának legrégebb, de egyáltalán
legbessébb műemléke, rövid időn belül állame-
gelyen sárosvármegyei múzeumunk fogják átalakítani.
A kulturális intézet jövőjének megállapítása és bi-
zosításra előjából a bártfai Erzsébet-szobor leleplez-
sének napján, augusztus 18-án, vasárnap, nagyön-
tosságu értekezlet lesz a bártfai furdöndhelyen, amelyre
Bárdossy Jenő sárosvármegyei főispán most hívta
meg az érdekelteket. Ez értekezleten Berzeviczy Albert
titkos tanácsos, a múzeumok és könyvtárak országos
tanácsának elnöke és Frankó Vilmos püspök, orsz.
főfelügyelő is résztvesznek.

— **A megtorlás.** A bileki katasztrófa ügyében elrendelt hivatalos vizsgálat eredményének közlését nyomon követi azoknak a magas állású tisztoknak a megbüntetésére, akik bármiképp is, de okozói voltak annyi derék magyar fiu pusztulásának. A közös hadsereg rendeleti lapja ma jelenti, hogy ő felsége rendeleteire *Dragoni* Alfonz vezérőrnagyot, a 6. hegyi dandá parancsnokát, továbbá *Török* István ezredet a 12. gyalogezred parancsnokát és eichensiegi *Grünzweig* Albertet ugyancsak ez a rendelet az ezredesét nyugdíjazták. E három magasrangú tiszt neve tudvalegőleg sürűn szerepelt a bileki szerencsétlenségről megjelent tudósításokban s a hivatalos vizsgálat is olyan reálhel adatokat vetett föl ellenük, hogy a hadvezetéség nem tarthatott ki megbüntetésük elől. Irtak a lapok *Ebmayer* főhadnagy humánus eljárásáról is, aki a nagy hőség idején egy árnyékos erdőn keresztül vezette a csapatot és ezzel életét vette egy még borzasztóbb szerencsétlenségnek. Erről a derék főhadnagról is megemlékezik a király, a hadsereg hivatalos lapjában elismerését tejeztve ki neki „körültekintő, gondos eljárása és a rendkívüli viszonyok közt történt menetelés célszerű keresztülvitelért.”

— **Féltámaszat.** Az egyetemi ifjúság ma este a függetlenségi érzelmű polgárokkal egyesülve, alkalmasmenetel rendezett abból az alkalomból, hogy Khuen-Héderváry megbukott. Az ifjúság már este hét órakor ott hullámzott a tágas Kálvin-téren, ahonnan nyolc óra tájban indult el a menet. Impozáns, tömött sorokban, a Szózat, a Himnusz és a Kossuth-nóta hangjai mellett vonult végig a menet a Múzeumkörúton, majd befordult a Kerepesi-útra, onnan pedig az Erzsébet-körútra, a függetlenségi pártkör elé. Ekkor az egyetemi ifjakhoz a szocialisták táborra is csatlakozott, a Kossuth-nótába egyre erősebben vegyültek bele a munkásinduló viharos akkordjai.

— Éljen Kossuth Ferenc!

— Abog Khuen-Héderváry!

— **Jogot a népek!** — hangzottak vegyesen az egyetemi ifjak és a szocialisták főkiáltásai. Az ifjúság nevében *Melha* Tibor műegyetemi hallgató lendületes szavakkal üdvözölte a függetlenségi pártot, mint a nemzeti ügy biztos támaszát. A függetlenségi párt részéről először *Kossuth* Ferenc beszélt.

Most először történt — ugymond — 1887 óta, hogy a nemzeti akarat buktatta meg a kormányt Ed-dig mindig fellőről buktak a kormányok és sohasem véletlen figyelembe a miniszterválasztásoknál a nemzeti akarat. Pedig az alkotmányosságnak ez az egyik alapfeltétele és mindaz, ami e kormányformában előnyös és erőt ad a nemzeti akaratból ered. A magyar nemzet akaratát az, hogy saját hadseregében érvényesüljenek: az állam nyelve és jevei, ami a törvények helyes értelmezéséből is folyik és ez csak erősítheti a hadsereget, mert beviszi a nemzeti szellemet és a nemzeti lelkesedést. Legyen Magyarország a miénk, ez a mi jogunk, melyről le nem mondhatunk, és csak akkor, ha ez létesül, fog igazán szilárd alapon felépülni az önálló magyar állam és csak akkor lesz igazán ragyogó Szent István koronája. Ha ezt az eredményt elérjük, ez elsősorban a közvélemény felebredésének lesz köszönhető.

Hegedüs István ügyvédjelölt tolmácsolta a polgárság érzelmét, mire *Lengyel* Zoltán, *Papp* Zoltán és *Szatmári* Mór országgyűlési képviselők beszéltek. Hangsúlyozták, hogy ők a nép jogaiért, a nép szabadságáért küzdenek. A szocialisták melegekedéssel fogadták a függetlenségi képviselők nyilatkozatait. A legnagyobb rendben húzódtak ezután a sokaság a *Független Magyarországnak* a Király-útonban lévő szerkesztőségé elé. Itt *Sáczkai* György beszédére *Lengyel* Zoltán felelt, majd *Loránt* Dezso szerkesztő buzdította az ifjúságot a nemzeti küzdelemben való kitartásra. *Válfi* Jenő szavala után a Teréz-körútra vonnt a tömeg, a Magyarország szerkesztőségé elé, ahol a távollevő szerkesztők nevében a lap egy munkatársa köszönte meg az ovációkat. Fél tizenegykor minden zavargás nélkül szótmentek a tüntetők.

— **A koreai herceg.** *Yee* herceg, a koreai király fia és örököse, aki az Ohio-Wesleyan-egyetemen tanult, ugylátszik nagyon is komolyan belemerült az amerikai élet studiumába. Nemesak tudós könyvekben, hanem ami talán még okosabb, egy szép amerikai lány szemében keresi a megismerést. Egy cincinai hírt szerint állig szerelmes egy missbe, akinek neve *Bull* Klára, ami magyarul anyai, mint *Ókór* Klára és egy divatárú-üzletben működik. Többször meglátogatta és szép ajándékokkal lepte meg. Többek között egy gyönyörű briliánt-gyűrűvel. De azt állítja, hogy nem lépett jegybe szive választottjával. A fiatal embernek azonban óvatossabbnak kellene lennie. Nem szabadna elieletjenie, hogy Amerikában szép összeg pénzhez lehet jutni ésszetűrt leányzavak révén. Nem lehetetlen, hogy a bájos divatárú-lány, minden csókot, melyet a szerelmes hercegnek ad, nagy kontó-könyvbe ír be, mint ama bizonyos bölyg, ki nemrégiben egy urat beperelt és bizonyítékul egy iratot terjesztett be a bíróságnak, melybe minden kapott csókot bejegyezt. Az évek folyamában 1226-ra szaporodtak fel-

De ami a legfontosabb, mit szól vajjon a szultán-papa hozzá?

— **Protestánsok a konklávében.** Hogy az érdekesnek mindenáron való hajbázsása hová vezet, annak érdekes bizonyítéka a *Berliner Lokalanzeiger*nek az a híre, hogy a konklávében tudósok is voltak, így például *Kopp* bitorosnak konklávisztája *Steinmann* volt, aki hírneves műtörténíró. No már ez valóban érdekes hír, mert nevezett *Steinmann* nemcsak hogy protestáns, hanem a római német-evangélikus község előjárásági tagja is.

— **Humbertiádé.** Éppen most tárgyalják Párisban a nagy Teréz ügyét, s Luzernből jelentik, hogy ott két amerikai olyasféle szélhámoskodást követett el, amely a Humbertiádé eljárásához hasonló. A dolog a következő: Egy amerikai aki Svájcban utasik, Luzernba is elment és ott két urral találkozott, akik ugy tettek, mintha nem ismerték volna egymást. Az egyik *Jackson*-nak mondta magát, s lakik a St-Charles Hotelben New-Orleansban, a másik *O'Baien*, Írország-ból való. Mr. *Jackson* elbeszélte a két urnak, hogy tizenöt millió dollárt örökölt, de csak akkor vehette fel ha a végrendelet utasítása értelmében különböző amerikai városok szegényei között tízmillió dollárt szétoszt. Természetesen eleget fog tenni ennek az utasításnak, de szüksége van azokban a városokban egy-egy bizalmi férfiúra, akinek az illető városra eső összeget elküldje. Mr. *O'Baien*, aki nyilvánvalóan a cinkostárs szerepét játszotta, élénk érdeklődést mutatott s ajánlkozott bizalmi férfúnak. Látszólag örömmel fogadta el az amerikai az ajánlkozást, de azt is kijelentette, hogy neki is biztosítékra van szüksége, hogy az összeg helyes rendelkezésre fog jutni. Letétre van szüksége tehát biztosítékul. A cinkostárs kész örömmel elővette a tárcáját, elővett kétszáz font sterlinget és átadta annak. Az amerikai nem látott át a zsitán s mint a cinkostársak előrelátották, arra a kérdésre, vajjon hajlandó-e ő is bizalmi állást elfogadni, azt felelte, hogy bajlandó. Ő is elővette tárcáját s odaadott kétszáz font sterlinget, hatötzáz irankos és husz száz frankos bankjegyekben. Csak mikor a két cinkostárs bizonyos ürügyek alatt eltávozott, akkor gondolt rosszra, s csakhamar rájött, hogy csuful rászédtek.

— **Hatalozás.** Úzv. *Agorasz* Miklósné, született *Mirosavlevics* Helén, Agorasz Miklósnak, Pest városa volt főbírójának özvegye ma reggel meghalt. Az elhunytban Agorasz Péter törvényességi bírósági elnök és Agorasz Miklós pénzügyminiszteri segédükár anyjukat gyászolják.

— **Alt-Münsterből távirozzák,** hogy ma ott meghalt *Schmidt* Móric nyugalmazott táborsernagy 70 éves korában. *Schmidt* táborsernagy *Rainer* főhercegnek, a Landwehr-őparancsnoknak helyettese és a 12. komáromi gyalogezrednek tulajdonosa volt, amely a bileki nagy menetgyakorlatban oly szerencsétlenül járt.

— **A Szahara császára.** *Lebaudyról*, az afrikai államalapítóról a minap már végképpen úgy beszéltek a lapok, hogy futóbolond, s most, mikor újra szó van a „Szahara császára”-ról, komolyságot megérdemlő adatok szerepelnek felőle. *Las Palmaból* érkezett hírek szerint *Lebaudy* nem regényes kalandozó bajszal, hanem eltökélt szándéka, hogy alapítandó fővárosát a marokkói partokon járó összes karavánok végállomásává teszi, amelyek gummvival, kancuskával és élelentesontal jönnek az ország bejéjéből. Nagy rak-tárt akar szervezni, az árú számára, kikötőt, világító-tornyot. *Lebaudy* már utat is tervezett *Tréjából* — ez az ő fővárosa *Timbuktuig*. Vasuti vonalat is akart építtetni *Figig* oázistól *Timbuktuig*, de nem tudt ebben a tekintetben megegyezésre jutni a francia kormánnyal. Hogy morokkal komoly konfliktusa lett volna, amint azt Franciaországba visszatért matrózok beszéltek, erről mit sem akar tudni. Ellenkezőleg nagyon kellemes érintkezésé volt a karavánal, amely ezerötzáz tevével volt ellátva. Ez öt matrózt, akik elűntek és bir szerint fogságban vannak, I. Jacques a Szahara császára mint „képviseelőit” hagyta hátra. *Rochefort* emlékeztet arra, hogy néhány évvel ezelőtt nagy pénz-büntetésre és kártérítésre ítélték, mert azt állította *Lebaudyról* hogy bolond, s hogy nemokára örültek házába viszik. Az államügyész, aki az *Intransigant*, *Rochefort* lapját vád alá helyezte, azt mondta a „petit sucrier” most szereplő bányájáról, hogy nagyon értelmes és rendkívül tehetséges fiatal ember, akire fényes jövő vár.

— **Zavargó kádáregedek.** A kádáregedek szátrájka tudvalegőleg a szátrajkólók győzelmével végzötték, amennyiben a kádáregedek elfogadták a szátrajkólók feltételeit. A segédök azonban nem akartak munkába állani, amíg a mesterek a most elfogadott feltételeknek legalább három esztendőre való érvénybírására szerződésileg nem kötelezik magukat. Itt azután fennakadt a szátrajk ügye, amely tegnap *Kóbanyn* valóságos zavargása faült. Mintegy hatvan kádáreged tegnap este berontott *Wotova* Mihály Sziget-útra 31. számú műhelyébe és az ott dolgozó kádárokra támadt, akik a nyenyeték tömeg látására ijedten elmenekültek. A mester erre revolvert vitt elő és mindenkit lelővéssel fenyegetett, aki a

lakásába teszi a lábát. Közben három rendőr került elő, de a feldühödött emberekkel ezek sem bírtak. A zavargók összezúrták a műhelyben, a szerszámokat, azután elmenekültek. A rendőrség nyomozza a zavargókat, akik ellen magánosok elleni erőszak éleveszélyes fenyegetés stb. címen indított vizsgálatot.

— **Dienes szökése.** *Dienes* Márton — mint külföldről érkezett táviratok jelentik — minden módot felbuznál arra, hogy Amerikába juthasson. A főkapitánysághoz érkezett jelentések szerint *Dienes* Liverpoolban hagyta a kedvesét, *Geiger* Gizellát kísérelővel, *Bolgár* Lajossal együtt, akiket a liverpooli rendőrség le is tartóztatott. A rendőrség abban a meggyőződésben van, hogy *Bolgár* Lajos, akit szédélgeiseiről ismernek, félre akarja vezetni a külföldi rendőrséget, hogy *Dienes* ezáltal megszökhesse. Ezt bizonyítja az a távirat is, melyet az éjjel kapott a budapesti főkapitányság Londonból. A távirat szerint *Dienes* tegnap dében Londonban látta. A londoni rendőrség kinyomozta, hogy *Dienes* Londonban több szállóban és kávéházban megfordult. A budapesti főkapitányság utasítására a londoni rendőrség szigorúan figyeli a kikötőből induló hajókat.

A vámháznál ma felbontották *Dienes*nek *Berlinben* hátrahagyott s onnét hazaküldött podgyászát. Értéktelen lim-lomot, néhány ruhadarabot, könyvet s egy üres pénztárcát találtak a podgyászbán. A hivatalos aktusnál dr. *Kállay* Miklós vizsgálóbíró, *Hódossy* ügyész, *Nagy* Károly és *Ujhelyi* József rendőrfelügyelők asszisztáltak. A podgyász ügyében különben a budapesti királyi ügyészség átiratot kapott a berlini rendőrségtől. Az átirat szerint *Dienes*, mikor július 31-ikén *Deák* Jenővel telefonérintést kapott arról, hogy az ügyészség körözövelet becsátott ki ellene, délután 5 és 6 óra között visszament a szállodába, ahonnan mintegy 10 pernyi időzést után azzal távozott *Geiger* Gizella társaságában, hogy *Hegy* Jenő kíséri ki a vasúthoz. A szálló személyzete ezt el is hitte s *Dienes* szerelődjével együtt ki is ment a vasúthoz, ahonnan azonban már többé nem tértek vissza, mert elutaztak a nélkül, hogy a szállodai számlájukat — 20 márkát — kifizették volna. A berlini rendőrség most már megállapította, hogy *Dienes* csak azért ment vissza a szállodába, hogy utóbördnyéből a fontosabb iratokat magával vigye, ami meg is történt. Az ügyészségnek kell már most megfizetni azt a 20 márkát is, amelylyel *Dienes* adós maradt a szállodában. A számladatulajdonos ugyanis azért nem élt visszatartási jogával a börtöndre nézve, mert a rendőrség biztosította a felelő, hogy az elfogatást kérő magyar bíróság megfizeti neki ezt az összeget.

— **Nyilatkozat.** *Ernst* Lajos, a Nemzeti Szalon igazgatója a következő nyilatkozat közlésére kért fel bennünket:

Most értesülök csak róla, hogy a parlamenti bizottság ülésén én réam is bivatkozott. Nevezetesen azt állították, hogy *Weisz* Fülöp bankigazgatót én látam *Singer* Arturral kocsiúton. Énre nézve a következő helyreigazítást kell tennem. Igaz, hogy én dr. *Róza* Miklós urral folytatott magánbeszélgetés közben elmondottam, hogy *Weisz* igazgató láttam valakivel kocsiúton, aki a lapokban között személyleírás szerint hasonlít *Singer*hez, akit különben sem ismertem. Később megmutatták nekem *Singer*t és akkor azt kellett konstatálnom, hogy nem azonos azzal, akit *Weisz* igazgató urral egy kocsiában láttam. Mitűnt ez különben is csak magánbeszélgetés tárgya volt bizonyított érvel már azért sem bírhat. Ezt az igazság érdekében kötelességemnek tartom kinyilatkoztatni.

— **Magyar munkások Amerikában.** Félhivatalosan a következő figyelemfelkeltést teszük közre: A közelmúltban az észak-amerikai Egyesült-Államokban számos gyár bizonytalan időre beszüntette üzemét és így ezer és ezer munkás kereset nélkül maradt. E munkások számát gyarapítja még az is, hogy az Egyesült-Államokban *Chicago*ban székelő legnagyobb gazdasági gépgyára is beszüntette üzemét és telepeiről tízezer munkást — köztük igen sok magyart — bőságtott el. Ezek a legnagyobb nyomornak vannak kitéve, mert míg évekkel ezelőtt az élelmeszer *Chicago*ban o'osó s a munkakereslet nagy volt, addig most az élelmeszer ár csaknem felével megrádgott s ezrettesz ki ama munkások száma, kik hónapok óta munkanélkül vannak. A lakásvizonyok is rosszabbodtak, mert a házbéreket 30%-kal emelték. Azok a munkások, kik évek óta keserves munkával néhány dollárt meg tudtak takarítani, ma már éhínségnek vannak kitéve, amit egyrészt a munkahiány, másrészt az idezett elő, hogy az ottani munkaközvetítő ügynökségek a munkások szorult helyzetét felhasználva, azokat teljesen kiszippolyozták. Nem lehet tehát eléggé hangsúlyozni, hogy óvakodjék mindenkinek a *Chicago*ba való kivándorlástól s ne adjon hite-t lelketlen ügynökök szavának, kik csak saját hasznukat nézik.

— **Üngylikos orvosnövendék.** *Szatmártól* táviratozzák: *Szavka* Géza harmadéves orvosnövendék *Egri* községben az édesanyja sirján agyonlöték magát és azonnal meghalt. Hátrahagyott levelében arra kéri édesanyját, hogy holttestét égettesse el.

Tolsztoj a meztelias-regenyekről. Az *Odesszija* *Novosztij* egyik munkatársa nemrégiben meglátogatta Tolsztojt. A nagy író rendkívül megöregedettnek, de vidámnak és szellemileg frissnek találta. Beszélgetés közben kijelentette, hogy a meztelias-mánia nagyon bosszanja. A mezteliasokból két divatot osnálni, mondotta igazoltan. A mezteliasok mindig azok lesznek, amik voltak. Isznak, lustálkodnak és más egyébbet nem osnálnak. Milyen *ostoba divat* a mezteliasok rajzolása. Hát mik tulajdonképpen a mezteliasok, az új orosz elbeszélések és regények hősei, mik még azok is köztük, kik elzüllött, intelligens emberek? Elvesztett alakok, akikkel semmit sem lehet kezdeni. A grónak erre a fejtegetésére, a hirlapíró így felelt: „Hogy elvesztett emberek, azt ók maguk is tudják. Gorkij mezteliasa: Konadalow kijelenté: Számunkra, mezteliasok számára külön törvényeket kellene írni... nagyon szigorú törvényeket, hogy kiirtsanak bennünk... mert hiszen a társadalom semmi hasznunkat nem veszi”. Azt hiszem, hogy a mostani irodalmi és társadalmi áramlatban nem is valódi mezteliasokról van szó, hanem a *Nietzsche* és az *anarchista* eszmék befolyása alatt eszményített alakokról van szó. A mezteliasokból talán kétségbeesésünk testestül meg? Tolsztoj így folytatta: „Kinek a kétségbeesése? Ami engem illet, *ugy nem tudok róla semmit*, noha két hónap mulva 75 éves leszek.” — De, Leo Nikolaevics, — felelte az újságíró — mégis szomorú ez a mi életünk. Már réges-régi idő óta hiába várjuk, hogy életünk megújuljon sőt ellenkezőleg, életünk mind sekélyebbé, laposabbá, rosszabbá válik... „Mindenesetre, — szakította félbe Tolsztoj — ott, ahol ti keresitek az élet-megújodást, ott nem fogjátok megtalálni. Minden reményeket csúdtoktól, véletlenektől, világháborúktól várjátok, ahelyett hogy a magatok erejében bíznaok. Az embernek azonban mindenekelőtt magának kell a munkát kezdenie, ha szabad akar lenni. *Nincs a világon hatalmasabb, mint az olyan ember, akit elhatározta, hogy szabad és erős lesz.* Mindenki megvan a szükséges erő hozzá, de tudatossá kell benne válnia. Az embernek fel kell magát fedeznie.” Ezekkel a szavakkal végződött az érdekes beszélgetés.

Ingyentej. Folyó év július havában az Ingyentej-egyesület 27,250 adag tejet szolgáltatott ki egészséges és 4603 adag székeltejet beteg gyermekek részére. A gödöllői fiatalságnak az Ingyentej javára legutóbb rendezett mulaisága összesen 88 koronát jövedelmezett.

A világsport-klub megalapítója. A bécsi Landesgericht körözö-levelet bocsátott ki Liphay Guidó nyugalmazott magyar huszárfőhadnagy, a tervezett világsport-klub ismert megalapítója ellen. Az a gyanu merült fel ellene, hogy 48,200 koronát csalt ki K. Rudolf bécsi építészől. Liphay Guidó kamarás másfél év előtt megjelent Bécsben és társakat keresett egy nemzetközi világsport-klub alapítása céljából, amelyre az osztrák császárváros közelében két millió négyzetméter kiterjedésű területet szemelt ki. Olyan világsport-klubot akart építeni és alapítani, amelyhez fogható egyetlen világvárosban sincs. Körlevelet bocsátott ki, amelyben ő szerepelt az előkészítő bizottság elnökeként. Liphay Guidó egykor birtokos volt Barsmegyében, de mikor ezt a világraszóló tervet megpendítette, már vagyonatlan volt. Először ő bécsi építészeket keresett fel s akart megnyerni a hatalmas válat számára, de sikertelenül, míg végre K. Rudolf építész lépre ment. Az is gyanakodott eleinte, de amikor Liphay bemutatta az építésznek a társát, akiről elhitette, hogy ő Rudolf trónörökösének titkos gyorsírója volt, akinek egy szavába kerül a hatalmas terület megszerzése, akkor K. nem habozott többé s a'apítási költségekre 48,200 koronát adott át Liphaynak. Attól fogva a kamarás-huszárfőhadnagy nagy lábon él, költekezett, hintót tartott s hamarosan nyakára hágtott az összegnek. Budapestben is sűrűn megfordult hogy társakat szerezzen. Alkalmazottakat is szerződte, természetesen magas kanció mellett. Egy *Babócsky* nevű házmestertől akkért csalt ki a kamarás-huszárfőhadnagy 6000 koronát, hogy dr. Antal budapesti ügyvédnek állítólag hamisított levelével elhívte hogy neki a Jelzálog-bankban 16,000 koronányi letétje van. A család Liphay Guidó neszt vette, hogy rájöttek szédélgeisére s kerekelt oldott. Liphay 43 éves bécsi születésű magyar alattvaló.

Gadag szegények. Érdekes kimutatás jelen meg az angol lapokban. Ebből kitűnik, hogy az utca kereskedői nem olyan nagyon szegények, mint azt általában gondolják. Szegénynek véli mindenkit az újságelárusítókat. Pedig az említett kimutatás szerint az az elárusító, kinek a londoni művészeti akadémia előtt van egy kis bódéja, magából a rekláméiék ki-függesztéséből 5400 koronát keres évenként, míg az újságírók, folyóiratok, katalógusok stb.iek adása 72-0 koronát hajt neki évenként. Még kisebb jövedelműnek vélik Londonban azt a férfit, ki kutyáknak és macskáknak való húst árul az utcákon. Pedig egy ilyen huszározó 27 évi működés után, 400,000 korona

vagyont hagyott örököseire. London nyugati részében vannak utcai elárusítók, kik 12—15,000 koronát keresnek évenként. Még az utcai gyufaélausítók között is vannak jómódúak. Ezek nagyrészt gadag vevők „spelen“-jének köszönik jövedelmüket. Így nemrégiben egyetlen gyufakatalyáért 20 koronát vágott zsebre egy utcai elárusító. Még pedig azon egyszerű okból, mert vevője nem tartotta érdemesnek bevárni, míg felváltja az aranyat, melyet kapott. Érdekes az a megratlan törvény, melyet az utcai elárusítók szentül megtartanak és mely örök időkre biztosítja nekik azt a helyet, melyet egyszer „megszerettek”. „Hogy jutott helyéhez?” kérdezte nem régen valaki az újságelárusítótól. „Hát kiválasztottam magamnak”, hangzott a felelet. „És nem jöhetne reggel más valaki korábban, aki az én helyén terjesztené ki újságait?” „Hát, itt az én helyem? Nem, uram, az lehetetlen. Hivatásos újságelárusító a világrt sem lenne ilyen. Nem hivattással pedig hamar elbánnék!”

Örült a konzulátuson. Napok óta egy különös vise kedű ember járt az amerikai konzulátusnak a Wurm-udvarban lévő helyiségben, ahol az iratát követele. Elmondta, hogy *Deimöcs* András a neve, pozsonyi születésű munkás. Nemrégiben Amerikába vándorolt, ahol nem kapott munkát *Mineapoliszban* az éhségtől összeesett. Bevitték a norvég-körháza, ahol csakhamar felgyógyult. Az amerikai törvények értelmében a kellemetlen bevándorlókat egy éven belül visszaküldetik hazájukba. *Deimöcs* is így eszelekedtek. Az iratát azonban a mineapoliszi norvég-körháza-ban maradtak. Levelet írt hát a körházhöz, hogy küldjék vissza az iratokat. A körházból azt az értesítést kapta, hogy az iratát a budapesti amerikai konzulátusnak küldik meg. A konzulátuson azonban mitsem tudtak az iratokról, *Deimöcs* tegnap délután ismét megjelent a konzulátuson és követele az iratokat. Amikor megint elutasították, egyszerre dühöngeni kezdett.

Meg akarnak csinálni. Leülök mindenkit. Eresz-szenek a konzulhoz. Ót is leülvöm. Minél jobban cseszenléttek, annál jobban dühöngött, nekiment a butoroknak, ami a kezébe került, a fődhöz vágta. Végre is rendőrt hívtak, aki a tőka-pitáyságra vitte a dühöngőt. Itt hivalkozott arra, hogy a nagybátyja *Hagenmacher* Henrik sörgyáros, *Hagenmacher* Viktória nevű nővérének a fia. A rendőrség elvitette *Hagenmacher*hez a szerencsétlent, aki kijelentette, hogy nem is ismeri *Deimöcs*t. Van ugyan egy *Viktória* nevű nővére, de ennek nincs gyermeke. *Deimöcs* erre újból dühöngeni kezdett.

Szerencsétlen akarnak tenni! Nem hagyom magam! Leülök mindenkit! *Deimöcs* végre is dr. *Rónay* Sándor rendőrorovos megvizsgálta, konstatálta, hogy veszedelmes elmebeteg. Erre a lipótmezei tébolydába szállították.

A japán nép visszaemlékezése. Messze a Keleten háborus szándékok izmosodnak. Oroszország be készült nyomonlani északi Kóreába, s a japán nép hajlik a harcias hangulatra, amelyet egy régi visszaemlékezés erősít. Ez a visszaemlékezés kitűnően már a legutóbbi kínai háboru alkalmával is megmutatta a hatását. 1592-ben Japán a Kórea ellen folytattott sikeresen indult háborujában seregével északi Kóreáig nyomult, de ekkor Pjong-jang mellett, az ugy-nevezett Páonia-hegynél súlyos vereséget szenvedett váratlanul. Tábornokukat Konisi Inkinagot, a leghősiesebb önfeláldozás ellenére is leverték az egyesült koreai és kínai hadak. Három évszázaddal később, Japán legutóbbi háboruja alkalmával Khina ellen, a régi ellenfelek megint ugyanazon a helyen kerültek szembe egymással. A japáni csapatok győzelmes előnyomulással újra végigvonultak a koreai félszigeten. Pjong-jang mellett állott az egyesült koreaiak és kínaiak főhadjere Cso-Paokvei tábornok vezérlete alatt. Elkeseredett harc kerekedett. A kínaiak állták a japánok rohamát és badállásuk a Páonia-hegyn megkönnyítette nekik a védelmet. Akkor a tábornok egy golyó érte. De ő szétszaggatta selyem öltözékét, bekötözte sebeit és tovább vezényelt, akárosak mint Ozman pasa Pievnánál, akit egy gránát súlyosan megsebesített. De második golyó is találta és végül egy harmadik golyó végelvetett az életének. Cso-Paokvei halála nagy zavart okozott a kínaiak soraiban. A visszaemlékezés a háromszázad előtt ugyanezen a helyen történtekre, Konisi Inkinaga levetése a japánokat harora tüzelte és a mikado harosai rohammal bevették Páonia hegyet, amelyet östik vére áztatott. Kelet-Ázsianak sok évszázadon visszanyúló emlékezései vannak ott, néhány század nem nagy idő ebben a tekintetben. „Gondoljátok Konisi Inkinaga-ra!” ezta csatakiáltást adták szájról-szájra a japán harcosok és bevették a hegyet. Ha kiütne megint a háboru a koreai félszigeten, s a Páonia hegynél újra találkoznának az ellenfelek, majd felhangzanék újra a lelkesítő csatakiáltás.

Leleplezett leleplezés. *Gyorgyevics* Vladan volt szerb miniszterelnök nemrégiben nagy feltűnést keltett cikket tett közzé, amely bepillantást engedett a szerbiai események kulisszái mögé, mely események szükségszerű következése volt a rettenetes belgrádi vérifürdő. *Gyorgyevics* leleplezéseire reflektál most *Adamovics* Iván, aki négy esztendővel ezelőtt megírta a berlini *Zukunftban* a Milán király ellen elköt-

vetelt merénylet igazi rugóit. A későbbi események igazolták, hogy *Adamovics* Ivánnak igaza volt a merénylet valóban gazul kieszelt terv volt s az akkoriban bebörtönözött és elítélt emberek teljesen ártatlanok voltak. *Adamovics* Iván ez új levelében azt írja, hogy nem is merte volna sejtteni, hogy maga *Gyorgyevics* Vladan fog bizonyosság szolgálatni erről, aki maga záratta be és ítélte el az áldozatokat. *Adamovics* szerint *Gyorgyevics* Vladan a bűnös és nem igaz az, hogy Sándor király meg akarta gyilkoltatni atyját. Valótlanág tehát az is, hogy *Draga* Masin volt a felbujtó erre a gyilkosságra, mert éppenséggel nem volt szándékuk Milánt megölni. Számos körülmény vall arra, hogy *Draga* Masin nem is tudott a radikálisok udvari komplotjáról. Téves az az adat is, hogy minden, ami a merénylet után történt, csupán Sándor királynak a műve volt. Sándor király egyszerű jótékony volt atyja és a miniszterelnök kezében és *Gyorgyevics*, dacára mindama borzalomnak, amelyek ezek után történtek, még egy esztendőig maradt a kormány élén és ez egész idő alatt esküdözött, hogy a merénylet az „álkötözött” radikálisoktól ered. Talán még tovább is miniszterelnök maradt volna, ha Milántól való félelmében nem lett volna képtelen Sándor király házassága ellen állást foglalni. Ezeket írja *Adamovics* Iván.

Éltetőnk. *Svarc* Károly kereskedelmi iskolát végzett tízenyolc éves fiatalember 5-ikén feljött Budapestre s eltűnt a fővárosból. — *Schep* József harminc éves könyvelő Brassóból Budapestre jött s innét azt írta az övének, hogy öngyilkos lesz. Eddig még nem találták rá.

Faguet az irodalmi sovinizmus ellen. A párisi *Revueben* alaposan nekimegy *Faguet*-nak, a híres kritikus, az irodalmi sovinizmusnak. „Noha én magam hazafi és nacionalista vagyok, mindig azt mondtam: az irodalmi sovinizmus ostobaság. Csak két dolog lehetséges: Az idegen irodalmak tanulmányozásánál vagy elveszítitek eredetiségétek s nem tudtok sajátosan gondolkozni és érezni: ebben az esetben legyetek meggyőződve, sohasem volt eredetiségéteket és eredeti érzéséteket. Hát hol van akkor a vesztőség? Vagy pedig éppen az idegen irodalom tanulmányozása közben jütök eredetiségéteket tudatára, mert az ember akkor ismeri meg önmagát, ha a többi ismeri és csak a nem-én teszi lehetővé az én megértését. De akkor az, amit másoktól kaptatok, bennetek valami nagyon sajátossá, egyénivé fog alakulni. Ne féljétek tehát és tártjátok ki ablakaitokat és ajtóitokat. A történetigazat ad nekem. Ha valaki ismer eredetibbet, mint *Goethe*, ugy mondja meg nekem. Sőt *Goethe* azzal kezdette, hogy német volt, azután francois majd olasz, görög és végre 70 éves korában perzsa. Hogy lehet az ember perzsa? A *Goethe* módján. Az az igazi. És mindamellett meg kell adni, hogy némileg mégis csak német volt. A legnagyobb bizonyítéka ennek, hogy egy évszázad óta a németek benne ismerik fel magukat. *Wig* Lessing, *Schiller*, *Herder*, *Klopstock* roppant megöregednek hazájukban, addig *Goethe* egyáltalában nem öregszik. *Faguet* azután kérvekeri írórtársait, hogy tanulmányozzák az idegent, de ne utánozzák *Faguet* szavai-ból ami írónk is érthetnének.

Az osztályorszátekek húszas. Az osztályorszátekek mai húszas *tezezer* koronát nyert a 62079 59525 10:165; *ötezer* koronát 27718; *ezer* koronát 67259; *öt száz* koronát 5079 2129 28532 60242 99354 41343 4 820 18442 2-3-2 38508 5188-8 56600 99055 10439 1637 13872 4043 62314 70542 28409 66410 8537 89743 100961 4:098 61582 64510 72774 85747 95855 95451 98315 számú sorsjegyek.

A IV. osztályu 90,000 koronás főnyeremény, valamint egy 10,000 koronás nyeremény a szerencse által különösen kedvelt *Török* A. és *Társ* bankházában Teréz-kört 46. nyeretett. Miután ugyanezen ögnél nyerték a lefolyt sorsjátékban a 600,000 koronás jutalmat is. *Török* A. és *Társ* urak bankháza, ezen tén is eredményeket tekintve, méltán a legszerencséssebbnek mondható.

Bendői hírek. *Weiss* Hermann huszonhat éves úgynök az éjszaka egy keresepitni kávéházban ellopott egy ezüstkannát. A pinóker rajlaérték s egy rendőr letartóztatta a tolvaj vendéget. — *Orbán* Imre kocsis az északa részegen ha tott végig a zügigetit-uton. Egy zökkenőnél lebukott a kocsiról s oly szerencsétlenül esett le, hogy agyrázkódat szenvedett. A mentők a János-körháza vitték. — *Kilinger* Mátyásné hatvan éves napzámolósnát ma délelőtt egy viilamos elütötte a Podmaniczky-utca-ban s öszszetörte a kezét és a lábát. A mentők a Rókus-körháza vitték. — A rendőrség letartóztatta *Szentandrásy* Ágoston harminchételes gyári munkást, aki egy sorokszári-utó gépműhelyből rendszeresen lopta a géprezseket.

(x) Használt-e már Stomatint?

(x) Kedvezmény a Herkulesfürdő. *Herkulesfürdő* igazgatósága banyas cőből mindazokat kiknek szerény a jövedelme, augusztus 26-tól kezdve 50% árkedvezményben részesít egy a lakás, mint a pártalan kus dűn- és konyhasz tartalmazó fürdők áránál.

(x) D. Férre-szódavizigépek Kertész Tódornál.

Tüztenger a föld alatt.

Budapest, augusztus 11.

A bazárégszűt eszünkbe, amikor borzadva végigfutjuk a telegramot, ami újra rettenetes tűzkatasztrófa híret hozta Párisból. Áldozat újra százszámra és rettenetes haláluk módja is ugyanaz, mint ahogy elpusztultak azok a szerencsétlenek, akik a jótékonyaság oltárán áldozni mentek el a párisi előkelő társaság vásáros bódéjába s egy a kinematográfól kipattant villanyszikra miatt iszonyu halált haltak. Villamosság volt a gyújtóanyag akkor is, most is. A különbség csak az, hogy ezek az áldozatok nem égtek el, hanem megfulladtak. No meg még egy kis különbség, ami arra való, hogy a mostani szerencsétlenség fölött hamarabb napirendre térjen a világ. Az éjjeli katasztrófa áldozatai munkások és nem urak. Befelé igyekeztek a gyárba s pontosan beérkeztek a halálba.

A párisi földalatti Metropolitain vasuton történt az iszonyu katasztrófa. Olyan méretekben pusztított, mint amilyen szerencsétlenségekről rendszerint csak a tulságosan pazar, az emberéletben talán a legpazarabb Amerikából kapunk hírt. — Egy üres vonat megrongálódott az éjjel s egy másikat küldtek ki érte. Ennek az lett volna a feladata, hogy a magával tehetetlen vonatot kitérő sínre vonja be a Belleville és Menilmontant állomások között. A segítségre menő vonat azonban rövid kapcsolás miatt kigyúlt. A vonatokat kísérő személyzet leugrált a kocsikról és a gépekről s még éppen csak annyit tehetett, hogy a közvetlen utánuk menő személyvonatnak jelet adott, hogy tartsa távol magát a szerencsétlenség színhelyétől. A tűz rövid pár perc alatt iszonyatos méreket öltött a szűk boltozat alatt, valóságos töbződva a könnyen gyúló anyagban s sűrű, gyilkos füsttel töltötte meg az egész pályát. Menekülésről a nagy tömeg számára annál kevésbé lehetett szó, mert egyszerre teljes sötétség borult az alagutra. A tűz elérgette a világításra szokott villanosság bevezető sodronyait is s a kocsikból kiáradt nép egymást taposait, törve vaktában rohant jobbra-balra, kijárást, lépcsőt keresve. Némelyek helyes irányokba indultak el. A kijárások lépcsőin is akadtak egész esomó halottak. Olyan emberekre, akiknek egy-két lépést kellett volna még tenni ahhoz, hogy a szabad levegőre jussanak. Akiknek azonban ez az egy-két lépés meg nem adódott. Akiknek mégis sikerült megmenekülni, rettenetes jeleneteket beszélnek el. Egy ember megfojtott egy másikat, aki az utjába állott s akiről azt hitte, hogy feltartóztatja a menekülésében. Őt meg megfojtotta a füst. Nagyon sok az olyan áldozat, akit valósággal szétapostak a menekülők.

A tűzoltóság és a katonaság hamarosan megérkezett a veszedelem színhelyére. Azaz, hogy a színhely fölé. Azonban időbe tellett, amíg munkához láthattak. A füst miatt lehetetlen volt lemenniük az alagutra. Két tűzoltó, aki megkísérelte a leszállást, fuldokolva jött vissza. S kényszerű télenységükben összedugott kézzel kellett, hogy hallgassák a rettenetes haláloriditást, ami fohangzott a mélyből. Különösen amikor kétségtelemé lett az, hogy a tűz átharapódzot a segélyvonatról arra a személyvonatra is, amelyet vissza kellett volna vontatni a kitérőbe.

Reggel hat óra tájban még azt lehetett remélni, hogy talán nem is követelt emberáldozat a tűzvész. Hat olyan embert huztak ki, aki már a friss levegőn magához tért. Az óriás füst és hőség miatt azonban még mindig nem lehetett bejutni az alagutra. Már nappal volt, amikor végre sikerült leereszkedni néhány tűzoltónak. Ezek aztán visszaérkezve a föld színére, rettenetes valósággal csaptak le a reménykedőkre. *Negyvenkét* halottat találtak Menilmontant állomás oldalán. Valamennyien a kijárás közelében voltak már, amikor kidültek. Egyelőre ezzel a szomoró szállítmánygyűléssel el a tűzoltók. Valamennyit kivitték a föld színére s hordozó kocsikon a Morgue-ba szállították őket. A bosszu, véget érni nem akaró menetet rengeteg publikum nézte végig az utcák két oldalán. Az egész álmából fölvert, rémületben megdermedt Páris. Annál nagyobb volt a megdöbbenés, mert most már valószínű lett, hogy

ezzel a negyvenkét halottaskosárral még nincs kimerítve a szerencsétlenség. Ez csak az első transzportja a rettenetes szerencsétlenségnek.

Az aggodalom valódnak bizonyult. A Belleville állomás oldalán egy zugba, zsákutcába szorult egy esomó menekülő. Egy rakásra torlódtott a sok megpuffadt arcu holttest, mintha zsákokat dobtak volna egy esomóba. Itt *negyvenöt* halottat találtak. Némelyiknek a teste úgy merevedett meg, ahogy a zsebkendőt a szájához szoritotta s itt is találtak halottakat a lépcsőfokokon. A menekülés meggyérője lépve az egyik lábukkal s aztán összeesve a halálba.

Ezalatt fönt az alagut szélén, a kijárónál azok a borzasztó jelenetek folytak le, amelyek rettenetes kísérteit a nagy katasztrófának. Asszonyok lesték félig megőrülve a kihozott holttesteket, eszelősen megvigyázza, hogy vajjon nem-e az uruk, a gyermekeik apja az, akit éppen fölhoznak. Csupa szegény asszony, rosszul öltözött gyerek egy iszonyu gyülekezetben. A vonat utasai tudniillik többnyire különórás munkások voltak, akik gyárakra igyekeztek. Egy pár halott van csak a holttestek között, aki elegánsan van öltözve. Nehány nyaraló ur.

A szörnyű dimenziókat öltött katasztrófáról a következőket jelentik párisi tudósítónk táviratai:

Páris, augusztus 11.

Az a vonat, amely Port-Dauphinből Menilmontant felé ment, a Boulevard Barbes közelében megsérült. A személyzet azonnal kiürítette a vonatot és bevárt egy másik üres vonatot, amely tovább szállítsa. Egyszerre mind a két vonat éni kezdett, de azért továbbrobogott. A látg eközben egyre jobban elharapódzott s a veszedelem különösen azért volt nagy, mert meneközben egyszerre megszakadt a villamos áram s mind a két vonatonak meg kellett állni. Alig háromszáz méter távolságban egy személyvonat jött, amely tele volt utasokkal. Az égő vonat lángja csakhamar átcsapott a személyvonatra is, amelynek utasai rémülve igyekeztek menekülni. A menekülő utasok a Rue de Couronne állomásra igyekeztek jutni, de a sűrű füstben nem tudták az irányt megtalálni s éppen az égő vonatokhoz jutottak el. Reggel három órakor a helyzet még változatlan volt. A vonatok még mindig égtek s amellett koromsötétség volt az alagutban, mert minden lámpa kialudt. Ekkor még mindig nem tudták, hány áldozata van a katasztrófának. A rendőrökönk megszüntette az egész forgalmat, mert robbanástól félt. Reggel négy órakor egy csapat katona lement az alagutra, de csak tíz méternyi juthatott és az óriás füst és hőség miatt kénytelen volt visszafordulni. Halottakat vagy sebesülteket nem láttak.

Reggel hat órakor a tűzoltók be tudtak jutni az alagutra, ahol a füst oszladozni kezdett. Az alagut rémületes látványt nyújtott. A sínek tele voltak halottakkal. A tűzoltók nyolcvankilenc halottat számoltak össze. Valamennyien megfulladtak, egy sem égett el. Egy életben maradt, akit egy közeli gyógyszerháza vittek, a következőket mondotta el:

— Nyugodtan utaztunk vonatonkon, midőn egyszerre a vonat megállott. A lámpák kialudtak és mi sötétségben voltunk. Kiugrottunk a kocsikból, de az alagut is egészen sötét volt. Messziről látnunk kékes lángokat felkikáznai, de a következő pillanatban úgy látszott nekünk, mintha az egész alagut égett volna. Az emberek kétségbeesve igyekeztek menekülni és a sötétségben tapogatóztak előre. A füst egyre sűrűbb lett, s a szerencsétlen emberek mindegyiknek látta közelében a halál veszedelmét. Végső erejét megfeszítve igyekezett mindenki, hogy a szabadba juthasson. Ebben a küzdelemben borzasztó jelenetek folytak le. Egy ember megfojtotta a szomszédját, hogy annak holttestén át menekülhessen a halál torkából, de aztán ő is elpusztult.

Hetedfél órakor az összes holttestek a felszínen voltak. A kétszáz utas közül *alig félt* menekült meg, a többi pedig ott fulladt meg. A kigyuladt vonat gésze, aki szintén megbeszélte, azt mondotta, hogy a tűz valószínűleg úgy keletkezett, hogy a motorkocsinak egyik ércből való része letört és a sínekre esett, midáltal rövidzárlás állott be. A drótvezeték gútaperkából készült hávelye kigyuladt és a kocsit fából készült padlója tüzet fogott, amely nagy gyorsasággal terjedt el.

Páris, augusztus 11.

Reggelig lehetetlen volt *Belville* és *Couronne* állomások közt, ahol a katasztrófa történt, az alagutra behatolni, olyan fojtó füst töltött ki. Az eddigi vizsgálat kiderítette, hogy a vasuti kocsik nem voltak tüzmentes anyaggal impregnálva, holott az a legelemibb védekezés földalatti vasutaknál tűzvész ellen.

A menekültek beszélnek, hogy az utasok

össze-vissza, előre és hátra futkostak, mert a sötétségben nem találták meg a kijárást s így még borzasztóbb lett a tolongás. Nagy tolongás volt a pénztár körül is s a lépcsőket a tömeg egészen elállotta.

Lépine rendőrökönk maga is le akart menni az alagutra, de a nagy füstfűl lehetetlen volt. A rendőrség kordonnal zárta el az utcán azt a területet, amely alatt az alagut van, mert félt, hogy a rengeteg néptömeg alatt beszakad az úttest.

Reggel egy tűzoltó buvár-öltözetben leereszkedett az alagutra, de nemsokára visszavért, mert nem bírta ki a füstöt. A sínpar mellett sok helyütt *vértócsákat* látott. Akárhány holttesten meglátszik, hogy a szerencsétlen áldozatok *felvadták ereiket, átmésztek nyakukat*, hogy hamarabb haljanak meg s ne szenvedjenek.

(Az áldozatok.)

A Menilmontant felőli oldalán még hét óra után is szállították föl holttesteket. Ezek az áldozatok nem jöttek a vonattal, hanem jegyzet váltottak, hogy a következő vonattal elutazzanak. A füst meglepte és megfojtotta őket. Az áldozatok száma most már *kilencvenhat*. Még mindig sűrű füst tödül ki az alagútból.

Reggel hat órakor *negyvennégy* férfi, *tíz* asszony és *két* gyermek holttestét huzták ki az alagútból. A rendőrökönk már akkor kijelentette, hogy becslése szerint körülbelül *kilencven* lehet az áldozatok száma. A legutolsó táviratok szerint *nyolcvannégy* áldozata van a katasztrófának.

Azt hiszik, hogy az alagutban nincsen több holttest. A legtöbb áldozat göresösen szorongatta kezében a zsebkendőjét. A halottak arca vörös és duzzadt volt, a forró gőz leforrázta őket. A gőz még a reggeli órákban is elárasztotta az alagutat és igen megnehezítette a tűzoltóság munkáját. Az áldozatok rakásban heverték egymáson, valamennyien megfulladtak. A holttesteket betegszállítókosin viszik a temetőzöbe. A teret rendőrök zárják el. A rendőrök láncá mögött nagy néptömeg gyűlt egybe. Sok asszony kezét tördelve hívja férjét.

Egész délelőtt óriási néptömeg tolongott a temetőzöbe és a városi kaszárnya kapuinál, ahová a holttesteket szállították. Rendőrök és a halottkamra személyzete helyezik ravatalra az áldozatokat. *A holttesteket három teremben állították ki közszemlére.* A közönséget tíz személyből álló csoportokban bocsátják be a termebe. Valahányszor a látogató munkások egy-egy halott rokonukat felismerik, szivettepó jelenetek játszódnak le. Máris több holttestet ismertek fel. 10 órakor délelőtt a temetőzöbe érkezett *Lépine* rendőrökönk és intézkedéseket tett a fölsimert halottak eltárlására. Fél-tizenegy órakor *Combes* miniszterelnök is elment a temetőzöbe és a kaszárnyába, ahova színön vittek holttesteket.

(A vizsgálat.)

Herbault államügyész délelőtt 1/2 10 órakor megkezdte a Metropolitain mérnökeivel a katasztrófa ügyében a vizsgálatot. A tűzoltók és a prefektura jelentése szerint a *felszínre hozott holttestek száma 84.* A közmunkügyi miniszter a szerencsétlenség színhelyének megismerésére megjelent a Menilmontant-állomáson. A Rue des Couronnes állomáson, ahol az utasok a sötétség következtében a pályaudvar falai által alkotott szorosan megrekedtek, nagy vértócsa látható, amelyben ernyők és kalapok maradtak vissza. Az itt megállott vonat elégett, ablakai összeropedeztek. A pályáori ház falain s padjain ugyancsak repedések láthatók. Még mindig rendkívül nagy a forróság, amely lehetetlenné teszi az elégett vonatkozó hatótást. Csak a tűzoltók hatoltak odáig, akik kijelentik, hogy nincsen több holttest.

A Menilmontant-pályaudvar, ahol a két vonat elégett, csaknem teljesen szét van rombolva. Ami megmaradt belőle, az is vagy elszesnedett, vagy összetöredezett. A pályaudvar órája 9 óra 25 percor megállt. A két vonat egy halom össze-visszahajlott és szétört vasdarab. A villamosvezeték drójtjai lógnak a falakról. Azon a helyen, ahol a tűz pusztított, a forróság nem olyan nagy, mint a Rue des Couronnes-állomáson. A mérnökök jelentése szerint ez arra vezethető vissza, hogy a tűzvész színhelyére nyomuló légvonat evezette a meleget. *Combes* miniszterelnök *Lépine* rendőrökönk kíséretében jelent meg a Menilmontant-állomáson, ahonnan a katasztrófa színhelyére ment.

Délelőtt a fölsimert halottakat a temetőzöböl és a városi kaszárnyából elvitték és lakásaira szállították. A városi vasutársaság kijelenti, hogy a kocsik impregnált fából készültek. A vizsgálat eddig kiderítette, hogy a vonatok már közel voltak a Rue des Couronnes-állomáshoz, amikor kigyuladtak. Az utasok, akik az egészen közel levő Rue des Couronnes-állomás felé akartak menekülni, az állomáson összerolódott füstben lelték halálukat, amely megfojtotta őket, míg a többi utas, akik a Belleville-állomáshoz

vezető hosszabb uton siettek vissza, ötöt kivéve megmenekült, mert itt a füst nem volt oly sürű. Eddig 45 holttest személyazonosságát állapították meg.

Este fél 7 óráig a katasztrófa 76 áldozatát agnoszkálták.

Egy utas, aki feleségével együtt megmenekült, a vizsgálat alkalmával a következőképpen mondta el a katasztrófát:

— A Boulevard Barbes-állomás közelében annak a vonatnak motorkocsijának, amelyen miunk utaztunk, kigyulladt a padlója, de a tüzet olítóanyagokkal csakhamar elfojtották. Az utasoknak azonban ki kellett szállniok, mire az üres vonat lassan folytatta az útját. Mi átszálltunk a legközelebbi vonatra, de a Belleville-állomás közelében erről is je kellett szállniok, mivel a vonatnak az előtélvő üres vonatot kellett előretolnia. Azután felszálltunk a nemsokára megérkezett harmadik vonatra. A Couronnes-állomásra a vonat kissé tovább állt, mint rendszeren, úgy hogy az utasok türelmetlenül kezdtek. De senkinek sem volt sejtelmé a fenyegető veszedelemről. Az állomásfőnök már meg akarta adni a jelet az indulásra, amikor két vasuti alkalmazott rohant elő és azt kiáltotta: — *Meneküljön, aki tud!* De még mindig nem hitte senki, hogy komoly veszedelem forog fenn. Az utasok felrohantak a lépcsőkhöz, de sokan közülök megállottak a pénzárát előt és visszakövetelték 15 centiményi viteldijukat. A tolongás mind borzasztóbbá vált, úgy hogy sok ember, aki mit sem tudott a szerencsétlenségről, rohant a lépcsőn, hogy még elérje a vonatot. Az egész tömeg már most a lépcső alján torlódott össze. E pillanatban a Menilmonant-állomás felől sürű tüst-fei hó nyomult elő. Előrejutásról most már szó sem lehetett. Én a te eségemmel és tíz más emberrel az alagutban a Belleville-állomás felé siettem. Egy vasuti alkalmazott vörös lámpával jelezte nekünk az utat. Nagynehezen elértük az állomást, de a csarnok itt is zsúfolva volt emberekkel, akik visszakövetelték a viteldiját és nekünk az öklünkkel kellett utat törni magunknak kiéle.

(Gyász.)

A községintézet elhatározta, hogy a városi vasuton szerencsétlenül jártakat Páris városának költségén fogja eltemettetni. A legtöbb áldozat Párisban vagy a város környékén lakott. Csak néhányan laktak a vidéken. *Loubet* elnök táviratilag fejezte ki megindultságát és részvételét Páris lakosságának gyászában.

A Szajna-prefektúra főtitkára a vasuti szerencsétlenség áldozatainak megszemlélése után a város házán féllárboera bocsájtatta a zászlót a gyász jeléül. *Combes* miniszterelnök elkérte a hatoltak és sebesültek listáját, hogy az áldozatok nyomorba jutott családjairól gondoskodhasson.

(Okulás.)

Berlin, augusztus 11.

A *Lokalanzeiger* szerint a berlini földlelteti-és fő dalatti vasut vezetősége a párisi katasztrófa hírére azonnal beható vizsgálatot indított arra nézve, vajjon megeshetnék-e Berlinben is egy ily szerencsétlenség. A vizsgálat eredménye teljesen kedvező volt a vasutara nézve.

SZÍNHÁZ, ZENE

•• **A Népszínház renoválása.** A népszínházi bizottság az évben több rendbeli átalakítást eszközöltetett a Népszínház épületén. A belső berendezést s a tartozási munkálatokat most fejezték be. Fényesen átalakították, s újra aranyozták és festették a színház mennyezetét, a hatszáz egöt tartalmazó oszillár új díszítéssel látták el, újra lettek átfestve a színház előcsarnokai, továbbá az összes páholyokat új padozattal látták el. Külsőleg is renoválták az épületet. A Népszínház személyzete a rendes kéthavi szünet betartásával az idén, szeptember 1-én kezd meg az előadásokat, de ez évben kivételesen már augusztus 20-án nyitnak meg a Népszínház kapui, amennyiben a Budai Színház fog augusztus 31-éig a Népszínházban vendégszerepelné, elő fogja adni az *Éjjeli menedékhely* című darabot, amely a budaiaik előadásában óriás sikert látott.

•• **A Színészegyesület iskolája.** Az Országos Színészegyesület színészközlőjében a tanév folyó évi szeptember hó első felében kezdődik. Az iskolát *Ditrő* Mór előnőigazgató és *Rónaszéki* Gusztáv titkár vezetik. Tanáruok megválasztottak: *Molnár* László a Nemzeti Színház tagja, *Vidor* Dezős, az Operaház rendezője, *Balassa* Jenő, a Vigaszínház tagja és dr. *Ince* Henrik tanár. Iskolafelügyelő *Baksai* Lajos nyugalmozott színész.

•• **Budai Nyári Színház.** A Budai Nyári Színházban csütörtökön *Kasal* Károlyné, a Zenekadémia növendékének felléptével *Erdani* kerül színpadra. Szombaton a *Szentiványi álom* van műsoron.

•• **Hangverseny.** *Abaszéből* írják: *Bendner* Nándor zongoraművész, csütörtökön a Stefánia-szálló termében hangversenyzett. A zsűfőlétség meglelt teremben lelkes ovációkban volt része. A műsor számai közül legjobban tetszett *Wagner-Brassin*: A *walküre* lovaglása és *Kern* Aurél legújabb zongoraszerzeménye, egy *Valse lente*. Az est folyamán a fiatal mester sok ráadást is játszott s több babérkoszorút is kapott. A hangverseny kiváló száma még a *Weber*-koncert előadása is volt, melyben *Schnwarz* Vera a második zongorán kísérte *Bendinert*. Közreműködött még *Kuranda* Duci énekével.

•• **A budai nyári színházban az Éjjeli menedékhely** holnap huszonegyedik előadásán *Fay* Flóra hirtelen közbejött betegsége miatt *Vaszilissa* szerepét *Keemen* (Kliima) Irma fogja játszani aki ezt a szerepet kassán mult héten már háromszor játszotta.

•• **Liszt Ferenc hagyatéka.** Az 1886. évi július hó 30-án Bayreuthban elhunyt halhatatlan mesternek, *Liszt* Ferencnek az Országos Zenekadémiában is maradt valamelyes hagyatéka. Egy pianino, két zongora s egy réz légszesz-csillár. A nagy mester végredelet hátrahagyása nélkül halt meg, ezért e tárgyakat elárverezik. A VI. kerületi előjáróság mint hagyatéki bíróság mára tűzte volt ki ez árverést, azonban közbejött akadályok miatt az árverést bizonytalan időre elhalasztotta.

•• **A Kereskedelmi Alkalmazottak Szakegylete** vasárnap sikerült hangverseny keretében tartotta nyári mulatságát a Budagyöngye című vendéglő kerthelyiségében. Elsőnek *Fehér* József szavafta el *Petőfi*: Szeptember végén című költeményét, majd *Kurucz* Elek énekelte *Peterdy* Andornak *Erdősy* Antal által megzenésített „Dankó Pista” című versét. Utána *Bárony* Ilonka előadta *Gabányi* Árpád „Anya” című monodráját, végül *Erdősy* Antal saját népdalait adta elő begedün *Blumberger* Sándor 14 éves cimbalomművész kísérete mellett. A hangverseny után reggelig tartó tunc következett s az első négyest mintegy száz pár táncolta.

MŰVÉSZET

□ **A lakásberendezési kiállítás.** Az iparművészeti társulat lakásberendezési kiállítását a nyári hónapokban is állandóan szép közönség látogatja. Szent István napján a v. dékroló felranduló közönségre való tekintettel a kiállítás nyitva lesz 9-1 óráig. Egyéb napokon is — hétfő és péntek kivételével — a kiállítás 9-1 óráig megtekintető. A beléptéj hétköznapokon 60, vasárnapokon 80 fillér.

SPORT

•• **Országos uszóverseny Siófokon.** A siófoki fürdőigazgatóság augusztus 23-án, délután négy órakor a Sióban országos uszóversenyt rendez. A verseny iránt nagy az érdeklődés mert három főverseny lesz, a melynek győztese aranyérmét kap, és pedig a 100 yardos igazgatósági díj (aranyérem) az 1000 yardos főverseny (díszített aranyérem) és a 300 yardos siófoki díj (aranyérem). Hölgyek versenye is lesz, sőt a versenybíróknak is lesznek hölgytagjai: *Bayer* Bélané és *B. Átnerban* *Gizella* operanékesnő urnők, akik nagyban fáradoznak az érdekes verseny sikerén. Nevezni lehet a versenyre augusztus 17-ének esti hat óráig *Várady* Gyula igazgatónál Siófokon. A versenyre bármely amatőr-uszó nevezhet.

•• **Nemzetközi tenisverseny.** Mint minden esztendőben, az idén is óriási érdeklődés mellett tartották meg a nemzetközi tenis-versenyt a wörthi úti melletti *Pörtlshachban*. Erre a versenyre is nagy számban jelentektek a kontinens legkiválóbb tenisjátékosai s a jelentékeny számban megjelent eschek mellett, kik közül már nem egy dicsekedhetik a bajnoki címmel, mindvégig előtérben voltak a Budapestről megjelent s immár országszerte ismert kitűnő műveői a szép tenis-sportnak. A magyar játékosok közül kiténtek *Madarász* Margit, *Cséry* Katica és *Palotai* Margit, kik díjakat is nyertek. A karintiai bajnoki címet ezuttal *Bertrand* Rezső nyerte el. Az egyes versenyek eredménye a következő: *A bajnoksági versenyben*: 1. *Bertrand*, 2. *Ullmann* Lajos (Bécs). *Mascha* Károly, 4. *Temple* Pál. *A női bajnoki címét* versenyük sorában első lett *Amenda* Irma, második *Maschu* Irma, harmadik *Madarász* Margit, negyedik *Palotai* Margit. *A férfi ketlős versenyben* sők lettek: *Bertrand* testvérek, másodikak *Landauer* és *Ullmann* harmadik helyre jutottak *Escher* és *Wisin*, továbbá *Mascha* K. és *Blyth* E. H. *A hölgyek ketlős versenyében* elsőik lettek *Amenda* Irma és *Geuschik* Karola, második helyre jutottak *Pauls* Edit és *Edlitz* Margit. — *Férfiak* egyes játékaiban első lett *Blyth* (Bécs), második *Bresa* *Walther* és harmadik *Chaumat* és *Landauer*. *Hölgyek egyes játéka* (Handicap). Első *Amenda* Irma, második *Cséry* Katica, harmadik *Pauls* Edith és *Madarász* Margit. *Hölgyek* és urak játékaiban elsőik lettek: *Madarász* Margit és *Mascha* Károly. Második *Cséry* Katica és *Ullmann* Lajos. A hat napig tartott versenyt fényes bankettel fejezték be.

•• **Budapesti lövészék.** Szombaton kezdődik meg Budapestén a *Szent István-díj* híres meetingje, mely elő nagy várakozással néz Budapest sportszerető közönsége. Az első napra *sádketvenedik*, a másod-

dikra *százegyenhat* nevezés érkezett. A nevezetesebb versenyek indúli:

Dunai-díj. 8000 korona. 2400 méter. *Fakir*, *Styrtia*, *Battenberg*, *Amras*, *Angloman*, *Galante*, *Marineur*, *Pázmán*, *Torquemada*, *Viribus* *unitis*. *Quens* *Dauger*, *Sphinx*, *Cipész*, *Toldi*, *Credit*, *Sobri*, *Bartolomeo*, *Sunyil*.

Igazgatósági-díj. Tiszteletdíj 3000 korona értéken és 8000 korona. 1500 méter. *Pruszli*, *Jacobinus*, *Royal* *Flush*. *Ka'* *Gall*, *Kiss* *me*, *Donald*, *Camperdown*, *Vig* *Három* a *tánc*, *Vezer*, *Bonanza*, *No-good*, *Picador*. *Cipész*, *Babér*, *Barbarossa* *II*, *Arisides*, *Mayor* *Ballada*, *Passé* *partout*.

— *Á lam-díj*. 4000 korona. 2400 méter. *Fakir*, *Amras*, *Pázmán* *Busento*, *Topaze*, *Detre*, *Picador*. *Perhabs*. Nyári kísérleti verseny. 10 000 korona, 1100 méter. *Vice* *versa* *Tarnok*, *Zarina*, *Hirmondó* *II*, *Harocs*, *Réve* *d'or*, *Belle* *de* *Hernalis*. *Kolumbia* *Barna* *bimbó*, *Toitia*, *Bon soir*, *Derce*, *Dalader*, *Talvolta*, *Jaqueline*, *Salute*, *Toquade*, *Luij*, *Bon amie*.

Czinkotai díj. 3000 korona, 1100 méter. *Ordinarus*, *Vice* *versa*. *Bizi-buzi*, *Parányi*, *Princess* *Nelly*, *Bátor*, *Revach*, *Techtl*-*Mechtl*, *Réve* *d'or*. *Macchiavelli*, *Nikita*, *Sada* *Jacco*, *Paitás*, *Wood* *Péter*, *Toitia*, *Moiloch*, *Derce*, *Likör*, *Blue* *Sea*, *Saratoga*, *Bogár*, *Majféty*, *Derce* *amer*, *Medve* *Jankó*, *Toquade*, *Victor*, *Bon amie*.

Nyiltér.

Főszéles és előkelő nyaralóhely, Déli vasútállomás: Pörtlshach. 6 órányira Bécstől. Idény május—szeptember.

Rohitsch-Sauerbrunn

„A gyógyhelyek gyöngye!”

1902:

Látogatottság 3100 személy (legnagyobb szám fennállása óta).

A „Tempel-forrás” és „Styrin-forrás” a karlsbadi és marienbadihoz legközelebb állnak Gyöngye hely: gyomor-, bél-, máj- és vesebajokra, a légzőszervek katarrhusaira, cukorbetegségre, epekö, hólyagbajok. Kiterjedt parkok, nagy árnyas- és tölvelevelű-erdők sétálgatómódra. — 3 nagy fürdőudvar, meleg, hideg és ásvány-fürdőkkel. — Tej-, savó- és kefir-kúra. — Kitűnő fürdői zenekar. Sportjátékok. — Változatos társasági élet. — Leírásokat és prospektusokat küld az igazgatóság.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága Tiszán a kölcsönösség elvén alapszik. Utánfizetési kötelezettség nélkül. Részvényesei nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én

1,981,516,483.42 frank.

B rztosítási állomány 1902. december 31-én

6,958,093,587.09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság: Budapest, st. IV., Kárly-körút 26.

(Az e rovat alatt közöltelknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

•• **Esküdtek kisorsolása.** Ma délelőtt sorsolták ki a postvédké törvényszékben a szeptember 14-én kezdődő esküdtszéki ülésszakban bírói funkcióit teljesítő esküdttbírákat. A kisorsoló-bizottság elnöke *Versbely* Ignác táblai bíró volt; tagjai a törvényszék részéről *K. Nagy* Sándor és *Osváth* Imre bírák voltak. Az ügyészséget dr. *Tóth* István ügyész képviselte, az ügyvédi kamara képviselőiben pedig dr. *Messinger* Simon ügyvéd volt jelen. *Rendes* esküdttbírák lettek: *Radványi* Lajos kereskedő Dunakeszi, *Lányi* Béla maganzó Tápó-Szeocs, *Luzsányi* Károly szikvizgáros Nagy-Káta, *Molnár* Sándor könyvkereskedő Monor, *Merényi* Kálmán gazdatisz Béa, *Spitzer* Adolf kereskedő Gödöllő, *Francois* Lajos pezsgőgyáros Budafoék, dr. *Beszilla* Nándor ügyvéd Rákos Palota, *Feuermann* Lajos kereskedő Monor, *Filizer* Imre építész Vác, *Schneider* László gazdatisz Béa. Szalai János malomtudajnos Galga-György, *Benkovics* Imre földművelő Ujpest, *Muzsik* Gyula földbírtokos. *Irma*, *Mihályfi* Sándor gazdatisz Rákos-Palota, *Kozma* Andor könyvelő Ujpest, *Radies* Gyula nyug. postafelügyelő R-Palota, *Schneller* Albert kereskedő Vác, *Kollmann*

Mór kereskedő Vác, Friedrich Alajos géplakatos Vác, dr. Schön Gyula orvos Gödöllő, Nikola Lajos könyvelő Monor, Szanek József háztulajdonos Vác, Kreszák József magánzó Vác, gróf Pejacsevich Albert föld-birtokos Rákos-Palota, Löwinger Ernő háztulajdonos Vác, Faragó Lajos kereskedő Nagykáta, Rácz János földbirtokos Aporka, Huppert Gyula tarakárképzőtári igazgató Monor. *Hellyettes esküdttek*: Mészáros Zoltán tarakárképzőtári titkár Budatok, Banozik Pál nyugalmazott honvédszázados Erzsébetfalva, dr. Borhi Imre ügyvédjelölt Nagykáta, Hanák József gazdasízt Nagy-Tétény Nyári József földesbíró titkár Rákos-Csaba, Beck Ignác kereskedő Vác, Benedek Lajos magán-hivatalnok Újpest, legifj. Korpás Pál kereskedő Vác, dr. Hédervári Ernő orvos Újpest, Schneller Miksa kereskedő Vác.

§§ **Hegyi plébános szelleme.** A csongrádiak megszükték plébánosa, Hegyi Antal ugyancsak felejtelenül tette magát a bíróságok s mindazok előtt, akiket a balsorsuk vele összehozott. A bíróságok azon kimért fogházbüntetése miatt emlegetik, amelyek elől a szent férfi Amerikába szökött, barátai, ismerősei pedig azon váltótartozásokat szeretnék rajta valahogyan behajtani, amelyeket örök emlékül íthagyott. A hivatalos lap mai száma is közül egy idézést, amelyben a szegedi törvényszék mint vádtörvényszék szólítja fel, hogy Kovács János felperes által beadott 2600 koronás váltókereset tárgyalására kifizető határon, augusztus 17-ikén jelenjen meg a törvényszék előtt, különben mulasztásának következményeit magának tulajdonítsa.

§§ **Halottfosztogatás.** Hirtelen halállal mult ki tavaly október tizenharmadikán a kelenföldi vasúti állomáson Padé Dénes, veszprémi gazdag magánzó. Az élemedett öreg ur különösképp volt messze-földön ismeretes s egyéb bogarai közé tartozott az is, hogy készpénzből álló vagyonát mindig magával hordozta. Mivel a mentőknek már nem akadt dolguk, a rendőrség vette pártfogásába a holttestet s fölületes motozás után elszedte őráját, gyűrűit és pár száz forint készpénzt. Nagyokára elődöcögött a halottas-kocsinak nevezett négykerékű teke láda s rábízták az elhunytat Benzé Pál kocsisra, hogy a tetemézetbe szállítsa. A kapus távoztaival megtapogatta a holt ember ruháit s mivel a mellény bélele alatt valami papírlélet érzett, bieszkárával kiejtette s egy borítékba zárt tizenhét darab ezres bankót talált, amit sietve rejtett el. Időközben a rokonok kutatói kezdtek az eltűnt pénz után. Tudták, hogy az öreg ur kivétel a veszprémi tarakárképzőtárból tizenbétzer forintot, hogy egy budapesti pénzügyésznél helyezze el s nem nagy írádságába került a rendőrségnek a folyton részegkedő Benzé Pált kinyomozni, aki urasan költsékezett s martalékát szeretőjénél és Szolnagryházan lakó öreg szüleinél rejtette el. A budapesti büntető-törvényszék Benzé Pált minősített lopás miatt *egy év börtönrre* ítélte, s többi vádlottat ellenben felmentette. A királyi tábla a halottfosztogató kocsis büntetését *két esztendőre* emelte fel, egyebekben jóváhagyta az első bíróság ítéletét. A Kuria szüneti tanácsa ma Nedeczky Ödön bíró eladása után, Székely Ferenc koronaügyész indíványára a vádlott semmisségi panaszát visszautasította.

A Humbert-pör.

☞ **A Budapesti Napló távirata.** ☞

Páris, augusztus 11.

Ma már alaposan megcsappant az érdeklődés a Humbert-pör iránt s ez meg is látszik a termen; a padok nem zsúfoltak és a palota előtt nincs tolongás. A közönség családostan hagyta el a tegnapi tárgyalást; mindenki szenzációs lelepezéseket várt a nagy Teréztől, de a feszült kíváncsiságot nem elégítette ki. A mai tárgyalás *Parmentier* hvarei jegyző kihallgatásával kezdődött; ő volt a Crawfordok jogtanácsosa. Hatalmas aktaesomóval jelent meg a bíróság előtt, maga beszélt, hogy 3500 akta van terjedelmes börtöndjében.

Az általános kérdések után elmondotta, hogy egy vasárnap reggel megjelent nála egy férfi. *Crawford* Henriknek mondotta magát s felkérte, hogy váljalja el pörét a Humbert-család ellen.

A vádirat ugyanis gyanúsítja *Parmentier*t, hogy büntetésre a Humberteknek, de a hvarei jegyző ezt kereken tagadja.

Elnök: Hát írja le, milyen volt az a Crawford Henrik?

Tanu: Most már nem tudom egész pontosan elmondani, mert nem emlékszem rá tisztán.

Elnök: Hát ugy nagyjában.

Tanu: Magas termetű, arca rendez, nem valami jellegzetes. (Gondolkozik.)

Elnök: Hát Crawford Róbert?

Tanu: Az mindig betegeskedett.

Elnök: És milyen volt a harmadik? Crawford Róbert Henrik?

Tanu: Szép, szőke fiatalember.

Elnök: Talán Daurignac Romain vagy Emil volt az a Crawford?

Tanu: Nem, oh nem!

Elnök: Hát más kérdést? Mennyi honoráriumot kapott ön?

Tanu: 350,000 frankot.

Elnök: Biz az szép summa! Nem győződött ön meg az öreg Crawford végrendeletéről?

Tanu: Nem!

Elnök: Pedig kellett volna.

Tanu: Nekem egy tünt föl, hogy rendben van minden. Hiszen egy hírneves párisi ügyvéd már képviselte a Crawfordokat.

Elnök: De ön az egyetlen, aki látta a Crawfordokat. Ugyebár, ön nem tett jelentést az adóhivatalnak az örökségi adó kivétele elől?

Tanu: Nem jelentettem be, mert azt ők magukra vállalták.

Elnök: Levelezett ön a Crawfordokkal?

Tanu: Igen.

Elnök: Hogyan címezte a leveleket?

Tanu: Eleinte H. C. R. Később Z. betűk alatt.

Elnök: És hová?

Tanu: Poste restante Páris.

Elnök: S nem volt ez gyanú önnek?

Tanu: Ugyan micsoda kérdés ez! (Derűtség.)

En korrektil jártam el.

Elnök: Az akták bizonyítják, hogy legalább is könnyelmű volt. Nem ébredt önben gyanú és kétség akkor sem, amikor Waldeck-Rousseau egy beszédében az egész dolgot szédelgésnek mondotta?

Tanu: Nem bizonyította be!

Elnök: De hát a poste restante címzés?

Tanu: Crawfordok gyakran változtatták lakhelyüket, nekem elegendő volt, hogy pontosan választak.

Elnök: Azt tudja, hogy ön ellen is elfogatási parancs volt kiadva?

Tanu (élénken): Igen természetesen! (Derűtség.)

Elnök: Ugyanakkor, amikor a Humberték ellen a vizsgálóbíró elfogatási parancsot bocsátott ki, ön ellen is elrendelték a letartóztatást a furiosa akták alapján.

Humbert Teréz közbeszólt: Magam kértem a vasszekrény felnyitását.

Tanu: Igen, önként kérte.

Humbert Teréz: Senki sem kényszerített rá.

Ügyész: Önnek része volt Humbertné nővérének, Daurignac Máriának eljegyzésében az egyik Crawforddal.

Parmentier: Tudtam róla.

Labori védő: Mikor látta utójára Crawfordot?

Tanu: 1901-ben Humbertéknél.

Labori: Milyen benyomást tettek önre? Komoly peres feleknek nézte őket?

Tanu: Oh igen, nagyon komolyoknak. (Derűtség.)

Labori: És a pör maga?

Tanu: Rendes pör volt.

Labori: Valónak, hogy egy mondjam, átítétek, igazán megtörténtek tünt fel ön előtt az örökségi eset?

Elnök közbeszólt: És jövedelmezőnek? (Derűtség.)

Tanu: Hogyne, hiszen 350,000 frank honoráriumot hajtott nekem.

Labori: Hogyan ítélte meg ön Humbert Terézt?

Tanu: Teljesen jóhiszeműnek és kifogástalannak tartottam őt, hiszen ő nyitatta ki a vasszekrényt.

A ma kihallgatott többi tanu vallomása érdeklően volt.

Holnap délben folytatják a végtárgyalást.

TÁVIRATOK

München, augusztus 11. Mint a lapok jelentik, vasárnap Kustein mellett a villám agyonütötte egy *Reichter* nevű fiatal müncheni mérnököt. A villám mellette haladó nővérét is a földresujtotta, de az utóbbi sértetlen maradt.

London, augusztus 11. A felsőház második olvasásban elintézte a transvaali kölcsönre vonatkozó javaslatot, továbbá egy törvényjavaslatot, amely különböző katonai intézkedéseket tartalmaz.

London, augusztus 11. A felsőház harmadik olvasásban elfogadta az *Irországgra vonatkozó föld-birtoktörvényt.*

Pétervár, augusztus 11. *Klimovics* kerület (Mogilew kormányzó) több községben a verhas-járvány tört ki. Juniusban; 110 ember vesztette életét a járvány miatt.

As angol alsóházából.

London, augusztus 11. Az alsóház rövid általános vita után második olvasásban is elfogadta a költségvetési törvényt. *Robson* (liberális) szónegre hozta a pénzügyi kérdést. Az elnök azonban kijelentette, hogy ez a pont nincs a napirenden. Balfour miniszterelnök megjegyezte, hogy a kereskedelemügyi hivatal már igen sok anyagot gyűjtött össze, amelyeket a pénzügyi politikára vonatkozólag a kormány által megindított vizsgálatban fel fognak használni.

Az anyagot legközelebb közé fogják tenni, a közéttéttel azonban nem kell az anyaggyűjtés munkáját még bejejezettek tekinteni.

Földrengés.

Róma, augusztus 11. Midazóban és Messzinában is észlelték ma reggel földlökéseket. Szirakuzában reggel 5 óra 38 perkor morajjal kísért földlökést éreztek, amelyet három pere multa több másodperoig tartó földrengés követett. Tarentóban, Castelmarebon, Stabiában és Seguinben is, valamint csaknem az egész Lecce tartományban reggel 4/6 óra táiban földlökéseket éreztek.

Róma, augusztus 11. *Nápolyban, Catanában, valamint egész keleti Sziciliában* reggel 4/6 órakor földlökéseket konstalták. *Mineóban* (Catania tartomány) a lakosság kifutott a házakból. Több ház megrongálódott. Az órák megálltak.

Nápoly, augusztus 11. A ma reggeli földlökések két másodperoig tartottak. 8 óra 10 perkor Vomeroóól, Miandóól, Capo di Pontéből és Soudillóból is jelentettek földlökéseket, amelyek nagy rettegést keltek a lakosságban, úgy hogy az emberek az utcára menekültek és csak déltájiban tértek vissza lakásaikba. Maltából és a Forenti-félszigetről is több egymásra következő földlökést jelentenek.

Közzgazdasági táviratok.

Bécs, augusztus 11. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése) Buza: tiszavidéki 78—82 kg. 8.35—8.65 K., uj: 78—80 kg. 8.25—8.45 K., marosi 78—80 kg. 8.15—8.25 K., tót felvidéki 75—80 kg. 7.65—8.—K., déli vasutmentli 76—81 kg. 7.60—8.05 K.; rozs: uj tót felvidéki 6.55—6.65 K., pestmegeyi 6.50—6.70 K., déli vasutmentli 6.45—6.60 K., különböző magyar 6.55—6.70 K., osztrák 72—73 kg. 6.45—6.55 K., 73—76 kg. 6.55—6.70 K.; árpa: morvaországi 7.15 K., marchieidi 6.85—7.35 K., bécsi 6.80—7.50 K.; tengeri: 6.50—6.70 K., magyar zab: 5.75—6.30 K., válogatot 6.80 K.

New-York, augusztus 11. (Törvényössze.) (Zárlat.) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 12.75 (12.75) augusztusra — (12.73), Novemberre 9.72 (9.68), New-Orleansban helyben 12.4/8 (12.4/8). — *Petrolium:* Stand white New-Yorkban 8.55 (8.55), Stand white Philadelphianban 8.50 (8.50), Refined in Cases 10.50 (10.50), Credit Balance at Oil City 1.56 (1.56). — *Zsir:* Western steam 8.25 (8.25), Rohe és Brothers 8.10 (8.15). — *Tengeri irányzata* állandó. — Aug.-ra — (—), — Szept.-re 59.— (58.4/8). — Dec.-re 58.8/8 (58.4/8). — *Buza* irányzata állandó. Piros ószi helyben 86.4/8 (86.4/8). — Aug.-ra — (—), — Szept.-re 85.8/8 (85.8/8). — Dec.-re 85.8/8 (86.4/8). — Máj.-ra 87.— (87.4/8). — *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1.4/8 (1.4/8). — *Kávé:* fair Rio T. sz. 5.4/8 (6.4/8). — Aug.-ra 3.60 (3.70), Nov.-re 3.69 (4.—). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3.60 (0.—3.55). *Cukor:* 3.9/10 (3.9/10). On: 2.60—2.65 (2.675—2.912). *Riz:* 13.—18.12 (13.—13.12). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, augusztus 11. (Törvényössze.) (Zárlat.) *Buza* irányzata állandó. Augusztusra — (—), — Szept.-re 80.— (79.4/8). — *Tengeri* irányzata állandó. — Aug.-ra 51.4/8 (52.—). — *Zsir:* Szept.-re 8.07 (8.07), Dec.-re 7.77 (7.80). — *Szalonna* short clear 8.18 (8.18). — *Sertészs:* Szept.-re 13.25 (13.42). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A Budapesti Napló
részére
Apró hirdetések
és
Előfizetések

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-kürt és Podmaniczky-utca sarok.
Adler Leóna, Lipót-kürt.
Fosch József, Váci-kürt 80.
Örv. Véber Vimosd, Váci-kürt 15.
Feldmann Mórné, Marokkó-utca 1.
Mesch utóda, Dorottya-u. 2. Magy. király-szálló.
Kürthy Kálmáné, Harmincad-utca 1.
Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.
Redlich Szidónia, Király-utca 59.
Benda Józsefné, Andrássy-ut 50. Oktogon.
Deutsch Miksané, Andrássy-u. 38.
Schneller Mórné, Dob-utca és Károly-kürt sarok.
Sopronyi V., dohány-nagyüzem, Kerepesti-ut 1.
Örv. Hallada Anna, Múzeum-kürt 10.
Szántó Mór, Kecskeméti-utca és Kálmán-ter sarok.
Deutsch Julia, József-kürt 50, Baross-utca sarok.

KÜLÖNFÉLÉK

Hír a falunkból.

Nem történt semmi különös,
Csak azt sugá neki,
Sápadt kis lányak egy legény,
Hogy nagyon szereti...

Nem történt semmi különös,
— Csak otthagya a lányt,
Mint világkezet óta már
Otthagytak egynehányt...

Nem történt semmi különös
Csak diszben állt a pap,
Egy büszke, szép lány s egy legény
Áldást áldásra kap...

És egy sikoly szakadt föl egy
Sápadt lány ajakán...
— Nem történt semmi különös...
Csak meghalt egy leány...
(Ujfehértó.)

Miklós Jutka.

— Az angol király ömágaról. A román királyné volt udvarnőlyve, *Vaquarescu* Helén, akiről annak idején, mikor a román trónörökös szerelmes volt belé, sokat foglalkozott a sajtó, a Strand című angol újságban VII. Edvárd király érdekes beszélgetését mondja el, amelyet Sinaian, a román király nyaralóhelyén folytatott vele. Az angol király, akkor még velzi herceg, nagyon szabadon nyilatkozott és többek közt ezeket mondta:

— Hát bizony én boldog ember vagyok. Én egy dicső trón örökösé vagyok és mégis élvezem az arany szabadságot. Szép hivatás szerelni s megörvendeztetni egy csodálatraméltó anyát, egy kedves feleséget, csinos gyermekeket s egy egész nemzetet vagy több nemzetet egyben. És szívöl sajnálom a szegénységet s a ki nem elégtelt kívánságot; ha látok egy ijedt vagy gondtól elgyőztört ábrázatot, akkor nem tudok addig aludni, amíg a baj okát meg nem ismerem. Ha utazok, úgy mindennemű írok a feleségemnek. Ő gyűjti az én leveleimet. Ah, a hercegnő! Az ő szíve oly tiszta s oly szép, mint az arcja. A magas vendég hangsúlyozta azután, hogy mennyire más lesz majd, ha a koronát a fejére teszik: „Meg vagyok győződve, hogy az arcom meg fog változni ha egyszer majd király leszek. Lelkem mélyből óhajtom, hogy ez a pillanat későn, nagyon későn következék be. Én sokat és szívesen utaztam, közben országokat és embereket ismertem meg s nem egy politikussal érintkeztem. A hatalmas érzelmeiről, kedélyvilágáról a herceg a következőket jegyezte meg: „Nem hiszem, hogy a királyoknak és a fejedelmeknek több aggodalmat okozna egy dolog, mint

más halandóknak. Sőt én éppen az ellenkezőjét valom. A mi állásunk és számtalan kötelességünk nem engedik, hogy egy gondolatlan sokáig foglalkozunk. De ámbár én bizonyára boldog ember voltam, nagyon boldog ember, ennek dacára mégis sokszor gyászoltam és busultam...

— Hölgyek rémülete. Egyik ismert tengeri fürdő közönsége túrcsa látványának volt a szemtanuja minapában. Az urak kacagtak, a hölgyek azonban ájultak. Az történt ugyanis, hogy egészen szokatlan időben egy ur és egy hölgy fürdött a part közelében. De nemcsak a part, hanem egymás közelében is. Többször üdvözölték egymást, majd kezesökkel dobálóztak. Egyszerre azután, mintegy érzéskül hirtelen fellobbanásának engedve, megfogták egymás kezét és ott a vízben táncra kerekedtek. Ez volt az a pillanat, mikor a parton mintegy megbüvölve álló hölgyek sikoltozni majd ájúlodni kezdtek. Pedig a java még hátra volt. A kedélyes pár egyszerre lépett ki a fürdőből és — gondolatlan is szörnyűséges — egy és ugyanazon öltözékben tűnt el. Ekkor már nemcsak a fiatalabb asszonyok és lányok, hanem még a matrónák sikoltozni kezdtek és vadul jörgő szemmel néztek körül, hogy nincs-e a közelben harang, melyet félre lehetne verni. És mivel nem volt, mintegy közmegegyezéssel rendőrré kezdtek kiabálni. Iszonyu zűrzavar keletkezett. Akik nem látták a jelenetet és gyanútlanul érkeztek a partra, szintén kiáitoztak és hogy az összevisszaság még nagyobb legyen, az urak egy része, különösen a fiatalabbik része még mindig torkaszakadtából nevetett. Végre megerkezett a várva-várt rendőr. Belépett az öltöző kosárba. Csi csendi, várakozás. Néhány perc után megjelenik végre a rendőr és vele együtt két — kaogó diák.

— A legdrágább fémek. A legtöbb ember az aranyat tartja a legdrágább fémnek, pedig ennél még nagyon sok drágább fém van a földön. Az *Arany- és Ezüstműves-Ipar* című lap egy angol statisztikát közöl, amely szerint még huszonhat fémét ösmerünk, amelyek drágábbak az aranytól is. Mint legdrágább anyag első sorban a *Galium* emítendő meg, amelyet 1875-ben a francia Boisboudran a Pyrennei hegységek ből eredő horganyfénylében fedezett fel és később, bár rendkívüli csekély mennyiségekben, más horganyvegekben is nyomatot találtak. Értékét kilogrammonként 630.000 márkára becsülik. Értéke nézve igen nagy hézag után a *Vanadium* követi, melyet különféle technikai célokra használtak s értékét 99.000 márkára helyezik. Harmadik sorban a *Rubidium* áll 90.000 márká értékkel, azután a *Thorium* 75.000 és a *Glucinium* 52.800 márká értékkel kilogrammonként. Három további elem a *Lithium*, *Lanthan* és *Calcium* ezek egyenkénti értékét 45.000 márkára helyezik. Csodálkozással lehet kér-

deni, miért oly értékes és mintegy tízenyolcoszor oly drágább az aranytól a *Calcium*, amely a nagy elterjedésű mészkőnek tulajdonos alkotórészét képezi. A *Calciumot* fémiszta állapotában csak a legutóbbi időben sikerült rendkívüli technikai segédeszközök igénybevételével előállítani. A gyakorlati életben a *Calcium* már azért sem használható fel, mert levegő hozzájárulása mellett azonnal átalakul. Négy további elem az *Indium*, *Tantalum*, *Ittrium* és *Dydimum*, amelyek 50.650 márká az értéke. Még a következő elemek drágábbak az aranytól: *Strontium* (38.500), *Erbium* (33.700), *Ruthenium* (24.700), *Niobium* és *Rhodium*.

— Kedélyes oroslánvadászlat. Lindi délraikrai város határában két oroslán tartotta rettegésben a lakosságot. Az oroslánokat nem sikerült elfogni, annak dacára, hogy az összes környékbeli európai vadászok a vadállatok megkerítésére igyekeztek. A környék több pontján hatalmas fogókat helyeztek el, ámde ez nem vezetett eredményre. Az egyik oroslán ugyan egyizben belekerült a fogóba, de egy hatalmas karolás hátrahagyásával ismét megszabadult. Közben az oroslánok rövid időre otthagyták a környéket. Ezalatt azonban az történt, hogy egy fiatal afrikai benszüllöttet találtak a hálóban, majd később egy másik törzsbeli akadt benn egyik lábával a hálóban, úgy, hogy hosszú ideig tartott, amíg kiszabadították. Az oroslánok közben visszatértek a vidékre és könnyen megeshetett volna a hálóban megakadt benszüllöttet fölfalják. Miután a háló nem vezetett eredményre, jó magas állványt helyeztek el a környék egyik pontján és az állvány tetején több vadász helyezkedett el, hogy az oroslánokat lelőjék. A vadállatok azonban közelébe sem mentek az állványnak, míg végül egy harmadik módon próbálkoztak a két fenevad birtokába jutni. A hálóba ugyanis szamarákat és ökröket hurcoltak, de ezek harapni való híjján megdöglöttek, mielőtt az oroslánok kedvet kaphattak volna az eleven szármavagy ökröhuera.

— Az esőüzet. A kenyérkeresetnek sokféle módját ismeri a világ, de hogy valaki az eső időből éljen, az szokatlan. Münchenben esős napokon valamelyik nagyforgalmu téren egy kifogástalan öltözött ur szokott állani nagy esernyővel fölfegyverkezve, aki így keresi kenyérét. Ez az ember ha meglát valakit, akinek nincs esernyője, megszólítja és ajánlkozik, hogy hazakíséri esernyőjével öt pengigért. Nem is rossz ez a üzlet, mert az esernyős ember egyik kliensének elmondta egyszer, hogy sokszor megeseit már, hogy három-négy márkát is megkeresett mert gyakran borraivalót is kap. Ezt a maga nemében egyetlen foglalkozást már az év eleje óta gyakorolja ez az élelmes német.

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(98)

Elkezdett igenlően bólintani a fejével és szeméit szeretetteljesen fordította megremült leánya felé, atyai mosolylyal, kedélyes viselkedéssel mondva:

— Igen... Mindent a kezetek be adok, amim csak van, hogy könnyítsek terhemem... Jobb is lesz az nekem... az én állapotomban... Meg akarok szabadulni mindentől... úgy se élek már soká... Küldj haza, hogy pontosan rendelkezhessem mindenről... Ismerem a jegyzőt... Tudom, hol kell megfogni a dologot... De előbb küldjétek haza... aztán megteszek mindent, amit csak akartok!

— Oh, atyám, atyám! — kiáltott Izabella kénytelen szekkel.

De Motta napról-napra közelebb érezte magát a halálhoz. Nem távozhatott el többé. Ugy érezte, hogy nincs többé ereje fölkelni az ágyból és elmenni innen, mert elszedték a pénzt, a vért az ereiből, hogy lekössék. Dühöngött, ordított a fájdalomtól és a haragtól. És aztán fenyegetőn, kimerülve, habzó szájjal visszahanyaltott, mindenki iránt bizalmatlanokodva, nézve a komorok kezéit, mielőtt egy pohár vizet ivott, mindenkiné a szemébe nézve, hogy megtudja az igazat, hogy benne a maga ítéletét olvassa, kénytelen volt cselhez fordulni, hogy valamit megtudjon.

— Hívjátok azt az embert... Hozzátok ide az íróllat, hadd írjon alá... Meltányos dolog, gondolkoztam rajta. Valakit meg kell bizonnyon képviseltemmel, amíg egészséges leszek.

De azok most már nem siettek, folyvást máról-holnapra hitegették. Még a herceg is vonogatta a vállát, mintha azt akarná mondani, hogy már nem használ semmi. E közöny látára még jobban félt a haláltól. Rendelkezni akart vagyonra felett és kapaszkodott az élethez, hogy erélyt és akaratot tanusítson. Végrendeletet akart csinálni, hogy önmagának bebizonyítsa, hogy még ő az ur. Végre megnyugtatósan azt mondta a herceg, hogy arra nincs szükség, mert hiszen nincsenek más örökösei... Izabella egyetlen leány volt... Oh?... — válaszolt Motta. — Nincs szükség rá... Izabella egyetlen leány?

És megint ledőlt párnájára. Szerette volna azt válaszolni, hogy még vannak örökösei, akik leánya előtt születtek, a tulajdon vére. Betegségével együtt lelkiismereti furdalások támadtak lelkében. Gonosz álmai voltak, csunya, sápadt és haragos tekintetek jelentek meg előtte éjjelenként, ismert hangok felriasztották almból, miközben szíve hevesen dobogott és egész testében izzadt. Annyi gondolat tolt az agyába, annyi emlék, annyi személy vonult el előtte: Bianca, Diodata, még mások is, akik nem engedték soha hogy segítség nélkül meghaljon. Ujabb konziliumot akart, jobb orvosokat. Bizonyosan vannak orvosok az ő baja ellen, csak keresni kell őket, csak meg kell őket jól fizetni. Hiszen megszerezte rá a pénzt. Odahaza elhitették vele, ha belenyugodnék egy nagy operációba... a hasmetszésbe. Hát beleegyeznek!...

Egy napon már kora reggel várta a konziliumot, borotválva, gondosan megfésülve ült az ágyában, földszínű arccal, de szilárdul és eltökéltten. Most tisztán akarja látni a dologot.

— Beszéljenek nyíltan, uraim. Minden meg fog történni, aminek meg kell történnie.

A szíve hevesen dobogott és göresöket érzett előre. De el volt tökélye mindenre. Ha egy fa száradni kezd, hát olyan nagy baj az? Egyszerűen levágják a beteg ágat. De az orvosok most már nem akarták megoperálni. Aggodalmaik támadtak. Egymásra néztek és suttogtak. Egyik

félt a felelősségtől, a másik azt gondolta, hogy nincs rá már szükség... most... a legöregebbik, vészjósló arcával, amely csak siettetta a beteg ember halálát, elkezdte vizsgálni a családot, azt mondván, hogy már korábban sem használta volna a műtet ilyen természetű betegségnél...

— Ah... válaszolt Motta mester, hirtelen elrekedve. — Ah... megértettem!...

És megint hanyatt feküdt az ágyban. Egyelőre nem tett hozzá semmit és engedte végig beszélni az orvosokat. Csak tudni akarta, vajjon eljött-e az a pillanat, hogy ügyeiről rendelkezessék. Most már nem lehetett tréfálni. Annyi komoly ügye volt, amelyeket rendeznie kellett...

— Hallgass! Hallgas! — mormogott leánya-fel fordulva, aki mellette sirdogált. Halotthalvány arccal, szuró szemekkel várta a köteles választ. Most már nem lehetett tréfálni.

— Nem, nem... Még ráér... Ily betegségek éveik elhúzódnak... Persze... természetesen... előre gondoskodni... az ügyeket idejekorán rendezni... nem volna felesleges...

— Megértettem, — szolt Motta ur — köszönöm uraim.

Egy felhő szállt le arcára és ottmaradt. A harag sajtáságos kifejezése, amely megreszkettette kezét és hangját és átcsillogott félig nyitott száján. Intett a vejének, hogy maradjon, odahívta az ágyához, amikor magukra maradtak.

— Tehát... ez a jegyző... eljön-e vagy sem? Végrendeletet kell csinálnom... Lelkiismereti furdalásaim vannak... Ugy van!... En vagyok-e az ur, igen vagy nem?... Ah... ah... Te is hallgatód?

Izabella térdére roskadt az ágy előtt, arcát a derékjába temetve, zokogott magánkívül a fájdalomtól. A herceg csitította a beteget...

15.50-16.— korona. Szilvai: slavóniai 18.—18.50 korona, szerbiai 16.—16.50 korona, azonnal való szállásra.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtőzsde, tekintettel a macedóniai eseményekre, rendkívül tartózkodó volt. A déli tőzsde szilárd magatartással nyílt meg és az árfolyamok csendes üzlet mellett később is tartózkodóak voltak.

Zárlat tartott. Bécs, augusztus 11. (Magyar értekek számlata.) 4 1/2-os aranyjárdék 119.80. lízaei és szegedi kölcsön-sorsjegy 156.— Magyar vasúti kölcsön ezüstben —, Magyar keleti vasúti állami kötvény —, Magyar leasmitó- és pénzváltóbank —, Rimamurányi vasútvállalás 452.—, Magyar koronajárdék 98.75, 4 1/2-os Magyar földtörvény kötvény 98.40, Magyar hitelbank részvény 731.50, Magyar nyereségnyeli kölcsön sorsjegy 202.—, Kassai-oderbergi vasúti részvény —, Magyar keresk. bank 2693. Magyar cukoripar —, Bécs, augusztus 11. (Osztrák értekek számlata.) 4 1/2-os papírrészek 100.35, 4 1/2-os osztr. aranyjárdék 120.80, 1860-os sorsjegy 154.—, Osztrák hitelsorsjegy 436.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankgyűléslet 475.—, Osztrák-magyar bank 1585, Déli vasút 80.50, Dunagőzhajózási részvény 865.—, Dobányrészvény 362.50, Császári és királyi arany 11.32, Német bankváltók 117.45, 4 1/2-os ezüst járdék 100.25, Osztrák koronajárdék 100.55, 1864-iki sorsjegy 248.—, Osztrák hitelszertési részvény 661.50, Unionbank 524.50, Osztrák Lánckerbank 409.50, Osztrák-magyar államvasút 667.75, Elbavölgyi vasút 424.—, Alpei bányarészvény 361.50, 20 frank. arany 19.07, Londoni váltóár 239.27 Bécsi Tramway Litt B. —, Bécsi Tramway Litt A. —, Lapót kőb 253.—, Az irányzat csendes.

Bécs, augusztus 11. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déliai magánforgalomban a cxiátok a következők voltak: Osztrák hitelszertési 661.—, Magyar hitelszertési 732.—, Angol-Osztrák bank 273.50, Bécsi bank egyesület 475.50 Union bank 524.—, Lánckerbank 410.— Osztrák-magyar államvasút részvény 667.75, Déli vasút 80.50 Elbavölgyi vasút 424.50, Szakanyugati vasút részvény —, Dobányrészvény 363.—, Rimamurányi vasúti 461.50, Alpei bányarészvény 362.—, Mátyusi járdék 100.35, Magyar korona járdék 98.75, Német sorsjegy 119.—, Német birodalmi márká 117.42—117.40, Napoleon'or 19.07.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, augusztus 11. (Tőzsdei tudósítás.) A tőzsde csendes üzletmenet mellett szilárd irányzatú indult. A tegnapi new-yorki tőzsde jobb lefolyása, valamint az a vélemény, hogy az orosz konzul meggyilkolásának a szultán mentegetőzése után nem lesz súlyosabb következménye, bizalomra gerjesztette a tőzsdét. Az a hír, hogy a Laura-kőb több mint 11 százalék osztalékot helyezett kiállításba, növelte a vételkedvet ezen értékek és más vasértékek is. Laura-kőb 2 százalékkal ment föl. Szénértékek szilárdultak. Bankpapírok jól tartottak, csak elvették javultak árfolyamok. Járdékok elhanyagoltak, de török járdék szilárd. Canada-Pacific kedvező évi zárlata magasztos. A második tőzsdéoránban az üzlet igen korlátozott volt. Magánkamatláb 3 1/4%.

Berlin, augusztus 11. (Zárlati.) 4 1/2-os papírrészek —, 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 102.90, Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajárdék 99.—, Osztrák-magyar Államvasút —, Kassai-oderbergi vasút —, Bécsi váltóár 85.05, Magyar vasúti beruházási kölcsön —, Alpei bányarészvény —, Disconto-Commandit 182.75, Általános villamosági Edison 182.75, Gelsenkirchen 182.75, Laura-kőb 223.25 4 1/2-os ezüstjárdék 101.—, 4 1/2-os magyar arany járdék 100.70, Osztrák hitelszertési 207.80, Déli vasút 17.17, Károly-Lajos vasút —, Orosz bankjegyek 216.10, 4 1/2-os új orosz kölcsön 89.10, Török dohanyrészvény —, Olasz járdék —, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 142.—, Harpini 179.40, Az irányzat szilárd.

Berlin, augusztus 11. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4 1/2-os magyar aranyjárdék —, Magyar koronajárdék 79.20, Osztrák hitelszertési 207.60, Osztrák-magyar államvasút 143.—, Déli vasút 17.—

Szakanyugati vasút —, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegyek kasszár 216.—, Buschetihradi —, Orosz bankjegyek (Último), Lombard —.

Páris, augusztus 11. (Zárlati.) Osztrák-magyar Államvasút —, Új török konzul 32.15, Egyiptomi járdék 106.25, Osztrák Lánckerbank 438.—, Párisi bankrészvény 10.90, 3 1/2-os francia járdék 97.50, 4 1/2-os spanyol járdék 91.25, 3 1/2-os új törleszhető járdék —, Crédit foncier de France 12.75, Apesi bányarészvény —, 4 1/2-os 1890. román kölcsön 84.—, Görög kölcsön —, Váltó Olaszországra 1/2 — pari. Váltó Amsterdamra 206.31, Váltó Brüsszelle 4 1/2%, De Beers 499.—, Charterred 68.50, 5 1/2% bolgar kölcsön 415.—, Magyar aranyjárdék 101.50, Déli vasút —, Váltó Londonra 251.45, Osztrák aranyjárdék —, Török sorsjegy 127.—, Meridional vasút —, 4 1/2-os francia járdék 102.50, Ottománbank 589 —, 3 1/2-os francia járdék —, Osztrák földhitelintézet —, Déli vasúti elshbbségi kötvény —, 4 1/2-os 1896. román kölcsön 88.90, Dohanyrészvény 298.—, Váltó Bécsre 104.—, Váltó német piacokra 122.15, Rio 11.68, East Rand 186.50, Randfontein 70.50, Magyar Jelzálogbank 696.—, Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, augusztus 11. (Zárlati.) 4 1/2-os papírrészek 101.—, 4 1/2-os osztrák aranyjárdék —, 4 1/2-os magyar aranyjárdék 102.75, Osztrák hitelszertési 101.—, Osztrák-magyar Államvasút: 207.80, Szakanyugati vasút 142.80, Rustiehradi vasút —, Londoni váltóár —, Bécsi bankgyűléslet 203.87, Villamos részvény 120.70, 3 1/2-os magyar aranykölcsön 128.50, 4 1/2-os ezüstjárdék 100.95, Osztrák koronajárdék 100.80, Magyar koronajárdék 99.25, Osztrák-magyar bank 113.95, Déli vasút részvény 17.05, Elbavölgyi vasút 107.—, Bécsi váltóár 80.75, Párisi váltóár 110.17, Unio bankrészvény —, Alpei bányarészvény 187.—, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, augusztus 11. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Esti forgalom Osztrák hitelszertési 207.90 Német bank —, Disconto 187.20, Berlini kereskedelmi bank —, Gelsenkirchen —, Harpini 179.75 Laura-kőb 222.60, Olasz járdék —, Hilbernia —, Az irányzat szilárd.

Hamburg, augusztus 11. (Zárlati.) 4 1/2-os ezüstjárdék 100.50, 1860. sorsjegy 154.—, Déli vasút 16.50, 4 1/2-os Osztrák aranyjárdék 102.50, Osztrák hitelszertési 207.50, Osztrák-magyar államvasút —, Olasz járdék 103.10, 4 1/2-os magyar aranyjárdék 100.90, Az irányzat nyugodt.

Budapest-köbányai sertés-kereskedelmi oszarnok jelentése.

Augusztus 11. A sertésüzlet irányzata: változatlan. A) Hosszú sertések ára: I. A Magyar elsőrendű. Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban 102—104 fillérig. Oreg közep (páronként 300—240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 110—112 fillérig. Fialat közep (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 111—112 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 230 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közep (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 106—108 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban, 104—106 fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közep (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Közep (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 106—108 fillérig.

Sertéslejtés szám 1903. augusztus 9. napján volt készlet 44.782 darab. — 1903. augusztus 10. napján lehajtott 94 darab. — 1903. augusztus 10. napján elküldött 717 darab, 1903. augusztus hó 11. napjára maradt készletben 44.159 darab.

Napirend.

Napló. Szerda, augusztus 12. — Római katolikus: Klára. — Protestáns: Klára. — Görög-ortodox: (július 30.) Szila. — Zsidó: Ab. 19. — Nap két: 4 óra 36 perccel.

Nyugszik: 6 óra 59 perccel. — Hold két: 8 óra 42 perccel este. — Nyugszik: 8 óra 37 perccel reggel.

A miniszterek nem fogadnak. A képviselőház élneke fogad 9—10-ig. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van délelőtt 9 óráig délután 1 óráig. Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig. Képzőművészeti Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-től 12 óráig és 2-től 3-ig. Mészárosok múzeuma (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-től 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva 10 óráig délelőtt 1 óra. Az akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-g. Nyitva van a képtárak zárva vannak. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. A fodorosi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, kőznapok délelőtt 9—11-g, vasár- és ünnepnapokon 9—12-g.

Egyetemi füvészhely az Üllői-úton délelőtt 7 óráig 12 óráig és d. u. 3 óráig 8 óráig. Az aquinumi dsatások és múzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. O-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyierdeket vasut a Pálffy-térről.

Mentőegyesület helyisége a Markó- és Solyom-utca sarán, reggel 8 óráig este 6-g. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. igazgatóság, kereskedelmi szakosztály, tudakozó-osztály és keleti mintatára V. kerület Váczi-kört 32. szám alatt. Hivataltól órák: délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmiértéket gyűjteménye, továbbá a sztripsz kiállítás (melyben az üzletvezetőseg arisztokrácia is részt vesz) a városi ipar-csarnokban (vasár- és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. A külföldi kereskedelmek közötti üzletvezetősege (Magyar kereskedelm részvénnytársaság V., Váczi-kört 32. szám alatt.

Viz állás.

Table with columns for location (Inn, Duna, etc.), water level (m. éter), and date (Aug. 11, Aug. 10). Lists various locations and their corresponding water levels.

FERFIK ÉS NŐKNEK. egmakacsabb helyen és mind helyeskedni befejezőkenderes nőknél a legbiztosabb gyógyszer a „Sanid lbadcsok“ bizonyultak. Egy doboz 100 lbadcs tartalmaz és pontos használati utasítással 6 korona. Vigyeke utasvét mellett átírten küldi a.

UJ gyógymód Kataphorese UJ gyógymód. IDEG ÉS NEM BETEGSÉGEK radikális gyógyítására legjobban ajánljuk D. MITZGER kiváló gyógyhatásairól elismert intézetét Budapest, VI., Teréz-kört 44. I. em. Tapszattal gyors és biztos eredmények folytán a honorárium teljes gyógyulás után fizethető. 3.95 Ft egy flinom metasztó üvegkiszlet, mely a következő 41 darabot állít: 12 db vörös, 12 dborosz, 12 dbkőb-pórák, 1 vörös, 1 borostyén, 1 lilegörcs, 1 lilegörcs, 6 csomogótyér és 1 gyümölcs-árvány. Legjobbmal kivételben 1 fialat drágább. Még nem feltűnő a visszavétél, a pénz visszafizetését, LADÁKÉRT 30 kr. szállítását fel. Rendelésnél a vasúti állomás megjelölése. Böhm J., Budapest, VI., Hunyady-lérek. Tér 1. szám.

ARANYOSI MIKSA felső kereskedelmi iskolája Budapest, V. Nagykörna-utca 13. Államérvényes bizonyítványok! Egyéves önkéntességi jog! Az intézet internátussal van összekötve! Előjegyzés a szünet alatt is! — Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

Való. di francia külföldességek (gumi és halhagyó, ugrasztón összes néi övszerek) F. Bergerand filis legnépszerűbb párisi gyártóüzletétől győzebb bomszerhetők! POLGAR SÁNDOR-nál BUDAPEST, VII., Erzsébet-kört 50 Rémalasztószék árjegyzék ingyen, sár borítékban. Kezei hirdetés beiktatás esetén 15% engedmény. Kivágott: a „Budapesti Napló“-ból

Dr. Garai Antal. Biztos gyógyulást keresőknek nemi betegségben szenvednek mint huzgó és hólyagbajok, huzgószékületek, vizelet zavarak, éjjeli magömlések, sebek és bajokóros bántalmak (epiphilis) az onferónes utobajjalit felépő idegbajok, korai fertőző elgyengülés, bármily békütlésnek sz. nőknél fehérlés, mely bajok alapos, gyors és győzees gyógyítására, szigoruan tudomásul és lelkiismeretes gyógymóddal fogva legjobban ajánljuk. Dr. Garai Antal v. cs. és kir. osztály főorvos országon hírv és leg-régtbb 20 éve fennálló rendelő-intézet Budapest, VI. kör, Andrássy-ut 24. sz., Rendelés naponta 10—4-gig és 7—8-gig este. Időt huzgó és hólyagbajok vizsgálata villamos huzgószékületek segítségével, Védőkék leveleké kimerítő választ és szakorosi tanácsot nyerne, gyógyszerekről gondoskodva lesz. Titok tartás biztosítva. Nőknek külön váróterem.

KELETI I. orvos-sebészeti mű- és kótszer-gyára (alap. 1878.) Bpest, IV., Koronaherceg-utca 17.

Színházak, szórakozó helyek.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. augusztus hó 12-én.
Szirmai Imre és Kiss Mihály m. v.
Éjjeli menedékhely.
Jelenetek a mélységből 4 felvonásban. Irta Gorkij.
Kezdés 7 1/2 órakor.

VÁROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. augusztus hó 12-én.
Ujházi Edó vendégfelléptével.
A heidelbergi diákélet.
Vig színmű 3 felvonásban.
Kezdés 7 1/2 órakor.

Ós-Budavára
Nyitva d. u. 6 óráig reggeltől 4 óráig.
Ma szerda, augusztus 12-én
Tündéri kivilágítás.
A nagy varielő-színpadon fellépnek:
Little Pich
az előretöltött karikatúra-komikusz, továbbá The Georgia Piccinanni, Rafael és Colombel francia duettisták, Genny család, különleges akrobaták, Peschkeff csoport, orosz órák és táncművészek, Morcsuchani, Miss Ravensberg, The 4 Hastoods stb. stb.
FOLIES COMIQUES-ban
Két új bohózat és Steinhardt az 5 óráig, új előadásával. Párhuzok és ülőhelyek az esti terelőzés miatt előreváthattak. Beleép díj 60 fillér.
Kedvezményes jegyek a városi térdőkben kaphatók.

Fogpiszkáló
cikket minden minőségben, mint legelső forrás legutányosabban szállít
LÁNG M. A. és Társa, VI. Lázár-utca 12.
Nagyban szállítás kereskedőknek!
Postaosomag szétküldés is!

Dr. RENNER
vizgyógyintézete
bejáró betegek részére.
Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)
Az intézetben gyógykezelésük vételekor: Álmatlanság, gyengeség, fejfájás, valamint minden ideg- és gerincbajok, az édesgyézi állapotok, ideges szívbetegségek, a gyomor és belek rendbenessége stb. — Gyógyeszközök: A vizgyógyító mód összes eljárásai kivül, szénasavas fürdők (szénajások számar), fémfürdők (elkészítési és esszenci bántalmaknál), az elektromozgás minden faja, masszáz stb.
Kívánatra prospektus. — Árak mérsékelték.

Az „ATHENAEUM” részvénytársulat kiadásában megjelent:
MAGYAR és NÉMET KÉZI SZÓTÁR
TEKINTETTEL A KÉT NYELV SZÓLÁSÁIRA.
Szerkesztette:
KELEMEN BÉLA
áll. főreáliskola tanár.
I. Német-magyar rész.
Bolti ára szép félbörkötésben 7 K. 50 fill.

Kelemen Béla Kézi Szótára előreláthatólag ugyanolyan kedvező fogadtatásra számíthat, amintében Zsebészótára részesült. A Kézi Szótár lehető teljességben öleli fel a magyar és német nyelv közelebbi szókincsét és a mellett tág teret juttat a két nyelv szólásainak is. A Kézi Szótár a nyelvtani alakokat is közli és úgy német, mint magyar szó- és szólásainak minden ízében világos, helyes és modern.
A Kézi Szótár I. köteteinek ára pompás félbörkötésben csak 7 K. 50 fillér. Ezen elcsó ár mellett mindenki megszeresheti ezt a jeles könyvet.
A II. Magyar-német rész legközelebb jelenik meg. Kapható az „Athenaeum” r.t. könyvkiadó-hivatalában VII., Kerepesi-út 54. és minden könyvkereskedésben.

Szimfonia hangverseny.
Prof. Wieschendorff H. karmester
Szerda, 1903. augusztus 12-én.
Előadás a Szt.-Lukácsfürdő dunaparti nagyvendéglőjében.
I. „Tüzei vér”, induló
II. „A tolvajkódó szerelméi” nyitány
III. „Budapesti emlékek”, keringő
IV. „Ave-Maria”
V. Egyvelez a „Stradella” o. operából
VI. „Orpheus az alvilágban” nyitány
VII. „Freude des Deltgers”, (Hegedű-solo Heinrich ur)
VIII. „Valse Capriccio”
IX. „Hauguakódók”
X. „Rosen-nyitány”
XI. „Berceuse”, hegedű és hárfá részére
XII. „Marche triomphale”
XIII. „Gyórvonaton”, galopp
Vollstedt
Rosenig
Günzinger
Schubert
Flotow
Offenbach
Saint-Saens
Rubinstein
Rékai
Wagner
Oberthur
Demény
Hilkeisch

Folyó hó 15-én, szombaton, Wieschendorff Henrik tanár karmester ur jubileumhelye. Beleptől nincs. Ülőhelyek 4 kor. kaphatók a fürdő jegyrendszerrel.

Kitűnő találmány!
Célszerű és kényelmes
az új találmánya, szabadalmazott
FÉRFI-ING,
melynek nyakbőszége magától szűkbe vagy bővebbre szabható. Kiszárolás nélkül, a feltöltőknél kapható a következő minőségben: Tartós jó chiffonból — 2.75
kemény, sima, vagy redős mellől — 2.75
puha, békés vagy piros mellől — 2.50 — 2.75
Azonkívül mérték szerint minden tetsző kivitelben készíthető. Megrendelésnél kérjük a galéri számát megadni. Továbbá: Különbözőleg francia és angol ur divatok, valamint bel- és külföldi kárpokokban. Árjegyzékkel szívesen szolgálunk. Meg nem felelő árut kicserélünk vagy kiváratra a postát visszaküdjük.
A nyári időnyere kultúrásság ajánlunk színtartó francia baltisztingeinket darabja 2 ft. 50 kr.

Vértes és Sebestyén
cs. és kir. szab. főhőrném-készítő
Budapest, IV., Múzeum-körút 15. sz.

25%-kal olcsóbb, mint bárhol!
Butor
Elegáns és szigorúan szolidan kidolgozott szalonn, háló-, étkező-, ur- és leány-szobabereendezések a legutolsó divatu fagokban állandóan s meglegelő nagy választékban kézen tartákon vannak. Szétküldés az ország minden részébe jótállás mellett.
SZABÓ FERENC ÉS TÁRSA
mindennemű divatos lakásberezendések raktára,
Budapest, Kerepesi-ut 12. szám. (Síp-utca sarkán.)
(Kérjük a címre pontosan figyelni.)

Magy. kir. államvasutak.
94178/903.
Pályázati hirdetés.
Az alóírt igazgatóság a magyar királyi államvasutak részére jóvá 1904. évben szükséges lenolajkenőcs szállításhoz biztosítást óhajtra, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.
A kiírt tárgyát képező lenolajkenőcs szállítására vonatkozó részletes módokat valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamráján megtekinthető és a magyar királyi államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (AIH) szakosztályánál (Budapest, L. Andrásy-ut 73. II. em. 40.) ingyen megkapják.
A szabályszerűen kiállított egykoronás m. kir. okmánybellel ellátott ajánlatok lepostázásuk legkésőbb f. évi szeptember hó 11-iki déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda-küldendők és a boríték ezen külcimel látható el: „Ajánlat lenolaj kenőcs szállítására 94178/903. AIH. sz.-hoz”.
Bánatpénzül az ajánlott lenolajkenőcs egy évi értékének 5 százaléka készpénz vagy állami letételek alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi szeptember hó 10-iki déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.
Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módokat betartása mellett állítatnak ki, végül olyanok, melyek után bánatpénz nem tételül le, figyelembe nem vétetnek.
Budapest, 1903. augusztus hó. Az igazgatóság. (Utánnyomás nem díjaztatik.)

Nyári lakásokban
egy a befelgépölésre, valamint az egészség fenntartására a Guttman-féle szabadalmazott, legújra megújított szoba-closetek, cseleltetések és pota de chambre nélkülözhetetlenek!
A monopólium legnagyobb üzlete ezen különleges áruknak.
Closet-papír, papír-székények, bidet, egészségügyi köpöcsök stb.
Guttman L. Budapest
cs. és kir. szab. cselet-pyár
IV. Városház-utca 2.
Kossuth Lajos-u. sarkán.
Az osztrák-magyar THERMOPHOR-vállalat vezérképviseletébe.
Képes árjegyzékkel ingyen és bérmentve. Valódi csak ezen valójegyvel.
Óvakodjunk az utánasóktól!

Epp most jelent meg a
PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ BUDAPEST, VII., Kerepesi-út 39.
1904. évi teljes naptárral ellátott
képes nagy árjegyzéke
a készkedvői egy és két koronás áruosztályról, ugyancsak az összes árucikkokról, mely megkellődik kívánatra bérmentve és
INGYEN

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ, BUDAPEST.

ZOLA EMIL
korszakalkotó nagy regényírója a
NÉGY ÉVANGELIUM
mind a három része megjelent egyedül jogositott magyar fordításban.
TERMÉKENYSÉG Két kötet
= (Fécondité) = 4 füzet 7 korona.
MUNKA (Travail) Két kötet
4 füzet 7 korona.
IGAZSÁG (Vérité) a nagy író-
nak mintegy
100 oldalos
végreoldala.
Két kötet füzet 7 korona.
A három regény külön-külön is megrendelhető a magyar fordítás egyedül jogositott kiadásánál, a
Sampel R. (Wodianer F. és Fiai)
csász. és kir. udvari könyvkereskedő cégnél Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 21. szám alatt és bármely könyvkereskedésben.

Leánynevelő- és tanintézet
nyilvánossági joggal felruházva, **Rákospalotán** nyilvánossági joggal felruházva.
A 4 elemi és 4 polgári osztályból. Kitűnő tanerők. Elfogad bennlakó növendékeket (felvételt is). Kialult államnérvényos bizonyítványokat. A nevelési díj igen mérsékelt. Rákospalota Budapesthez csak 15 percnyi távolságban fekszik, egészséges, fulusi levegővel. Tágas, árnyékos kert. Kívánatra ismer-telével szolgál.
özv. Moré Stettner Augusta, igazgatónő.

DÉLI VASUT.
3097/T. sz.
(Menetkedvezmények Budapest d. v.-ra és vissza Szt. Istvánnap alkalmából.)
Szt. István ünnepnap alkalmából a déli vasut magyar állomásairól folyó évi augusztus hó 17-ikéig kezdődő Budapest déli vasútra me-re-sékelt árú menetrendi jegyek adának ki és pedig oly módon, hogy az utasok az I. kocsiosztályban két II. osztályú, a II. kocsiosztályban két III. osztályú egész jeggyel, a III. osztályban pedig egy II. osztályú rendszer menetjeggyel utazhatnak Budapest d. v.-ra és vissza. A szomszédos forgalom ezen menetkedvezményből ki van zárva.
Gyorsvonatok a megfelelő gyorsvonati jegyek váltása mellett használhatóak.
Oly megállóhelyekre nézve, melyek rendszer menetjegykiadásával nem bírnak, ezen menetkedvezmény ki nem terjed.
Ezen kedvezményes jegyek, folyó évi augusztus hó 17—20. napján, az utóbbi napon azonban legkésőbb a délelőtti órákban Budapestre érkező valamennyi menetrendszerű vonatok adának ki.
A visszatázasnak augusztus hó 20. és 21-én kell megtörténnie 6. p. olykép, hogy augusztus hó 20-án legkorábban a Budapest d. v. állomásról ugyanaznap délutáni induló első vonat, ellenben augusztus hó 21-én legkésőbb a Budapest d. v. állomásról ugyanaznap este induló utolsó vonat használható. Utmegszakítás sem az oda, sem a visszatázasnál nincs megengedve.
Gyermekek részére külön kedvezmény nem engedélyeztetik.
A váltott menetjegyek Budapest d. v.-ra való érkezés alkalmával nem adandók le, minthogy azokat a visszatázas alkalmával is fel kell mutatni. Budapest, 1903. augusztus hó 10-én. Az üzletigazgatóság.

ÉN ZT
SORSJEGYEKRE
értékpapirokra
vidéki takarékpénztári
részvényekre
(visszafelezhető tetszőleges
részletekben is), bármely összegget
igen olcsón ad
Kováry Armin
bank- és váltóüzlet,
osztályvezető. (Budaörs-utca
IV., Ferenciek tere 9.
Gróf Cziráky-palota.)

Az „ATHENAEUM” fődalmi és nyomdai részvénytársulat kiadásában megjelent:
Köszöntő-könyv.
Írták
Lendvai Henrik és Rohoz Andor.
Ára kötve színes borítékkal 1 korona 40 fillér.
Tartalmas verses köztintűnek gyermekek részére, mindenféle alkalomra, szülőkörös nagy-szüllőhöz, mindenféle rokoni, baráti, ismerősök, tanítókhoz stb.
(Kapható a kiadó-társulatnál Budapestben, VII., Kerepesi-út 54. szám, és minden könyvkereskedésben.)

